

_Harstad, _Fredrik
_Hostetter, _Jenny

__SFI-BOKEN __ÖVA!
_Kurs _C och _D

_Överförd från första upplagan
utgiven av _Geerups _Utbildning __AB
med __ISBN
#978-#01-#40-#66657-#4

_Specialpedagogiska skolmyndigheten
#2011

_Volym ett av fyra

_Till punktskriftsläsaren

_För att framhäva vissa ord, är mar-
kering av enstaka/flera ord, kursiv
stil använd i första hand.

_En _Nordenkarta kan vara till hjälp
för några övningar.

_Bildbeskrivningar finns till de
bilder som behövs för att lösa upp-
gifterna.

_Svaren skrivs på _Perkinsmaskin/
datorn i en egen mapp.

_Diagrammen på sid. #116 och #127 är
omarbetade till tabellform.

_För att slå upp ord behövs ett
lexikon eller en svensk ordbok.

_Synpunkter och kreativa idéer
mejlas till:
anpassningsfunktionen~åspsm.se

_ I i

_Fullständigt innehåll

_Siffran inom parentes hänvisar till svartskriftsbokens sidor.

_Volym ett

_Till punktskriftsläsaren....._I

_Kapitel #1 -- _Namn (#6)#1

_Diktamen (#13)#12

_Utblick: _Vad heter gatan?

_ (#18)#23

_Läs mer: _Familjesidan

_ (#19)#24

_LOGGBOK: _Ditt namn (#21) #28

_Vad kan du? (#22)#28

_Kapitel #2 -- _Språk (#23) ..#31

_Läs mer: _Stora språk ...

_ (#34)#50

_Diktamen (#36)#55

_LOGGBOK: _Språk i ditt

_ hemland (#37)#58

_Vad kan du? (#38)#59

_Kapitel #3 -- _Bostad (#39) #62

_Diktamen (#43)#70

_Volym två	
_Till punktskriftsläsaren....._I	
_Läs mer: _Störande grannar kan skapa konflikter (#46)	#77
__LOGGBOK: _Bostads- situationen (#49)	#83
_Vad kan du? (#50).....	#84
_Kapitel #4 -- _Idrott och hälsa (#51)	#87
_Utblick (#52)	#91
_Diktamen (#59)	#105
__LOGGBOK: _Din resa (#64)	#118
_Vad kan du? (#65)	#118
_Kapitel #5 -- _Arbete (#66)	#121
_Diktamen (#71)	#134
_Läs mer: _Praktik (#75) ..	#141
__LOGGBOK: _Svenska på arbetsplatsen (#77) ...	#147
_Vad kan du? (#78)	#149

_Volym tre	
_Till punktskriftsläsaren....._I	
_Kapitel #6 -- _Svenska språket (#79)	#156
_Diktamen (#90)	#175
_Utblick (#92)	#181
_Iv	

_	Läs mer: Isländska är som tusen år gammal svenska (#93)	#182
__	LOGGBOK: Nya ord och uttryck (#95)	#187
_	Vad kan du? (#96)	#188
_	Kapitel #7 -- Identitet (#97)	#191
_	Diktamen (#104)	#205
_	Läs mer: Två minoritets-språk i Sverige (#106)	#209
__	LOGGBOK: Minoriteter (#110)	#219
_	Vad kan du? (#111)	#220
_	Volym fyra	
_	Till punktskriftsläsaren.....	_I
_	Kapitel #8 -- Omvärlden (#112)	#223
_	Diktamen (#121)	#246
_	Läs mer: Tillbaka till Sri Lanka (#122)	#248
__	LOGGBOK: Reseminnen (#124)	#253
_	Vad kan du? (#125)	#254
_	Kapitel #9 -- Jämställdhet (#126)	#256

_	Diktamen (#131)	#267
_	Utblick (#134)	#273
_	Läs mer: _Jämställdhet --		
	viktiga genombrott		
	genom historien (#135)		#274
__	LOGGBOK: _Kvinnor och män		
	i arbetslivet (#136)	..	#278
_	Vad kan du? (#137)	#279
_	Kapitel #10 -- _Demokrati		
	(#138)	#282
_	Diktamen (#143)	#300
_	Läs mer: _Demokratin i		
	_Sverige (#146)	#306
__	LOGGBOK: _Frågor om		
	demokrati (#147)	#310
_	Vad kan du? (#148)	#311

_Kapitel #1 -- _Namn

_Hej! _Vi som har skrivit den här boken heter _Fredrik _Harstad och _Jenny _Hostetter. _Vi vill gärna berätta lite om oss själva. _Förstår du orden?

#1 _Jag heter _Fredrik _Harstad.

#2 _Jag bor i _Göteborg.

#3 _Jag har en lägenhet med två rum och kök.

#4 _Jag kommer från _Norge.

#5 _Jag har vuxit upp i ett litet samhälle som heter _Stenungsund.

#6 _Jag har en bror.

#7 _Han är yngre än mig.

#8 _Min bror bor i _Stockholm.

#9 _Mina föräldrar bor i _Stenungsund.

#10 _Jag har inga barn.

#11 _Jag har arbetat som lärare i tio år.

#12 _Jag tycker om kaffe.

#6

#1

#1 _Jag heter _Jenny _Hostetter.
#2 _Jag bor i _Stenungsund.
#3 _Jag har en lägenhet med tre rum
och kök.
#4 _Jag kommer från norra _Sverige.
#5 _Jag har vuxit upp i ett litet
samhälle som heter _Arvidsjaur.
#6 _Jag har en bror och en syster.
#7 _Min bror är äldre än mig, men
min syster är yngre.
#8 _Min bror bor i _Alingsås. _Min
syster bor i _Borås.
#9 _Mina föräldrar bor i _Umeå.
#10 _Jag har två barn.
#11 _Jag har arbetat som journalist
och lärare.
#12 _Jag tycker om te.
::: #7 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det din tur. _Skriv av me-
ningarna på förra sidan, men byt ut
orden så att de passar dig istället.

#1 ---
#2 ---
#3 ---
#4 ---
#2

#7

#5 ---
#6 ---
#7 ---
#8 ---
#9 ---
#10 ---
#11 ---
#12 ---

_Berätta om dig själv för någon annan i gruppen.

_Frågeord

_Fyll i det ord som saknas och svara på frågorna.

#1 --- heter du? _Jag heter ---.

#2 --- bor du? _Jag bor i ---.

#3 --- stor är din lägenhet? _Min lägenhet ---.

#4 --- kommer du ifrån? _Jag kommer från ---.

#5 --- har du vuxit upp? _Jag har vuxit upp i ---.

#6 --- är ditt modersmål? _Mitt modersmål är ---.

#7

#3

#7 --- andra språk kan du? _Jag kan

:::: #8 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Jag heter ...

_Här möter du några personer som du kan läsa mer om i __SFI-BOKEN __LÄS!

_Sätt dig tillsammans med några andra i gruppen och presentera er på liknande sätt.

=== _Bildtexter =====

-- _Jag heter _Rhianna _Weber.

_Jag har studerat på universitetet i _Albany, men de senaste åren har jag pluggat i _Sverige.

-- _Jag heter _Silvia _Mitterlich. _Jag bor i _Österrikes huvudstad _Wien. _Där läser jag svenska på universitetet.

-- _Jag heter _Carolina _Beltran _Castillo. _Jag har vuxit upp i _Huaraz i _Peru, men nu bor jag i _Sverige.

-- _Jag heter _Elin _Richarz. _Jag kommer från _Stockholm, men

#4

#8

nu bor jag i Mamfe i Kamerun.

-- Jag heter Shirwān Aref Hussein. Jag kommer från den irakiska delen av Kurdistan. Nu bor jag i Sverige.

-- Jag heter Aytikin Alim. Jag har vuxit upp i Ürümqi, som är huvudstad i den kinesiska provinsen Xinjiang. Nu arbetar jag på ett företag utanför Stockholm.

-- Jag heter Lal Nun. Jag kommer från västra Burma, nära gränsen till Indien.

-- Jag heter Roshni Parthasarathy. Jag kommer från sydvästra Indien, men de senaste åren har jag arbetat i USA, England och Sverige.

-- Jag heter Daniel Talje. Jag kommer från Sverige, men arbetar i Luang Prabang i norra Laos.

-- Jag heter Jabbril Awil Budul. Jag har vuxit upp i Somalia, men de senaste åren har jag bott i Sverige.

=====

_Vem är du?

-- _Jag heter _Klas _Andersson. _Jag är uppvuxen på _Orust, _Sveriges tredje största ö. _Nu bor jag i en lägenhet i _Göteborg tillsammans med min sambo _Anna. _Vi har två barn. _De heter _Eja och _Siv och är fyra och två år. _Du läser mer om mig på sidan #188 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!

-- _Jag heter _Dhofo _Osman. _Jag kommer från _Somalias huvudstad _Mogadishu. _Jag bor i _Sverige sedan några år tillbaka. _Jag har studerat ___SFI, men nu arbetar jag på ett hotell. _Jag trivs bra på hotellet. _Du läser mer om mig på sidan #73 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!

-- _Jag heter _Katr^in
_Magn^usd^ottir. _Jag kommer från
_Island, en ö längst uppe i nord-
västra _Europa. _Jag talar is-
ländska. _De senaste åren har jag
#6 #10

rest mycket. _Jag arbetade ett år i
_Kenya i _Östafrika, men nu bor jag
i _Namibia i sydvästra _Afrika. _Du
läser mer om mig på sidan #155 i
___SFI-BOKEN ___LÄS!

-- _Jag heter _Mattias _Reck. _Jag
är uppvuxen i _Ängelholm i nord-
västra _Skåne, men nu bor jag i
_Västra _Frölunda tillsammans med
min fru och våra två barn. _Vi har
köpt ett hus i ett villaområde. _Jag
har arbetat som lärare, men nu dri-
ver jag ett eget företag som person-
lig tränare. _Du läser mer om mig på
sidan #50 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!

_Skriv en presentation om dig själv.
_Du får skriva vad du vill, men låna
gärna ord och meningar från _Klas,
_Dhoofu, _Katr^in och _Mattias.

_Frågor och svar

#1 _Skriv frågor som passar till svaret.

_Exempel: -- _Vad heter du?

-- _Jag heter _Jenny.

a -- ---?

-- _Jag kommer från _Italien.

b -- ---?

-- _Bara bra, tack.

c -- ---?

-- _Arabiska, kurdiska och lite svenska.

d -- ---?

-- _Jag flyttade hit för fyra år sedan.

e -- ---?

-- _Jag arbetar som personlig assistent.

f -- ---?

-- _Jag har tre barn.

g -- ---?

-- _Jag tycker om att träna, gå på bio och vara tillsammans med min familj.

#2 _Vilket svar (a--f) passar till vilken fråga (#1--#6), tror du?

#1 _Vad heter _Johannas dotter?

#2 _Var kommer _Karines mamma ifrån?

#3 _Vem är _Malin gift med?

#4 _När är _Jenny född?

#5 _Hur gammal är _Ulla-_Britt?

#6 _Vad heter _Ulf i efternamn?

a #58 år.

b _Mikael

c _Elvira

d _Olausson

e #1976

f _Italien

_Hörövning -- _Vem säger vad?

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #1. _Där berättar några olika
personer om sitt namn. _Vem säger
vad? _Välj det alternativ (a--g) som
passar med rätt person (#1--#7). _Du
läser mer om personerna i __SFI-BÖ-
ken __LÄS!

- a --- väntar sitt andra barn.
- b --- har en pappa som kommer från
_Marocko.
- c --- har en mamma som kommer från
_Italien.
- d --- har ett vanligt efternamn.
- e --- har gift sig med _Malin.
- f --- föddes på morgonen.
- g --- har två syskon.

#1 _ Nabila
#2 _ Johanna
#3 _ Mikael
#4 _ Karine
#5 _ Jenny
#6 _ Sereke
#7 _ Annica

#12

#11

_Diktamen

_Lyssna på cd-skivan till _Öva! spår #2. _Fyll i de ord som saknas.

_Johanna _Einarsson har en --- som heter _Elvira. _Nu väntar hon sitt --- barn.

_ - _Vad ska barnet heta?;

-- _Jag har inte bestämt mig ännu, men jag --- på _Hilma om det blir en flicka och _Elof om det blir en pojke. _Det är viktigt att --- passar tillsammans med _Elvira. _ - _Elvira och _Hilma; eller _ - _Elvira och _Elof; låter bra, tycker jag. _Namnet måste också passa bra med ---.

_Barnet får pappans namn och han --- _Blackås i efternamn.

_ - _Ska barnet få mer än ett namn?;

-- _Ja, jag tror att det blir två eller --- namn. _Elvira heter _Lena _Elvira _Agneta _Blackås. _Lena har hon fått efter min mamma och _Agneta är --- namn. _Blir det en pojke den

här gången får han kanske heta _Per och _Harry efter morfar och ---. _Det är fint när släktnamn kan gå vidare till nästa ---.

_Uttal

_Lyssna på cd-skivan till _Öva! spår #3. _Markera de bokstäver som inte uttalas.

_Exempel: _Nä ja va yngre ville ja ha ett ovanliare efternamn.

#1 _När jag gifte mig för tre år sedan bestämde jag mig för att behålla namnet.

#2 _Varken jag eller min man ville byta bort våra namn.

#3 _Nu tycker jag att det är skönt att ha ett efternamn som alla känner igen och kan skriva.

#4 _Jag identifierar mig med namnet och det finns många andra sätt att sticka ut på.

#5 _Dessutom är det bra att man nästan alltid får stå först!

_Lyssna igen. _Hur uttalas dessa ord? _Säg efter!

#1 gifte

#2 jag

#3 skönt

#4 igen

#5 många

#6 först

::: #14 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Pronomen

#1 _Markera alla pronomen.

-- _Jag heter _Jenny _Blixt. _Mina föräldrar tycker om namn som börjar på _J, för min storebror heter _Jesper och min lillasyster heter _Jessica.

-- _Jag heter _Karine och _Manuella. _Manuella får mig att tänka på min mor. _Hon var italienska.

#14

#14

-- _Jag heter _Serekeberhan. _Mitt
namn betyder "morgonens första
ljus". _Jag fick namnet för att jag
föddes klockan fem på morgonen.
_Mina vänner kallar mig _Sereke.

#2 _Fyll i det pronomen som saknas.

-- _Jag har en storebror. --- heter
_Jesper.

-- _Jag har en lillasyster. --- he-
ter _Jessica.

-- _Jag tycker om att träffa mina
syskon. --- har roligt ihop.

-- _Min mamma var italienska. ---
var en stark kvinna.

-- _Jag heter _Serekeberhan, efter-
som --- föddes klockan fem på mor-
gonen.

-- _Mina vänner tycker att jag har
ett långt namn. --- kallar mig för
_Sereke.

-- _Jag och min man ska flytta. ---
har köpt en lägenhet.

#14

#15

:::: #15 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3 _Fyll i rätt pronomen. _Välj mellan min, mitt och mina.

- --- mamma var italienska.
- --- namn är också italienskt.
- --- föräldrar tycker om namn som börjar på bokstaven j.
- --- syskon heter _Jesper och _Jessica.
- --- bror är äldre än mig.
- --- vänner kallar mig _Sereke.
- --- storebror heter _Jesper.
- --- namn betyder "morgonens första ljus".

#4 _Fyll i rätt pronomen. _I den andra meningen ändras alla pronomen till plural.

a _Jenny _Blixt har vuxit upp i norra _Sverige. --- kommer från _Ångermanland.

_Jenny, _Jesper och _Jessica har vuxit upp i norra _Sverige. --- kommer från _Ångermanland.

#16

#15

b _Fredriks pappa bor i västra
_Sverige. --- har ett hus i
_Stenungsund.

_Fredriks föräldrar bor i
västra _Sverige. --- har ett hus
i _Stenungsund.

c -- _Jag väntar barn. _Jag har
redan en dotter.

-- _Jag och min man väntar
barn. --- har redan en dotter.

d _Johanna har en dotter. --- he-
ter _Elvira.

_Jenny har två barn. --- heter
_Aron och _Jonathan.

e -- _Jag har köpt en ny lägenhet.
_Jag hoppas att du vill komma
och hälsa på snart.

-- _Jag och min man har köpt
en ny lägenhet. --- hoppas att
du vill komma och hälsa på
snart.

f -- _Men du flyttade ju förra
året! _Trivdes du inte i den
gamla lägenheten?

-- _Men du och din man flytta-
de ju förra året. _Trivdes ---
inte i den gamla lägenheten?

g -- _Min man trivs inte. _Hans
jobb ligger för långt bort.

-- _Vi trivs inte. --- jobb
ligger för långt bort.

:::: #16 ::::::::::::::::::::::::::::::

#5 _Läs texten. _Vilka pronomen ska
användas om man ändrar _Malin till
_Malin och _Mikael?

_Malin bor i en lägenhet. _Hon
tycker att lägenheten är för liten.

-- _Jag vill gärna flytta. _Jag
vill gärna ha en större lägenhet.

_Vad letar du efter?

-- _Jag hoppas på en trea. _Nu bor
jag i en lägenhet med två rum och
kök.

_Varför vill du flytta?

-- _Jag väntar barn igen. _I sep-
tember får jag mitt andra barn.

_Malin och _Mikael bor i en lägen-
het. ---

#18

#16

_Beskriv en person

#1 _Tänk på tre personer som du känner. _Skriv deras namn bredvid de ord och uttryck som passar. _Använd lexikon för att slå upp ord som du inte förstår.

_Ålder

ung ---

gammal ---

medelålders ---

yngre än han/hon ser ut ---

äldre än han/hon ser ut ---

_Längd

kort ---

lång ---

_Personlighet

trevlig ---

rolig ---

glad ---

tråkig ---

smart ---

lat ---
självständig ---

_Hår
lj_just hår ---
mörkt hår ---
rött hår ---
gråhårig ---
tunnhårig ---
kort hår ---
långt hår ---
inget hår ---
lockigt hår ---

_Intressen
lyssna på musik ---
laga mat ---
träna ---
titta på ___TV ---
gå på café ---
gå på bio ---
träffa vänner ---

#2 _Berätta om en person för någon annan i gruppen. _Använd orden i övningen. _Börja så här:

#20

#17

_Hon/han heter ---.
_Hon/han är ---.
_Hon/han har ---.
_Hon/han tycker om att ---.
::: #18 ::::

__IT-ÖVNING

#1 _På www.scb.se kan du se hur många som heter samma sak som du. _Gå in på hemsidan och svara på frågorna

- a _Hur många heter _Johanna i förnamn?
- b _Hur många heter _Karine i förnamn?
- c _Hur många heter _Blackås i efternamn?
- d _Vilket förnamn är vanligast -- _Fredrik eller _Jenny?
- e _Vilket efternamn är vanligast -- _Andersson eller _Anderson?
- f _Hur många är det som har samma förnamn som du?

#18

#21

g _Hur många är det som har samma efternamn som du?

#2 _Hur letar du rätt på en person eller ett företag i _Sverige? _Gå ut på www.eniro.se eller www.hitta.se på _Internet. _Där kan du skriva en persons för- och efternamn och leta efter till exempel adress och telefonnummer. _Du kan också leta efter ett företag och hitta kartor där.

_Leta efter:

é din skola. _Sök på namnet.

é en bilverkstad på din bostadsort. _Sök på ordet "bilverkstad" + din stad.

é en pizzeria. _Sök på "pizzeria" + din stad.

é en person du känner.

_Utblick: _Vad heter gatan?

_Gå tillsammans med en kompis runt i området där du bor och läs namnen på alla gatuskyltar. _Vet du vad gatunamnen betyder? _Kan du uttala dem rätt?

_Läs mer: _Familjesidan

_Grattisannons

_Elin #5 år

_Grattis till vår lilla solstråle

Elin.

_Massor med kramar från mormor

_Rigmor och farmor _Gun.

_Vigselannons

_Vi har gift oss!

_Mikael _Persson och _Malin

_Henriksson vigdes den #5 september
i _Växjö.

_Tusen tack till alla som gjorde
vår dag perfekt! _Nu heter vi båda
_Östblom!

_Födelseannons

_Elvira har fått en lillebror!

_Vår efterlängttade son kom till
världen den #8 september.

_Tack till all personal på _Östra
sjukhuset!

_Mamma och pappa

_Tackannons

_Tack!

_Många tack till alla _Er som hed-
rat minnet av min älskade make

_Lennart vid hans bortgång. _Tack
för brev, kort, telefonsamtal och
alla vackra blommor.

_Inga

_Dödsannons

_Min älskade make

_Vår käre pappa, svärfar och far-
far

____LENNART JOHANSSON;

* #27 oktober #1921

har i dag stilla lämnat oss i stor
sorg och saknad.

_Ystad den #11 september

_Inga

_Hans och _Eva

_Johan, _Fredrik, _Christian

_Släkt, vänner

_Vi saknar dig!

#7 _Leta efter fler annonser i en tidning. _Förstår du alla ord och uttryck? _Liknar de annonserna i den här boken?

_Inspelningsövning

_Intervjua klasskamrater om deras namn. _Betyder namnet något särskilt?

_Är det ett familjenamn? _Hur de fick sitt namn?

_Skriv först upp några frågor och lär dig frågorna utantill!

_Spela in samtalet på mobiltelefon, mp3 eller dator.

::: #21 ::::::::::::::::::::::::::::::

__LOGGBOK: __Ditt namn

_Vet du vad ditt namn betyder? _Vet du hur dina föräldrar tänkte när du fick ditt namn? _Är det någon annan i slakten som heter likadant som du? _Skriv och berätta!

::: #22 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Vad kan du?

_Du och din lärare skriver datum efter a), b) och c).

_Nyckel:

- a) _Jag måste träna mer
- b) _Jag kan
- c) _Läraren bekräftar

_Jag förstår texterna i kapitlet.
a) --- b) --- c) ---

- _ Jag kan presentera mig med namn.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag förstår och kan använda frågeorden på sidan #7 och #11.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag kan placera ut var jag och mina klasskamrater kommer ifrån på en karta.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag förstår när jag lyssnar på texterna på sidan #12 och #13.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag hör vilka bokstäver som inte uttalas i texten på sidan #13.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag kan använda personliga pronomen som finns på sidan #14.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag vet vad det är för skillnad på personliga pronomen i subjekts- och objektsform.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag förstår hur possessiva pronomen böjs i plural.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag kan beskriva en person med hjälp av orden på sidan #17.
a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan läsa mer om mitt och
_ andras namn på _Internet.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår statistiken på sidan
_ #10 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!

a) --- b) --- c) ---

_ Jag känner igen olika slags an-
_ nonser i en tidning.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan uttala vanliga gatunamn.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan skriva min adress och be-
_ rätta om var jag bor.

a) --- b) --- c) ---

_Kapitel #2 -- _Språk

_Mitt språk

-- _Jag heter _Liliya. _Ukrainska är mitt modersmål. _Jag talar också engelska, ryska och serbiska. _När jag bodde i _Kuwait lärde jag mig lite arabiska.

-- _Jag heter _Carolina. _Spanska är mitt modersmål. _Nu håller jag på att lära mig svenska. _Jag skulle också vilja kunna quechua, som är min farmors modersmål.

-- _Jag heter _Daniel. _Svenska är mitt modersmål. _Jag lärde mig engelska och tyska i skolan. _Nu försöker jag lära mig arabiska.

-- _Jag heter _Eva. _Min pappa är dansk och min mamma svensk, så jag har både danska och svenska som modersmål. _Jag har studerat i _Tyskland och då lärde jag mig att tala tyska flytande.

-- _Jag heter _Abbas. _Swahili är mitt modersmål. _Jag kan också engelska och lite arabiska. _Nu försöker jag lära mig svenska, eftersom jag har en svensk dotter.

_Nu är det din tur. _Berätta om vilka språk du kan.

-- _Jag heter ---. --- är mitt modersmål.

::: #24 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Norden-karta

_Mette kommer från _Danmark. _Hennes
modersmål är danska. _Nu bor hon i
_Köpenhamn, men under studietiden
bodde hon i _Odense. _Du läser mer
om _Mette på sidan #150 i __SFI-BO-
ken __LÄS!

_Sohvi kommer från _Finland. _Hennes
modersmål är finska. _Hon växte upp
i norra _Finland, men nu bor hon i
_Åbo på den finska västkusten. _Du
läser mer om _Sohvi på sidan #111 i
__SFI-BOKEN __LÄS!

_Katr^in kommer från _Island. _Hen-
nes modersmål är isländska. _Hon är
född i en liten stad som heter
_Selfoss, men efter gymnasiet flyt-
tade hon till _Reykjav^ik. _Du läser
mer om _Katr^in på sidan #155 i
__SFI-BOKEN __LÄS!

_Björn kommer från _Norge. _Hans mo-
dersmål är norska. _Han är född i
östra _Oslo, men i mitten av #1970-
talet flyttade han till _Sverige.

Du läser mer om Björn på sidan #88
i SFI-BOKEN LÄS!

Mikael kommer från Sverige. Hans
modersmål är svenska. Han är född
på den svenska västkusten, men nu
bor han i Stockholm. Du läser mer
om Mikael på sidan #64 i SFI-BO-
ken LÄS!

Harriet kommer från Åland. Hennes
modersmål är svenska. Åland är en
finsk ögrupp, men alla på öarna pra-
tar svenska. Nu bor Harriet i
Göteborg. Du läser mer om Harriet
på sidan #112 i SFI-BOKEN LÄS!

::: #26 ::::::::::::::::::::::::::::::

Norden i siffror

Danmark

Huvudstad: Köpenhamn

Största språk: danska

Folkmängd: #5 #511 #000 invånare

Befolkningstäthet: #129 invånare/
km²

Yta: #43 #094 km²

#34

#26

_Högsta berg: _Möllehöj #171 meter
_Längsta flod: _Gudenå #158 km
_Största sjö: _Ärresö #40 km\$#2

_Sverige

_Huvudstad: _Stockholm
_Största språk: svenska
_Folkmängd: #9 #325 #429 invånare
_Befolkningstäthet: #23 inv/km\$#2
_Yta: #449 #964 km\$#2
_Högsta berg: _Kebnekaise #2 #104 m
_Längsta flod: _Klarälven/_Göta älv
#720 km
_Största sjö: _Vänern #5 #648 km\$#2

_Norge

_Huvudstad: _Oslo
_Största språk: norska
_Folkmängd: #4 #787 #000 invånare
_Befolkningstäthet: #12,4 inv/km\$#2
_Yta: #385 #199 km\$#2
_Högsta berg: _Galdhøpiggen #2 #469
m
_Längsta flod: _Glomma #598 km
_Största sjö: _Mjøsa #368 km\$#2

_Finland

_Huvudstad: _Helsingfors

_Största språk: finska

_Folkmängd: #5 #315 #280 invånare

_Befolkningstäthet: #17,1 inv/km\$#2

_Yta: #338 #145 km\$#2

_Högsta berg: _Halde fjäll #1 #328 m

_Längsta flod: _Kemi älv #552 km

_Största sjö: _Saimen #4 #400 km\$#2

_Island

_Huvudstad: _Reykjav^ik

_Största språk: isländska

_Folkmängd: #320 #000 invånare

_Befolkningstäthet: #3,2 inv/km\$#2

_Yta: #103 #125 km\$#2

_Högsta berg: _Hvannadalshnj^ukur
#2 #119 m

_Längsta flod: _^tj^ors^a #230 km

_Största sjö: _^tingvallavatn #82
km\$#2

::: #27 ::::::::::::::::::::::::::::::

_I vilken ordning?

_Placera de nordiska länderna i rätt ordning.

_Från det land med flest antal människor till det land med minst antal människor.

#1 ---
#2 ---
#3 ---
#4 ---
#5 ---

_Från största land till minsta land.

#1 ---
#2 ---
#3 ---
#4 ---
#5 ---

_Från tätast befolkat till glesast
befolkat land.

#1 ---

#2 ---

#3 ---

#4 ---

#5 ---

_Vad heter _Nordens högsta berg? ---

_Vad heter _Nordens längsta flod?

_Vad heter _Nordens största sjö? ---

::: #28 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Land, språk och nationalitet

_Fyll i de ord som saknas. _Om du
inte vet vilket eller vilka språk
som talas i de olika länderna kan du
söka på _Internet.

_Land _Språk _Nationalitet
 singular(s) plural(pl) adjektiv(a)

_Sverige svenska svensk(s)
 svenskar(pl) svensk(a)

_Norge norska norrman(s)
 norrmän(pl) norsk(a)

---- danska ----(s)
 ----(pl) ----(a)

_Finland ---- ----(s)
 ----(pl) ----(a)

_Island ---- islänning(s)
 ----(pl) ----(a)

_Tyskland ---- ----(s)
 ----(pl) ----(a)

---- ---- ----(s)
 fransmän(pl) ----(a)

---- ---- britt(s)
 ----(pl) brittisk(a)

_Spanien ---- spanjor(s)
 ----(pl) ----(a)

_Italien ---- ----(s)
 ----(pl) ----(a)

---- ---- grek(s)
 ----(pl) ----(a)

---- turkiska ----(s)
 ----(pl) ----(a)

--- polska --- (s)
 --- (pl) --- (a)
 --- --- bosnier (s)
 bosnier (pl) --- (a)
 --- --- --- (s)
 --- (pl) serbisk (a)
 _ Ryssland --- --- (s)
 _ ryssar (pl) --- (a)
 _ USA --- amerikan (s)
 _ --- (pl) --- (a)
 _ Kina --- kines (s)
 _ --- (pl) --- (a)
 --- --- indier (s)
 --- (pl) --- (a)
 _ Brasilien --- --- (s)
 _ brasilianare (pl) --- (a)
 _ Australien --- australier (s)
 _ --- (pl) --- (a)
 _ Thailand --- --- (s)
 _ --- (pl) --- (s)
 _ Sydafrika --- sydafrikan (s)
 _ --- (pl) --- (a)
 --- somaliska --- (s)
 --- (pl) --- (a)
 --- --- --- (s)
 --- (pl) etiopisk (a)
 _ Irak --- --- (s)
 _ --- (pl) --- (a)

--- (s)
libaneser(pl) --- (a)
--- iranier(s)
--- (pl) --- (a)
:::: #29 ::::::::::::::::::::::::::::::

Saknas ditt land i listan? Var
kommer de andra i din grupp ifrån?

Skriv ditt och dina klasskamra-
ters länder:

Ord i rätt ordning

Katrin och David berättar om sina
språkkunskaper. Placera orden i
rätt ordning så att meningarna blir
rätt.

Exempel: Katrin kan svenska,
engelska, franska och lite spanska.

-- Jag ... franska i lärde mig
skolan

-- Efter ... flyttade Frankrike
gymnasiet jag till

-- I ett år ... ett Frankrike i
jag norra svenska på undervisade

#29

#41

universitet

-- _Nu ... jag teaterpjäser till
svenska översätter

_Exempel: _David kan svenska,
engelska och lite tyska.

-- _Mitt ... förstaspråk svenska
är

-- _Det ... att inga prata prob-
lem är engelska
men det ... att skriva svåra-
re är

-- _Tyska ...alls inte kan jag
nästan

-- _Jag ... i läste skolan tyska
men nu ... allting glömt har
jag nästan

-- _Jag klarar ... att beställa
en kanske mat på restaurang tysk

_Byt ordning på orden

hur förändras meningarna om de in-
leds på ett annat sätt?

_Exempel: _Jenny lärde sig
engelska när hon bodde i _England.

_När _Jenny bodde i _England
_lärde hon sig engelska.;

_Jag flyttade till _Oxford efter
gymnasiet.

_Efter gymnasiet ---.

_I _Oxford jobbade jag på ett enkelt
hotell.

_Jag ---.

_Jag stannade i _Oxford i ett halv-
år.

_I ett halvår ---.

_Det är inga problem att tala och
förstå engelska.

_Att tala ---.

_Det är svårare att förstå tyska och
franska.

_Tyska och franska ---.

_Att förstå ---.

_Det är inte så ofta man får chans
att prata med någon.

_Man får ---.

::: #31 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Svara på meningarna

_Läs meningarna om _Jenny på förra
sidan. _Vad tror du _Jenny svarar på
frågorna?

_Exempel: _Vart flyttade du efter
gymnasiet?

_ _Jag flyttade till _Oxford.;

#1 _Hur länge stannade du där?

#2 _Var jobbade du någonstans?

#3 _Vilka språk talar du?

#44

#31

#4 _ Vilket av dem är lättast?

#5 _ Varför är det så?

_ Upptäck mer

_ Gå till ett bibliotek och undersök vilka ordböcker som finns där.

_ Vad är det för skillnad på dem?

_ När är de olika ordböckerna bra att använda?

_ Hittar du till exempel ...

en enspråkig svensk ordbok?

en svensk ordlista?

en tvåspråkig ordbok?

en synonymordbok?

_ Andra ordböcker: ---

__IT-ÖVNING

_Det finns många ordböcker och andra språkverktyg på _Internet.

_Gå in på dessa hemsidor och undersök vilken hjälp du kan få av dem.

www.sprakradet.se/lexin

www.tyda.se

www.saol.se

_Vad är _ - _Google translate?; _I vilka situationer kan det vara bra att använda _Google translate?

_När kan det bli problem?

_Ordböcker

_Slå upp dessa ord i några olika ordböcker. _Vilken information får du om orden?

_Vad är det för skillnad mellan ordböckerna?

pojke flicka buss svår falsk
orolig sjunga pyjamas schack
språk

_Ord om ord

_Markera de två ord som är synonymer.

#1 bil, buss, båt, cykel, fartyg,
flygplan

#2 barn, flicka, kille, bror, pojke,
tvilling

#3 hand, finger, fot, knoge, nagel,
näve

#4 enkel, farlig, kvick, långsam,
snabb, vacker

#5 bra, dålig, godkänd, enkel, lätt,
svår

_Markera de två ord som är motsatser.

#1 dag, dygn, morgon, måne, natt,
sova

#32

#47

#2 frukost, hungrig, mat, måltid,
mätt, äta
#3 betala, kontant, köpa, pengar,
sedlar, sälja
#4 framåt, höger, norr, söder, upp,
öster
#5 krympa, hög, jätte, liten, lång,
stor
:::: #33 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Hitta motsatsen #1

_Vilken är motsatsen till dessa ord?

#1 trött ---
#2 ljus ---
#3 elak ---
#4 man ---
#5 vit ---
#6 mjuk ---
#7 fattig ---
#8 blöt ---
#9 vacker ---
#10 dyr ---

#48

#33

_Hitta motsatsen #2

_Vilken är motsatsen till dessa ord?

_Alla ord ska börja med s.

- #1 liten ---
- #2 lätt ---
- #3 tjock ---
- #4 gifta sig ---
- #5 stark ---
- #6 ordentlig ---
- #7 trubbig ---
- #8 muntlig ---
- #9 lögn ---
- #10 frisk ---

#33

#49

_Läs mer: _Stora språk ...

_Världens största språk heter mandarin. _Det talas av nästan en miljard kineser. _De flesta av dem bor i _Kina, men många bor också i _Singapore, _Malaysia, __USA och _Kanada.

_Mandarin är inte det enda stora språket i _Kina. _Wu, som talas i _Shanghai, är världens #12:e största språk. _Kantonesiska, jinyu, min nan, xiang och hakka hör också till de femtio största. _Ibland kallar man alla dessa språk för kinesiska. _De har ett gemensamt skriftspråk, men skillnaderna i talspråket är väldigt stora.

_I _Indien finns det också många stora språk. _Hindi, bengali, panjabi, telugu, marathi och tamil är med på språkens tjugo-i-topp-lista. _Totalt finns det #23 officiella språk i _Indien. _Språken är väldigt olika, och det är inte alltid lätt att

#50 #34

förstå varandra. Därför har många indier lärt sig hindi och engelska.

Spanska, engelska, franska och portugisiska är europeiska språk som spreds över världen på #1600- och #1700-talet. Nu är det fler som talar dessa språk utanför Europa än i Europa. Särskilt engelska är ett vanligt språk. Det är många som har lärt sig engelska som ett andraspråk.

Arabiska är officiellt språk i cirka #25 länder i Afrika och Mellanöstern. Egentligen består arabiska av många olika dialekter. En arab från Marocko har svårt att förstå en arab från Saudiarabien, Libanon eller Egypten.

... och små språk

Det finns många språk som är mycket små. Ungefär #500 av världens språk har mindre än #25 talare. Njerep är ett exempel. Det är ett språk som talas i Nigeria av sex personer. Ungefär dubbelt så många kan

#34 #51

_.itza. _En enda person kan prata
_.bikya. _Man får hoppas att hon kan
fler språk än bikya -- annars är hon
en mycket ensam människa.

_Många av världens språk kommer
att dö ut under de närmaste åren.

_För #15 #000 år sedan fanns det #10
#000 språk i världen. _Nu finns det
#6 #000 språk. _Om hundra år finns
det troligtvis inte mer än #3 #000
språk kvar. _Det dör alltså ut näs-
tan två språk varje vecka.

_Det verkar som om stora språk
växer alltmer, medan små språk har
svårt att överleva. _Det kan bero på
att människor flyttar mer nu för ti-
den. _Om man lever i samma by ett
helt liv klarar man sig bra med ett
litet, lokalt språk, men om man mö-
ter andra människor måste man lära
sig ett språk som fler kan förstå.

_Tips

_På sidan #30 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!
_Kurs _C och _D finns det en lista
över världens trettio största språk.

_Svara på frågorna

- #1 _I vilket land talas språket wu?

- #2 _I vilket land talas språket hindi?

- #3 _I vilket land talas språket njerep?

- #4 _Vilka språk talas i _Indien? ---
- #5 _Vilket språk talas i _Marocko?

- #6 _Vilket språk talas i _Libanon?

- #7 _Hur många språk finns det i världen i dag? ---
- #8 _Vad menas med att engelska är ett vanligt _andraspråk? ---
- #9 _Varför försvinner små språk, medan stora språk växer? ---

_Ord och uttryck

_Dessa ord och uttryck (a--f) kommer från texten. _I vilka av meningarna

#1--#6 passar de bäst?

#35

#53

- a de flesta av dem
- b dubbelt så många
- c gemensamt språk
- d inte mer än
- e spreds över världen
- f troligtvis

#1 _Arbetslösheten har stigit i år, men nästa år kommer det --- att bli bättre.

#2 _Dataviruset --- med hjälp av en bilaga i ett e-brev.

#3 _Det har varit ett svart år i trafiken. --- människor har dött jämfört med förra året.

#4 _Förut fanns det inga mediciner, men --- som blir sjuka i dag överlever utan problem.

#5 _Han flyttade utomlands, men det dröjde --- ett år innan han var tillbaka igen.

#6 _Studenterna kom från olika delar av världen och hade inte något ---.

_Diktamen

_Lyssna på cd-skivan till _Öva! spår #4.

_Fyll i de ord som saknas.

_Carolina _Beltran _Castillo har vuxit upp i _Peru. _Carolinas förstaspråk är spanska, men hennes mormor talade ett indianspråk som heter quechua.

-- _Min --- växte upp i bergen i centrala _Peru. _Där finns det --- som talar quechua. _Men min --- talade bara spanska. _Han kom från --- där nästan ingen kunde quechua.

_Därför fick min mamma bara lära sig --- när hon var liten.

-- _Jag kan bara några --- på quechua. _Det är synd. _Jag vill gärna lära mig mer, så att jag kan föra språket vidare till mina ---.

-- _Jag träffade min man i ---. _Han var en svensk --- som vandrade i bergen. _När han åkte --- till

_Sverige höll vi kontakten med webb-
kamera. _Nu har jag bestämt mig för
att --- till _Sverige.

_Hörövning -- _Vilket språk och vil-
ket land?

_Lyssna på cd-skivan till _Öva! spår
#5 där några olika personer berättar
om vilka språk de kan och ett land
de har besökt. _Skriv rätt språk och
rätt land. _Du kan titta i ordrutan.
_Du läser mer om personerna i ___SFI-
boken ___LÄS!

_Exempel: _Jenny kan _engelska
och har varit i _._England.

#1 _Eva kan --- och har varit i ---.

#2 _Liliya kan --- och har varit i
---.

#3 _Maria kan --- och har varit i
---.

#4 _Elvi kan --- och har varit i
---.

#5 _Katrin kan --- och har varit i
---.

#56

#36


```
=== _Ordruta =====  
arabiska  franska  portugisiska  
serbiska  spanska  tyska  
_Argentina  _Belgien  _Frankrike  
_Kuwait  _Montenegro  _Serbien  
=====
```

__LOGGBOK: _Språk i ditt hemland

_Det talas mer än ett språk i de flesta länder. _I Sverige är svenska det största språket, men det är inte det enda. _De flesta svenskar kan engelska, eftersom det är det första främmande språk som man lär sig i skolan. _Samiska, finska, meänkieli, jiddish och romani är de fem minoritetsspråken.

_Tack vare invandringen är det många som har till exempel arabiska, norska, serbiska, somaliska, kurdiska, thai och persiska som modersmål.

_Hur ser språksituationen ut i ditt hemland? _Vilket är det största språket? _Vilka minoritetsspråk finns det? _Vilka språk lär man sig i skolan? _Skriv och berätta!

_ Vad kan du?

_ Du och din lärare skriver datum efter a), b) och c).

_ Nyckel:

a) _ Jag måste träna mer

b) _ Jag kan

c) _ Läraren bekräftar

_ Jag förstår texterna i kapitlet.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan berätta vilka språk jag talar och vilka språk som talas i mitt hemland.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan prata om hur jag lär mig språk.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan namnet på några vanliga länder, språk och nationalitetsbeteckningar.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vilka språk som talas i
_ Sverige och de andra nordiska
_ länderna.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan läsa tabellerna på sidan
_ #28.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan jämföra ordföljden i
_ svenska med ordföljden i mitt eget
_ språk.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan några enkla regler om den
_ svenska ordföljden och kan beskri-
_ va hur ordföljden ändras i me-
_ ningarna på sidan #29.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan använda vanliga ordböcker.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet skillnaden mellan några
_ olika ordböcker.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan placera ord i alfabetisk
_ ordning.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår orden på sidan #32 och
_ #33.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår när jag lyssnar på texterna på sidan #36.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vilka språk som är vanliga i Sverige.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan använda ett lexikon.

a) --- b) --- c) ---

_Kapitel #3 -- _Bostad

_Vem bor var?

_Här kan du läsa mer om hur perso-
nerna från __SFI-BOKEN __LÄS! bor.

_Para ihop rätt namn med rätt
bildbeskrivning.

_Johan

-- _Jag bor i en etta mitt i
_Stockholm. _Köket och toaletten
är små, men i rummet får jag plats
med både säng, skrivbord och en
fåtölj.

_Jonas

-- _Jag bor i en studentlägenhet
på #17 kvadrat. _Det finns ett rum
med kokvrå. _Toaletten är liten, men
#62 #39

jag får precis plats med ett badkar.
_ Dessutom finns det ett ___TV-RUM och
ett biljardrum på samma våning som
jag delar med andra studenter.

_Therés

-- _Jag bor i en tvåa på botten-
plan. _Vardagsrummet, sovrummet och
köket är ganska rymliga. _I sovrum-
met får jag plats med ett skrivbord
och en bokhylla. _Toaletten och hal-
len är däremot små, men jag får
plats med allt jag behöver.

_Darren

-- _Jag och min fru bor i en trea
på fjärde våningen. _Vi har ett ar-
betsrum, ett sovrum och ett vardags-
rum. _Men det bästa med lägenheten
är nog balkongen, som är så stor att
vi kan sitta ute och äta på somma-
ren.

=== _Bildbeskrivningar =====
_Bad och toalett, _Kök, _Sovrum,
_Hall, _Vardagsrum, _Arbetsrum,
_Balkong

#5 bilder på planritningar över lägenheter.

Bild #1 visar att det finns hall, toalett med badkar, kök, sovrum, arbetsrum och vardagsrum med utgång till balkong.

_Rum, _Kokvrå, _Hall, _Bad och toalett

Bild #2 visar att det finns hall, toalett med badkar och rum med kokvrå.

_Sovrum, _Matsal, _Sovrum, _Arbete, _Hall, _Vardagsrum, _Kök, _Bad och toalett, _Garderob/ _Tvätt

Bild #3 visar att det finns hall, bad och toalett, garderob/ tvätt, kök vardagsrum och matsal i en stor öppen planlösning, två sovrum varav en arbetsdel i ett av sovrummen.

#64

#39

_Toalett, _Kök, _Hall, _Rum
_Bild #4 visar att det finns
hall, toalett, kök och rymligt rum
(med säng, skrivbord och fåtölj).

_Vardagsrum, _Sovrum, _Hall, _Kök,
_Toalett

_Bild #5 visar att det finns
hall, toalett, rymligt kök, rym-
ligt vardagsrum och sovrum (med
säng, skrivbord och bokhylla).

=====

::: #40 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Rumsprepositioner

_Fyll i en preposition som passar.

_Johan bor --- _Stockholm. _Han hyr
en lägenhet --- andra hand. _Den
ligger --- _Klara _Bangata.

_Mattias och _Lisa har köpt hus.
_Förut bodde de --- en lägenhet mitt
--- centrum. _Nu bor de en bit ---
staden.

#40

#65

_Karin är uppvuxen --- västkusten,
men nu bor hon --- _Gotland.

_Hanna bor --- _Uppsala, men job-
bar --- _Sandviken. _Hon vecko-
pendlar --- _Uppsala och _Sandviken.

_Malin bor --- ett hus --- landet.

_Therés kommer --- _Piteå. _För
ett par år sedan flyttade hon ---
_Göteborg.

_Nike och _Neo bor hemma --- sina
föräldrar.

_Rasmus bor --- ett kollektiv
tillsammans med sju andra personer.

_Var bor du?

_Svara på frågorna.

#1 _ Vilket land bor du i?

_ Jag bor ---.

#2 _ Vilken stad, stadsdel eller by
bor du i?

_ Jag bor ---.

#3 _ Vilken gata bor du på?

_ Jag bor ---.

#4 _ Vilket land bodde du i som barn?

_ Jag bodde ---.

#66

#40

#5 _ Vilken stad, stadsdel eller by
bodde du i som barn?

_ Jag bodde ---.

::: #41 :::::::::::::::::::::::::::::::

_ Tidsprepositioner

_ Fyll i en preposition som passar.

_ Hanna åker till _ Sandviken flera
gångar --- veckan.

_ Johan letar efter en ny lägenhet.
_ Han läser bostadsannonserna flera
gångar --- dagen.

_ Nu har _ Therés bott i _ Göteborg
--- två år.

_ Helene ska flytta in i sitt nya
hus --- en vecka.

_ Karin började jobba som mäklare
--- ett år sedan.

_ Malin flyttade in i sitt hus ---
vintras.

_ Darren och hans fru ska flytta in
i sin lägenhet --- sommaren.

_Ikväll ska jag ...

_Skriv en mening som passar med tidsuttrycket.

_Exempel: _I kväll ska jag se på TV.

_I morgon ska jag ---

_Igår ---.

_I morse ---.

_I somras ---.

_På semestern ---.

_Nästa sommar ---.

_En gång om dagen brukar jag ---.

_En gång i veckan ---.

_En gång om året ---.

_För ett år sedan ---.

::: #42 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Hörövning

_Lyssna på cd-skivan till ___ÖVA!
spår #6. _Vem bor var? _Para ihop
rätt person (#1--#5) med rätt bostad
(a--f).

#68

#42

- #1 _Carsten ---
- #2 _Per-Åke ----
- #3 _Johan ---
- #4 _Therés ---
- #5 _Mikael ---

- a villa
- b radhus
- c bostadsrätt
- d förstahandskontrakt
- e andrahandskontrakt
- f inneboende

__IT-ÖVNING

_På hemsidan www.hemnet.se kan du söka efter bostadsrätter och hus i hela _Sverige. _Gå in på hemsidan och leta efter en lägenhet eller ett hus som är till salu i det område du bor. _Läs texten.

- #1 _Hur beskrivs bostaden?
- #2 _Vad kostar den?
- #3 _Hur ska man göra om man är intresserad av att köpa bostaden?
- #43 #69

_Diktamen

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #7. _Fyll i det ord som saknas.

_Helene _Singer håller på att flyt-
ta.

-- _Jag sålde min bostadsrätt för
några --- sedan. _Jag har precis
skrivit på --- och lämnat över ---.

_Jag och min --- ska flytta till
_Mullsjö utanför _Jönköping. _Min
sambo har fått --- där. _Han är
journalist och ska --- på en lokal-
tidning.

-- _Vi har köpt ett --- i _Mull-
sjö. _Det har bara ett stort rum och
---. _Men det finns en stor ---. _I
trädgården finns det en liten ---,
som vi kan använda när vi får ---.

-- _Vi ska bo på landet i närheten
av en ---. _Där kan man bada på ---.

_Det tar ungefär #20 minuter att
köra in till _Jönköpings ---.

_Packa rätt

_Helenes flyttfirma har skrivit ner tips om hur hon ska packa alla sina saker.

Hur slutar meningarna (#1--#7)?

_Välj den avslutning (a--g) som passar bäst.

#1 _Alla flyttlådor ska ha handtag,

#2 _Packa tunga saker längst ner ---

#3 _Packa aldrig en låda helt full
med böcker, ---

#4 _Slå in tallrikar och assietter i
papper ---

#5 _Rulla ihop alla mattor ---

#6 _Linda in speglar och tavlor i
filtar ---

#7 _Märk kartongerna ordentligt ---

a ... utan lämna halva utrymmet för
lätta saker som kuddar och täcken.

b ... för att skydda hörnen.

c ... och knyt ihop dem med ett snöre.

#43

#71

- d ... så att vi vet vilket rum vi ska ställa dem i.
 - e ... så att det blir enklare att bära.
 - f ... och stapla dem sedan på högkant.
 - g ... och lätta längst upp.
- :::: #44 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Skri va kontrakt

_När _Helene säljer sin bostadsrätt måste hon skriva ett kontrakt. _Så här ser en del av kontraktet ut.

_Kontrakt

_Överlåtelseavtal -- bostadsrätt

_Säljare

_ _Helene _Singer #780705-#5286

_Nuvarande adress:

_ _Fjällgatan #3

_ #413 #17 _Göteborg

_Telefon:; #0706-#32 #46 #73

e-post: helenesinger~@maila.nu

_Ny adress:

_ _Sjövägen #38

#72

#44

#565 #32 _Mullsjö
_Köpare
_Darren _Hang #690821-#5054
_Nuvarande adress:
_Värdshusvägen #31
_#944 #72 _Piteå
_Telefon: #0733-#61 #67 #89
_e-post: darren.hang~@hotmail.com
_Ny adress:
_Fjällgatan #3
_#413 #17 _Göteborg

#1 _Köpeobjekt
_Säljaren _Helene _Singer
(#780705-#5286) överlåter bostads-
rätten till lägenhet #422 i före-
ningen _Brf _Nybygget #769607-#4033
på _Fjällgatan #3, #413 #17 _Göte-
borg till köparen _Darren _Hang
(#690821-#5054).

#2 _Köpeskilling
_Beloppet är en miljon sex hundra
femtio tusen kronor.

#3 _Tillträdesdag
_Enligt överenskommelse, dock se-
nast den #30 mars.

#44

#73

#4 Betalningssätt

Betalar handpenning den #5 februari #165 #000

Betalar kontant på tillträdesdagen #1 #485 #000

Summa #1 #650 #000

#5 Köpeobjektets skick

Köparen godtar fastighetens skick och avstår med bindande verkan från alla anspråk på grund av fel eller brist i fastigheten.

#6 Rengöring mm

Bostadsrätten tillträdes av köparen på ovan angiven dag kl. #12.00 om ej annan tidpunkt särskilt överenskommits. Säljaren ansvarar för att lägenheten är väl rengjord och utrymd vid tillträdet.

_ Adressändring

_ När _ Helene ska flytta måste hon göra en adressändring. _ Det kan man göra på _ Internet.

_ Hjälp henne att fylla i uppgifterna. _ Titta på kontrakten på förra sidan.

_ Personuppgifter

_ Hur många personer är det som flyttar? #1 st.

_ Fyll i uppgifterna för samtliga personer som flyttanmälan avser.

_ Börja med anmälaren och avsluta med ev. barn.

_ Tilltalsnamn:*

_ Efternamn*

_ Personnummer:*

_ Bostadsadress ___ FÖRE flyttning

_ Var noga med att skriva ut fullständig adress.

_ C/o:

_ Gatuadress:*

_Nr:
_Bokstav:
_Tr/_Övr:
_Postnummer:*
_Postort:*
_Telefon:
_Mobiltelefon:
_E-post:*

_Bostadsadress __EFTER flyttning
_Var noga med att skriva ut
fullständig adress:

_C/o:
_Gatuadress:*
_Nr:
_Bokstav:
_Tr/_Övr:
_Postnummer:*
_Postort:*
_Fastighetsbeteckning:
_Telefon:

_Harstad, _Fredrik
_Hostetter, _Jenny

__SFI-BOKEN __ÖVA!
_Kurs _C och _D

_Överförd från första upplagan
utgiven av _Geerups _Utbildning __AB
med __ISBN
#978-#01-#40-#66657-#4

_Specialpedagogiska skolmyndigheten
#2011

_Volym två av fyra

_Till punktskriftsläsaren

_För att framhäva vissa ord, är mar-
kering av enstaka/flera ord, kursiv
stil använd i första hand.

_En _Nordenkarta kan vara till hjälp
för några övningar.

_Bildbeskrivningar finns till de
bilder som behövs för att lösa upp-
gifterna.

_Svaren skrivs på _Perkinsmaskin/
datorn i en egen mapp.

_Diagrammen på sid. #116 och #127 är
omarbetade till tabellform.

_För att slå upp ord behövs ett
lexikon eller en svensk ordbok.

_Synpunkter och kreativa idéer
mejlas till:
anpassningsfunktionen~åspsm.se

_ I i

_Innehåll volym två

_Siffran inom parentes hänvisar till svartskriftsbokens sidor.

_Till punktskriftsläsaren....._I	
_Läs mer: _Störande grannar kan skapa konflikter (#46)	#77
__LOGGBOK: _Bostads- situationen (#49)	#83
_Vad kan du? (#50).....	#84
_Kapitel #4 -- _Idrott och hälsa (#51)	#87
_Utblick (#52)	#91
_Diktamen (#59)	#105
__LOGGBOK: _Din resa (#64)	#118
_Vad kan du? (#65)	#118
_Kapitel #5 -- _Arbete (#66)	#121
_Diktamen (#71)	#134
_Läs mer: _Praktik (#75) ..	#141
__LOGGBOK: _Svenska på arbetsplatsen (#77) ...	#147
_Vad kan du? (#78)	#149

_Läs mer: _Störande grannar kan skapa konflikter

_Har du en granne som stör, skriker eller spelar hög musik på nätterna? _Eller bråkar ni om tvättstugan, soprummet eller den gemensamma vinden? _Konflikter mellan grannar är vanliga i nästan alla hyreshus, bostadsrättsföreningar och villaområden. _Det är svårt att vräka någon på grund av störning, men förhoppningsvis kan ni lösa problemen innan det går så långt.

_Om du irriterar dig på en granne är det nästan alltid bäst att prata om problemen öga mot öga. _Informera på ett lugnt och sakligt sätt vad du upplever som störande och försök komma fram till en lösning. _Ofta räcker det att säga till för att problemen ska upphöra, men om det inte hjälper finns det andra du kan kontakta.

_I ett hyreshus kan du prata med
#46 #77

en hyresvärd, som kan ge din granne en varning. I en bostadsrättsförening kan du ta kontakt med föreningens styrelse. Du kan också prata med andra grannar för att se om det finns fler som har samma problem.

Det är bra om du kan anteckna när du blir störd och vad det är du irriterar dig på. Då är det enklare att diskutera problemet, särskilt om din granne inte håller med om att hon eller han har gjort något fel.

Om inget annat hjälper kan du ringa polisen. I värsta fall kan ärendet hamna i en domstol. Om störningen har påverkat din hälsa kan du ta kontakt med Miljökontoret i din kommun.

Tio saker som vi brukar irritera oss på

#1 Grannar som spelar för hög musik
#2 Grannar som har fest varje fre-
dags- och lördagskväll

#78

#46

- #3 _Barn som springer runt i lägenheten ovanför tidigt på morgonen
 - #4 _Grannar som smutsar ner i trappuppgången
 - #5 _Grannar som tvättar när jag har bokat tvättid
 - #6 _Röklukt som kommer in i lägenheten
 - #7 _Grannar som alltid står och röker på balkongen
 - #8 _Granne som duschar för ofta
 - #9 _Granne som har en hund som skäller hela tiden
 - #10 _Grannar sorterar inte soporna i avfallsrummet
- :::: #47 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Dina grannar

_Jenny bor i en tvåa.

-- _Jag har jättetrevliga grannar. _Jag tycker om dem och vi kommer bra överens. _Huset som vi bor i är ganska lyhört och det kan vara en del fester ibland, men jag tycker bara att det är trevligt med liv och rörelse.

#47

#79

_Frida bor i ett villaområde tillsammans med sin man och två barn.

-- _Vi har inga stora konflikter med våra grannar, men det finns några irritationsmoment. _En granne har till exempel tre hundar som ofta springer lösa. _De har kissat på vårt hus, och dessutom är våra barn rädda för hundarna. _Och på en städ dag blev det bråk när några av grannarna högg ner träd som stod på en allmän plats.

_Marcus bor i en femma tillsammans med sin sambo.

-- _Förut bodde det en äldre kvinna på bottenplanet som kunde vara lite förvirrad. _Hon knackade på dörren några gånger i månaden och ville prata med oss. _Ofta hade hon låst sig ute. _Helst pratade hon tyska, men min tyska är inte så bra. _Nu har hon flyttat till ett äldreboende, så nu har jag inte sett henne på länge.

_Vad tycker du om dina grannar? _Gå igenom listan " _Tio saker som vi irriterar oss på" från sidan #46.

_Diskutera vilka problem du känner igen tillsammans med några andra i gruppen.

_Diskutera också vad man kan göra för att hitta en lösning på problemen.

_Kom överens om och skriv ner fem saker som ni irriterar er på hos era grannar.

- #1 ---
- #2 ---
- #3 ---
- #4 ---
- #5 ---

::: #48 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Kan du använda orden?

#1 _Vad brukar du _irritera dig på?

#2 _Var hittar man _vinden i ett hus? ---

#48

#81

- #3 _Har du och dina grannar några
_gemensamma utrymmen? ---
- #4 _Vad händer när någon blir
_vräkt? ---
- #5 _Vad menas med att stå _-öga mot
öga; med någon? ---
- #6 _Vad menas med att en hund
springer _lös? ---
- #7 _Hur är det att bo i ett _lyhört
hus? ---
- #8 _Var ligger en lägenhet som lig-
ger på _bottenplan? ---
- #9 _Brukar ni också ha gemensamma
_städdagar där du bor? ---
- #10 _Vad kan man göra om man har
_låst sig ute;? ---

__ LOGGBOK: _ Bostadssituationen

a _ Din hyresvärd, bostadsrättsförening eller villaförening är intresserad av att förbättra området där du bor. _ Därför vill de veta vad du tycker om ditt boende. _ Svara på följande frågor! _ Kanske vill du ha en modernare tvättstuga, fler fester tillsammans med grannarna eller en lekplats i närheten? _ Om du vill kan du intervjua några av dina grannar om vad de tycker om området.

_ Vad är det bästa med ditt boende?

_ Har du funderat på att flytta till något annat område? _ I så fall -- varför?

_ Hur kan ditt bostadsområde bli en bättre plats att bo på? ---

b _ Många svenska städer är segregerade, det vill säga i en del av staden bor det många svenskar, och

i en annan bor det många invandra-
re. _Vad tycker du om det? _Är det
bättre med blandade stadsdelar,
där både invandrare och svenskar
bor tillsammans? _Diskutera till-
sammans med några andra i gruppen,
eller skriv ner dina tankar på ett
papper. ---

::: #50 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Vad kan du?

_Du och din lärare skriver datum
efter a), b), c).

_Nyckel:

- a) _Jag måste träna mer
- b) _Jag kan
- c) _Läraren bekräftar

_Jag förstår texterna i kapitlet.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan berätta om mitt eget boen-
de.

- a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår beskrivningarna på sidan #39 och kan tolka enklare ritningar.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan tipsa någon som flyttar till min stad.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan använda prepositionerna på sidan #40 och #41.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår tidsuttrycken på sidan #41 och kan använda dem i olika meningar.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vad det är för skillnad på verbpartiklar och prepositioner.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår när jag lyssnar på texterna på sidan #42 och #43.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan fylla i blanketten på sidan #45.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag hör skillnad på betonade och obetonade ord.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår skyltarna på sidan #56
_ i ___SFI-BOKEN ___LÄS! och vet i
vilket sammanhang de kan användas.
a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår statistiken på sidan
_ #58 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!
a) --- b) --- c) ---

_Kapitel #4 -- _Idrott och hälsa

_Vad gör du på fritiden?

_Mattias

-- _Jag tränar så fort jag får chansen. _Förut höll jag på med flera olika sporter. _Bland annat blev jag svensk mästare i taekwondo två gånger. _De senaste åren har jag mest hållit på med cykel. _Jag är tränare för ett av _Sveriges bästa lag. _Cykel är en rolig sport, och dessutom en bra träningsform om du vill komma i form.

_Ramin

-- _Jag är med i en bokcirkel. _Vi är fem--sex vänner som träffas en gång i månaden och diskuterar en bok som vi har läst. _Dessutom tar vi

med oss mat och pratar om både små och stora frågor. _Det brukar bli bra diskussioner och intressanta kvällar.

_Klas

-- _Jag brukar åka skidor på vintern, och vindsurfa på sommaren.

_Jag har vuxit upp vid kusten och trivs bäst när jag får vara vid havet. _Förr var jag ute och surfade så fort det blåste. _Nu, när jag har fått familj och barn, blir det inte lika ofta. _Men det är fortfarande roligt!

_Ulla- _Britt

-- _Jag är medlem i en förening som heter _Rädda barnen. _Jag sitter i styrelsen i min lokalavdelning.

_Vi brukar träffas en gång i månaden. _Ibland är vi ute på stan och samlar in pengar till barn som har det svårt. _Dessutom arbetar vi mycket med att informera om barns rättigheter, och påverka politiker så att de inte glömmer barnen när de fattar beslut.

#88

#52

_Använd några av uttrycken från texterna och skriv eller berätta om vad du helst gör på fritiden.

tränar
många olika sporter
nu blir det mest
komma i form
på vintern
på sommaren
trivs bäst när
familj och barn
inte lika ofta
vänner som träffas
en gång i månaden
diskuterar
pratar om
medlem
sitter i styrelsen
informera och påverka

_Idrottsord

_Det finns många uttryck som från
början kommer från idrottens värld,
#52 #89

men som nu blivit vanliga i vardagsspråket. Här är några exempel. Vet du vad de betyder? Para ihop uttrycken (#1--#6) och den förklaring (a--f) du tycker passar bäst.

- #1 höja ribban
- #2 ta time-out
- #3 inne på upploppet
- #4 göra comeback
- #5 ända in i mål
- #6 övertramp

- a hela vägen fram
- b komma tillbaka
- c alltför närgången behandling
- d mot slutet
- e öka kraven
- f ta en paus

_Inspelningsövning

_Fotboll är en stor idrott i Sverige. Många tränar också på gym eller går på gympa. Fråga fyra klasskamrater vilka idrotter som är störst i deras hemländer. Fråga #90 #52

också efter en känd idrottsprofil.
_Du kan spela in intervjun på mobil-
telefon, mp#3 eller dator.

_Utblick

_Vilka sporthallar, gym och andra
träningslokaler finns i närheten av
ditt hem?

_Ta reda på var de ligger genom
_Internet eller telefonkatalogen.

_Gå dit och ta reda på svaren på
följande frågor:

é _Vad kan du träna i lokalen?

é _Vad kostar det?

é _Vilka är öppettiderna?

::: #53 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Om du blir sjuk

_På sidan #96 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!
träffade du _Anna _Mårtén. _Hon ar-
betar som sjuksköterska i ett område
där många patienter har ett annat
modersmål än svenska. _Ibland kan
#53 #91

det bli språkliga problem.

-- _När patienterna ska komma till oss brukar vi skicka ett brev -- eller en kallelse -- där vi berättar hur man kan förbereda sig för besöket. _I kallelsen finns det ett par uttryck som många missförstår. _Ett sådant exempel är "_Vi ska ta prover inför kommande undersökning". _Ordet remiss är också svårt. _Det betyder ju att en läkare vill skicka patienten vidare till en annan läkare eller avdelning. _Man kan använda det i uttryck som _-"_Vi har fått en remiss från din vårdcentral"; eller _-"_Vi vill remittera dig till ett annat sjukhus". ;

_Det finns några verb som är bra att använda när du ska berätta om din sjukdom eller beskriva var du har ont. _Vet du vad dessa betyder? _Hur kan man använda dem?

bränner	hugger	skaver	smärtar
sticker	svider	värker	ömmar

_ Vilken sjukdom?

_ På en sida på _ Internet beskrivs några vanliga sjukdomar. _ Vet du vad sjukdomarna heter?

_ Välj bland orden i ordrutan.

_ Skriv rätt ord (a--f) till varje text (#1--#5). _ Det blir ett ord över.

=== _ Ordruta =====

- a allergi
- b förkylning
- c huvudvärk
- d influensa
- e värmeslag
- f yrsel

=====

#1 ---

_ Detta är en virussjukdom som brukar spridas snabbt. _ Till _ Sverige kommer den ofta på vinterhalvåret.

_ Typiska symptom är hög feber, huvudvärk, muskelvärk och ledvärk. _ Du kan också få ont i halsen och brös-

#53

#93

tet, snuva, frossa och orolig mage.
_Äldre personer bör vaccinera sig en gång varje år.

#2 ---

_Detta är ett problem som de flesta har haft. _Oftast går den över av sig själv eller med hjälp av receptfria värktabletter. _Det är bara om problemen återkommer ofta, eller om de kommer kraftigt och plötsligt, som du bör uppsöka hjälp. _Oftast orsakas problemen av spänningar (till exempel om du biter ihop käkarna när du sover), förkylning, sömnbrist, alkohol, rökning eller för mycket koffein. _De kan också bero på stress eller depression.

::: #54 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3 ---

_Detta beror på en störning i balansen. _Det finns många orsaker. _Ofta är det ofarligt, men om du mår illa och samtidigt hör sämre på det ena örat bör du uppsöka en vårdcentral. _Om problemen är så kraftiga att du inte klarar dig själv mås-
#94 #54

te du till akuten. Om du har lågt blodtryck och reser dig hastigt kan du också känna av symptomen. Då bör du sätta dig ner och ta det lugnt en stund.

#4 ---

Detta är en virussjukdom som orsakas av infektion i näsa, svalg eller hals. Det finns receptfria läkemedel, men oftast fungerar det lika bra att dricka mycket vatten och vila. Kontakta din vårdcentral om du känner dig väldigt sjuk, har huvudvärk, stigande feber och om du har ihållande öronvärk.

#5 ---

Detta uppstår när kroppen reagerar på ett ämne som de flesta andra människor klarar av utan problem. Besvären får du oftast i ögonen, näsan, luftvägarna, magen och på huden. Det finns mycket du kan göra för att minska problemen, framför allt att undvika det du har besvär av. Kontakta en vårdcentral om du har svårt att andas eller om du har

#54

#95

besvär som inte går över.

::: #55 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Ändra tempus

_Läs texten om _Birgitta, som tycker om att vara ute på havet.

_För några år sedan hade jag och en arbetskamrat en segelbåt tillsammans. _Vi brukade segla tillsammans på somrarna. _Ibland var vi ute flera veckor i sträck. _Helst seglade vi runt i _Stockholms skärgård, men ibland gav vi oss ut på längre turer.

_Hur förändras meningarna när man ändrar tempus?

_Jag och en arbetskamrat har en segelbåt tillsammans. _Vi ... ---

_Spela, spelade, spelat

_Läs texterna om _Marcus och
_Dhoofö. _Skriv in rätt form av ver-
bet spela.

_Exempel: _Marcus _Persson _spe-
lar schack.

_Hur länge har du --- schack?

-- _Jag lärde mig att --- schack
av min pappa när jag var fyra år.

_När jag var femton gick jag med i
en schackklubb. _Vi brukade träffas
ett par gånger i veckan och --- mot
varandra.

--- du fortfarande?

-- _Nja, inte lika ofta. _Jag har
slutat att --- i klubben, men jag
brukar --- på _Internet istället.

_Och för en vecka sedan --- jag fak-
tiskt i en turnering -- som jag
vann!

_När _Dhoofö _Osman bodde i _Somalia
brukade hon --- basket.

_Nu bor hon i _Sverige, och när

#55

#97

hon flyttade hit slutade hon att

---.

-- _När jag bodde i _Somalia ---
jag mycket basket. _Det är en popu-
lär sport i _Somalia, särskilt bland
kvinnor. _Men nu --- jag inte
längre. _Jag hinner inte, för jag
måste koncentrera mig på att studera
och arbeta.

::: #56 ::::::::::::::::::::::

_Välj verbform

_Skriv in rätt form av verbet. _Välj
bland alternativen (a--d).

_Berit

-- _Jag har alltid --- intresserad
av blommor och växter.

- a vara
- b är
- c var
- d varit

_ När jag var liten --- min pappa
duktig på att odla,
a vara
b är
c var
d varit

så jag har --- mig mycket av honom.
a lära
b lär
c lärde
d lärt

_ Nu --- jag en egen trädgård.
a ha
b har
c hade
d haft

_ Det --- en rolig utmaning
a vara
b är
c var
d varit

att --- trädgården

a få

b får

c fick

d fått

att --- vacker ut hela året.

a se

b ser

c såg

d sett

_ När jag arbetar där --- jag mig
avstressad och lugn.

a känna

b känner

c kände

d känt

_ Det --- skönt

a vara

b är

c var

d varit

att --- för sig själv en stund
a vara
b är
c var
d varit

och --- tankarna.
a rensa
b rensar
c rensade
d rensat

::: #57 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#140 verb

_. Hoppa är ett vanligt svenskt verb. I presens heter det .hoppa, i preteritum .hoppade och i supinum .hoppat. De flesta verb böjs på samma sätt och kallas svaga. Men det finns också starka verb, som böjs genom att vokalen ändras. Så är det till exempel med verbet finna. I presens heter det .finna, i preteritum .fann och i supinum .funnit. Dessutom finns det ore-

#57 #101

gelbundna verb, som följer helt andra böjningsmönster. _Verbet _gå är ett sådant exempel. _Det heter _går, _gick och _gått.

_Här är en lista på #140 vanliga verb som inte är svaga. _Vet du hur alla böjs? _Skriv ett s efter alla starka verb, och ett o efter alla oregelbundna.

använda be begrava binda bita
bjuda bli brinna bryta bära
böra dra dricka duga dyka dö
dölja efterträda falla fara
finna finnas flyga flyta frysa
få föra försvinna ge gifta
glida glädja gripa gråta gå
göra ha heta hinna hugga hyra
hålla hända höra inleda kliva
knipa knyta komma krypa kunna
köra le leva ligga ljuga lyda
lyfta låta lägga lära läsa
mista njuta nypa nysa pipa
rida rinna riva ryka rysa ryta
röra se simma sitta sjunga
sjunka ska skilja skina skjuta
skrika skriva skryta skära
slippa slita sluta slå slåss
#102 #57

smita smyga smälta snyta sova
spricka sprida springa sticka
stiga stjåla strida stryka
strypa styra stå stödja störa
suga svika svälja svälta svära
säga sälja sända sätta ta tiga
tillåta tvinga tämja tända
töras umgås utreda vara veta
vika vilja vinna vrida välja
välta vända vänja växa äta
::: #58 ::::::::::::::::::::::

_Uttrycka framtid

_I svenskan finns det ingen särskild verbform som uttrycker framtid.

_I stället använder man uttryck som _kommer att;, _ska eller _tänker framför verbet. _Man kan också använda presens tillsammans med ett tidsuttryck.

_Vi har frågat några från ___SFI-boken ___LÄS! om vad de vill göra i framtiden. _Här är deras svar.

_Skriv verbuttrycken som uttrycker framtid.

_Mikael

-- _Jag ska byta arbete. _Jag har precis sagt upp mig från min gamla arbetsplats, och i februari börjar jag på ett nytt jobb.

_Jabbril

-- _Jag ska studera till yrkesförare till hösten. _Jag har sökt utbildningen, och fick precis veta att jag har fått en plats.

_Johan

-- _Jag flyttar till _Stockholm om några veckor. _Det är där alla jobben finns -- i alla fall om man vill jobba med biståndsorganisationer eller andra internationella frågor.

_Elvi

-- _Jag drömmer om att driva ett hotell i framtiden. _Eller en resebyrå. _Men jag trivs bra med mitt nuvarande jobb också, så vi får se vad som händer.

_Diktamen

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #8.

_Fyll i de ord som saknas.

_Birgitta tycker om att vara ute
---.

-- _Jag blev intresserad av ---
som vuxen.

_Då köpte jag en segelbåt tillsam-
mans med en ---.

_Vi brukade segla flera veckor
---, ofta i _Stockholms ---.

_När jag träffade min man sålde vi
segelbåten och köpte en --- istäl-
let.

_Vi är ute med den några veckor
--- och flera helger ---.

_Ebba tränar judo tre gånger ---.

-- _Judo är väldigt ---.

_Min klubb är jättebra och min ---

_Linda är fantastisk.

_Jag har provat friidrott, ---,
innebandy och många andra sporter,

men nu är det --- judo.

_Det är en bra ---, eftersom man tränar både kondition, --- och smidighet.

_Förutom att jag tränar --- är jag tränare i två barngrupper.

::: #60 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Hörövning #9

_Det är många som tycker om att resa när de är lediga. _Lyssna på cd-skivan till ___ÖVA! spår #9. _Några av personerna från ___SFI-BOKEN ___LÄS! berättar om resor de har gjort och resor de vill göra. _Svara på frågorna genom att välja länder från ordrutan.

=== _Ordruta =====

_Ordlista

- _Brasilien _Iran _Jordanien
- _Kenya _Malaysia _Nya _Zeeland
- _Singapore _Slovenien
- _Sri Lanka _Sverige _Ukraina
- _Uzbekistan

=====

_Mikael

-- _Vilket land tyckte du om att
besöka? ---

-- _Vart ska du resa nästa gång?

_Fredrik

-- _Vilket land tyckte du om att
besöka? ---

-- _Vart ska du resa nästa gång?

_Hanna

-- _Vilket land tyckte du om att
besöka? ---

-- _Vart ska du resa nästa gång?

_Helena

-- _Vilket land tyckte du om att
besöka? ---

-- _Vart ska du resa nästa gång?

_Eskil

-- _Vilket land tyckte du om att
besöka? ---

-- _Vart ska du resa nästa gång?

_Läs mer: _Resan till _Colombia

_I ___SFI-BOKEN ___LÄS! kunde du läsa att _Jenny _Lundgren var i _Colombia i somras. _Här berättar hon mer om sin resa.

-- _Jag har alltid velat åka till _Sydamerika, och under de senaste åren har jag också blivit mer och mer intresserad av att lära mig spanska. _När min vän _Glen och hans flickvän _Jen flyttade till _Colombias huvudstad _Bogotá tog jag chansen att få komma iväg. _Det blev en fantastisk resa.

_Jag landade i huvudstaden _Bogotá, en storstad som ligger högt bland bergen. _I början fick jag klara mig ganska mycket på egen hand, eftersom _Glen och _Jen arbetade på dagarna. _Det var både svårt och spännande. _Jag var inte så bra på spanska, och de flesta colombianer är inte så bra på engelska, men

#61 #109

på något sätt lyckades vi ändå kommunicera. Människorna är otroligt vänliga och hjälpsamma.

Efter några dagar började Glens och Jens semester. Då flög vi till Santa Marta, en stad vid kusten. Därifrån är det inte långt till nationalparken Tayrona. Här var naturen helt fantastisk! Jag har aldrig sett så vackra stränder förut. Det fanns bara en sak att oroa sig för -- nämligen att få en kokosnöt i huvudet. Vi hade med oss tält och stannade i parken i flera dagar, men tyvärr glömde vi att ta med oss liggunderlag. Det var svårt att somna när man låg direkt på tältgolvet. Vi fick trösta oss med att nätterna var varma och stjärnhimlen vacker -- men visst saknade man en mjuk säng!

Nästa stopp blev kolonialstaden Cartagena. Den grundades av spanjorerna på #1500-talet, och man kan fortfarande se många spår av europeisk arkitektur. I de gamla stadsdelarna vid hamnen fanns det gott om slott, katedraler, kloster och andra

#110 #61

byggnader. Inkvisitionspalatset, där häxor och andra misstänkta brottslingar förhördes och torterades under #1600- och #1700-talet, är en av de stora sevärdheterna i dag. Cartagena har också blivit berömd som ett tillhåll för piraterna som härjade här i flera hundra år.

Efter Cartagena reste vi tillbaka till Bogotá, men jag flög snart vidare till Colombias andra stad -- Medellín. Här träffade jag en kompis till Jen som också var på resande fot. Tillsammans upplevde vi bland annat en blomsterfestival.

Medellin är en segregerad stad. Förut var den mest känd som centrum för kokainhandeln, men drogproblemen är inte längre lika stora som de har varit. Istället finns det en utbredd fattigdom att bekämpa. Om man vill upp i bergen måste man passera de värsta slumkvarteren, men numera finns det en linbana som du kan åka med. Även om det är vacker utsikt från bergen kändes det väldigt konstigt att flyga där uppe, högt över den fattiga delen av befolk-

ningen. _Jag tror nästan att linbana har byggts för att de rika ska slippa komma i kontakt med de fattiga. _Men med en linbana löser man ju inga problem.

_Till sist var jag tillbaka där jag startade -- i _Bogotá. _Tre veckor går fort, men jag är väldigt glad att jag kom iväg. _Colombia är ett fantastiskt land. _Jag kan verkligen rekommendera en resa dit!

::: #62 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Rätt bildtext

_Här ser du några foton ur _Jennys fotoalbum. _Vilken bildtext passar till vilken bildbeskrivning (#1--#9)? _Skriv rätt siffra efter bildtexten.

_Exempel:

#1 _Efter nästan ett dygns resa kom jag äntligen fram till _Glen och _Jen. _Resan kan börja!

--- Den här bilden är från kolonialstaden Cartagena. Byggnadsstilen påminde mycket om Sydeuropa. Bortom husen skimtar en kyrka.

--- Djurlivet i Tayrona är unikt. Den här ödlan fotograferade vi under vår andra dag i parken.

--- Här har vi tagit oss upp på berget med hjälp av linbanan i Medellin. Efteråt fick vi veta att det var farligt att kliva av, men det förstod vi inte då!

--- Medellin var en storstad mitt bland bergen. Vi ska snart ta en tur med linbanan som man kan se på bilden. Den följer vägen och svävar över alla hus i de fattigaste delarna av staden.

--- - Nu är vi på väg in i Tayrona. Stranden vid viken där nere skulle bli vår första övernattningsplats.

--- _Redan första dagen gav jag mig ut i _Bogot^a på egen hand -- med stor hjälp av den vänliga lokalbefolkningen. _Torget och kyrkan fanns mitt i centrum.

--- _Sista veckan, och jag är tillbaka i _Bogot^a. _Här står jag inne i en byggnad och ser ut över ett berg som jag snart ska bestiga -- med hjälp av ännu en linbana!

--- _Stränderna i _Tayrona var helt underbara. _Här sitter _Glen och _Jen och vilar ut efter ett par nätter i tält.

::: #63 ::::::::::::::::::::::::::::::

=== Bildbeskrivningar =====

#9 svartvita fotografier.

_Bild #1 visar _Jenny som sitter tillsammans med _Glen och _Jen.

_Bild #2 visar ett foto som är taget inifrån en byggnad. _Man ser ett berg i bakgrunden.

_Bild #3 visar en sandstrand.

_Några klippor syns i bakgrunden.

#114

#63

_En man och en kvinna sitter i sanden.

_Bild #4 visar ett foto som är taget högt uppifrån. _Man ser vägar, bilar, hus och olika byggnader.

_Bild #5 visar en ödla som ligger på en sten.

_Bild #6 visar en linbana. _Man ser hus, vägar och många människor under linbanan.

_Bild #7 visar ett stort torg med många människor. _Bredvid torget finns en kyrka med två höga torn.

_Bild #8 visar en strand. _Stranden ligger vid en vik. _Fotot är taget uppifrån.

_Bild #9 visar en smal gata med hus på båda sidor. _En kyrka syns i bakgrunden.

=====

_I rätt ordning

_Med hjälp av texten och bildtexterna kan du placera bildbeskrivningarna (#1--#9) i rätt tidsordning.

_Skriv siffror. _Du får hjälp med den första.

#1 --- --- --- --- --- --- ---
::: #64 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Förstår du orden?

_Uttrycken kommer från texten du just har läst. _Förstår du vad de betyder? _Kan du använda dem i andra meningar?

tog chansen
på egen hand
njuta av
grundades av
se många spår
fanns det gott om
på resande fot
#116

#64

centrum för
som det har varit
stadens utkanter
komma i kontakt med
till sist
jag kan rekommendera

#64

#117

_ Jag förstår texterna i kapitlet.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan berätta om min fritid och mina intressen.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan namnet på några vanliga idrotter.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vilka idrotter som är populära i Sverige.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan använda uttrycken på sidan #52.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan hitta information om olika möjligheter att träna och motionera i min hemstad.

a) --- b) --- c) ---

jag kan ge råd om vad man kan göra för att må bättre.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan namnet på några vanliga sjukdomar.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vad jag ska göra om jag blir sjuk.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet hur man böjer ett verb.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vad det är för skillnad på regelbunden och oregelbunden verbböjning.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår hur verben ändras när man pratar om händelser som har hänt, händer eller ska hända.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vad det är för skillnad på presenssystemet och preteritumsystemet.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan ändra tempus i en text.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan se när något som har hänt är en avslutad eller oavslutad handling.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår när jag lyssnar på texterna på sidan #59 och #60.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vad man säger när man håller med eller inte håller med.

a) --- b) --- c) ---

_Kapitel #5 -- _Arbete

_Vilket yrke?

_Elva personer berättar om sina
_jobb. _Vet du vad de arbetar med?
_Välj bland yrkena (#1--#14) i
_ordrutan.

=== _Ordruta =====

- #1 _ Advokat
- #2 _ Au-pair
- #3 _ Bibliotekarie
- #4 _ Frisör
- #5 _ Förskollärare
- #6 _ Konsult
- #7 _ Läkare
- #8 _ Mäklare
- #9 _ Personlig assistent
- #10 _ Pilot
- #11 _ Psykolog
- #12 _ Regissör

#13 _Sjuksköterska

#14 _Städerska

=====
_Anna

-- _Hos oss har alla patienter beställt tid. _Jag tar emot dem, pratar med dem en stund och tar några prover. _Sedan skickar jag patienterna vidare till en läkare. ---

_Liliya

-- _Just nu arbetar jag med en handikappad och rullstolsburen man. _Han behöver hjälp dygnet runt, så vi är tre personer som turas om att ta hand om honom. ---

_Karin

-- _I mitt jobb måste du kunna en del om juridik och byggnadsteknik, men framför allt ska du vara en duktig säljare. _Och det skadar inte om du också är psykolog, för när man säljer en lägenhet har det ofta hänt något dramatiskt i livet. ---

#122

#66

_Dhoofu

-- _Just nu arbetar jag på ett hotell mitt i centrum. _De flesta av våra gäster är affärsresenärer, så vi har mest enkelrum. _Det är bra, för det går mycket fortare att bli klar med ett enkelrum än med ett dubbelrum. ---

_Elisabeth

-- _Jag ville utomlands efter gymnasiet och letade efter annonser på Internet. _Då hittade jag det här jobbet i Sverige. _Det är spännande att komma så nära en familj, det känns nästan som om du är en familjemedlem. _Dessutom tycker jag om att jobba med barn. ---

_Nanna

-- _Det är både dyrt och tidskrävande att göra en film. _En viktig del är att hitta finansiärer som är beredda att satsa pengar. _Jag skriver dessutom gärna mina egna manus, och är gärna med om att välja skådespelare och inspelningsplats.

#66

#123

färre personer i större grupper.

_Som tur är får du fortfarande möta så mycket glädje när du träffar barnen. ---

_Lisa

-- _Jag trivs bra med mitt arbete, för det är roligt att få jobba med böcker. _Jag tycker om att tipsa andra om bra böcker. _Men det är tråkigt att katalogisera alla nya böcker som kommer in. ---

_Shirwan

-- _I början hyrde jag bara en stol, men sedan tre år tillbaka har jag en egen salong. _Nu har jag till och med en anställd. _De flesta av mina kunder kommer på drop-in, men det går också fint att boka tid. ---

- #5 _Som vanligt. _Det är mycket att göra, men jag trivs med mina arbetsuppgifter.
- #6 _Det är långa dagar. _Ibland kommer jag inte hem förrän vid tio.
- #7 _Jag har så jag klarar mig.
- #8 _Nej, jag är helt ny på jobbet. _Jag började förra månaden.
- #9 _Efter att min kollega slutade har jag fått ansvar för marknadsföringen.
- #10 _Det är ett vanligt nio-till-fem-jobb.
- #11 _Det är väldigt fritt. _Jag kan arbeta när det passar mig.
- #12 _Nej, lönen kunde verkligen varit bättre.
- #13 _Just nu är det ganska lugnt. _Vi väntar på en ny order.
- #14 _Det är jag som betalar ut lönerna på kontoret.
- #15 _Alldeles för länge!

_Skriv egna svar på frågorna!

_Ord om arbete

_Fyll i ett ord i varje lucka. _Välj bland orden i ordrutan.

=== _Ordruta =====

- a-kassa
- fast anställning
- föräldraledig
- heltid
- karensdag
- pension
- semester
- sjukskriven

=====

_När min dotter föddes var jag --- i elva månader. _Sedan började jag jobba deltid.

_Jag har varit på samma arbetsplats i snart två år, men än så länge har jag inte fått någon ---.

_Förut arbetade jag bara tre dagar i veckan, men nu har jag gått upp till ---.

_Jag kommer nog att stanna i
_Sverige i sommar. _Eftersom jag är
ny på jobbet har jag inte så många
veckors ---.

_När jag fick influensan i vintras
var jag --- i fyra dagar.

_Min arbetsgivare betalar förstås
in till min ---, men jag komplette-
rar med att spara privat.

_I vilken ordning?

_Serekeberhan berättar om sitt se-
naste jobb.

_I vilken ordning tror du att me-
ningarna kommer?

_Skriv nummer från #1--#7 efter
meningarna.

#1 _Jag började se mig om efter ett
nytt jobb.

--- _Jag började jobba en månad se-
nare.

--- _Jag fick jobbet.

--- _Jag hittade ett arbete på ar-
betsförmedlingens hemsida.

--- _Jag sökte arbetet.

#69

#129

--- _Jag trivs bra på mitt nya jobb.
--- _Jag kallades till en intervju.
::: #70 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Välj rätt ord

_Vilket ord tycker du passar bäst i luckan? _Välj bland alternativen (a--c).

_Rominder _Kaur driver eget café.

-- _Det är både fördelar och --- med att äga caféet själv.

- a nackdelar
- b minus
- c dilemman

_Det är roligt att få bestämma det mesta själv och du blir mer --- i ditt arbete.

- a invecklad
- b engagerad
- c insyldad

_Å andra sidan är det ett stort ---.

- a ansvar
- b plikt
- c besvär

_Jag är ofta stressad och har svårt att slappna ---.

- a ut
- b av
- c ner

_Vi har öppet varje vardag --- sju och halv sex.

- a från
- b till
- c mellan

_På helgerna är det stängt, --- många kunder vill att vi ska ha öppet då också.

- a men
- b så
- c för

_De vill ha --- bröd på lördagsmorgonen.

- a nytt
- b färskt
- c friskt

_Men privatpersonerna är inte de --- kunderna, eftersom jag tjänar mest pengar på företag.

- a centralaste
- b rikaste
- c viktigaste

::: #71 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_En bra chef

_Markera de uttryck som du tycker beskriver en bra chef. _Motivera dina val!

- bra kompis
- diktator
- distanserad
- hård

#132

#71

lyhörd
lätt att prata med
målinriktad
rättvis
samarbetsvillig
slavdrivare
tuff
vänlig

_Skriv eller samtala

_Skriv eller diskutera frågorna med någon annan i gruppen.

#1 _Hur ska en bra chef vara?

#2 _Vem i er grupp tror du skulle passa bäst som chef?

#3 _Hur skulle du bli som chef?

_Diktamen

_Lyssna på cd-skivan till ___ÖVA spår #10.

_Rominder har arbetat med café i många år. _Nu vill hon gärna prova något ---.

-- _Jag planerar att öppna en indisk --- som kommer att heta _Colors of _India.

_Jag har hyrt en --- mitt i centrum och rest runt i --- _Indien för att skaffa --- med olika tillverkare och handlare.

_Jag har redan --- ett första lass med varor och det ska bli spännande att se om det fungerar att --- dem i _Sverige.

_I början tänker jag satsa på hantverk, kläder och ---, men om det går bra kommer jag att --- sortimentet.

-- _Det här en helt ny --- för mig. _Jag har --- länge om att ha en egen affär.

#134

#71

_Jag hoppas att det går ---!
::: #72 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Hörövning

_På cd-skivan till ___ÖVA! spår #11
kan du lyssna på några personer som
berättar om vad de vill göra i fram-
tiden. _Välj det alternativ (a--d)
som passar bäst.

_Alternativ

- a) vill fortsätta arbeta med samma sak
- b) vill hitta ett nytt arbete
- c) vill starta eget
- d) vill studera

_Rominder ---

_Elvi ---

_Mikael ---

_Charlotta ---

_Anna ---

_Mattias ---

_ Olika adjektiv för olika jobb

_ En tolk måste vara bra på språk.

_ En servitör måste kunna räkna. _ Och om du ska arbeta som läkare måste du vara bra på att lyssna på och prata med människor.

_ Sätt dig tillsammans med någon i gruppen och diskutera vilka egenskaper som krävs för olika jobb. _ Först finns en lista med olika yrken. _ Efter den finns en lista med olika egenskaper.

_ Yrken:

_ apotekare
_ bilmekaniker
_ brandman
_ brevbärare
_ busschaufför
_ förskollärare
_ ingenjör
_ kock
_ läkare
_ pilot

polis
psykolog
servitör
__SFI-LÄRARE
skådespelare
socialsekreterare
taxichaufför

_Egenskaper:

bra på att förstå andra människor
bra på att lyssna
bra på att räkna
bra på att skriva
bra syn
glad
god hand med barn
flexibel
lugn
morgonpig
noggrann
praktisk
samarbetsvillig
snygg
stabil
teknisk
vältränad

_Vilka egenskaper passar in på dig?
#74 #137

_Personligt brev

_När du ansöker om ett jobb ska du ofta skriva ett personligt brev och ett CV. Brevet kan se ut på olika sätt, men det finns fasta uttryck som är vanliga i många brev. Fyll i dina egna kontaktuppgifter och använd fraser från den här mallen när du skriver ett eget brev.

_Ort och datum

_Ditt namn

_Gatuadress

_Postadress

_Kontaktperson på arbetsplatsen

_Företagets namn

_Gatuadress

_Postadress

_Rubrik: _Namn på den tjänst som du söker

_Inledningsmeningar

_Jag läste på arbetsförmedlingens hemsida att ni sökte en ...

Härmed anmäler jag mitt intresse till tjänsten som ...

Jag refererar till den utannonserade tjänsten i _Platsjournalen som ...

_Fortsättning

_Jag är övertygad om att mina erfarenheter kommer att vara till nytta för ert företag.

_Jag är övertygad om att jag är den person ni söker för att ...

_Under mina år som ... lärde jag mig att ...

_Mina främsta egenskaper är ...

_Jag ser mig själv som en öppen och utåtriktad person ...

_Avslutning

_Jag ser fram emot att träffas och berätta mer om mig själv.

_Jag bokar gärna ett möte med er så att vi kan prata mer om ...

Med detta hoppas jag att jag

väckt ert intresse för ...

_Med vänliga hälsningar

_Namnteckning

_Namnförtydligande

::: #75 ::::::::::::::::::::::::::::::

__CV

_Ett __CV kan till exempel innehålla
dessa rubriker. _Fyll i uppgifter
under varje rubrik som passar dig.

_Kontaktuppgifter

_Yrkeserfarenheter

_Utbildningar

_Språkkunskaper

_Övriga erfarenheter

_Läs mer: _Praktik

_Om du vill arbeta i _Sverige är det en bra idé att göra praktik på en arbetsplats. _Du blir inte rik av att göra praktik, men om praktikplatsen är bra kan den bli en fot in på arbetsmarknaden. _Kontakterna och erfarenheterna är värdefulla när du ska söka "riktigt" jobb.

_Skaffa praktikplats

_Om du är arbetslös kan du eventuellt få en praktikplats genom arbetsförmedlingen. _Om du studerar har skolan ofta kontakter med näringslivet. _I många yrkesutbildningar är det till och med obligatoriskt att göra praktik. _Det är ett sätt att komplettera de teoretiska studierna med praktiska kunskaper.

_Vill du vara säker på att praktikplatsen passar dig är det bäst att försöka skaffa den själv.

#75

#141

_Kanske har du släktingar, kompisar, grannar eller lärare som kan hjälpa dig. _Tänk efter om du känner någon som arbetar inom det område som du är intresserad av. _Många företag, organisationer och myndigheter lägger ut information på sina hemsidor, så det kan också löna sig att surfa på _Internet.

_Lön och avtal

_Det finns arbetsgivare som betalar ut en prakticklön till sina praktikanter, men det vanligaste är att du praktiserar utan ersättning. _Har du praktik genom arbetsförmedlingen kan du få arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd. _Ibland har du också rätt till studiemedel från ___CSN.

_Eftersom du inte får lön är det viktigt att du inte utnyttjas som gratis arbetskraft. _Skriv helst ett avtal med arbetsgivaren, så att ni reglerar hur lång praktikperioden är, vilka dina arbetstider är och vilka arbetsuppgifter du förväntas

tre dagar i veckan. _Jag får inte betalt, men några gånger har det varit ont om personal på kaféet. _Då får jag hoppa in med lön. _Jag kommer bra överens med min handledare, och han har sagt att jag har goda möjligheter att få riktigt jobb när praktikperioden går ut.

_Neshwan var herde i sitt hemland.

-- _Jag lärde mig aldrig läsa i mitt hemland, så det är bra med ett jobb där man kommunicerar mest genom att prata. _Däremot måste du räkna när du är herde, och det har jag stor nytta av på kaféet!

_Om du har gjort praktik ...

#1 _Var har du praktiserat?

#2 _Vad lärde du dig under din praktik?

#3 _Har praktiken hjälpt dig att få andra jobb?

_Om du inte har gjort praktik ...

#1 _Finns det någon praktikplats som du är intresserad av?

#2 _Vad tror du att man lär sig på en praktikplats?

#3 _Vilka praktikplatser kan leda till jobb, tror du?

__IT-ÖVNING

_På _Arbetsförmedlingens hemsida www.arbetsformedlingen.se finns det tips om hur man skaffar jobb. _Här finns också något som kallas för yrkeskompassen, där du kan läsa om vilka jobb som kommer att vara populära i framtiden.

_Gå in på sidan och läs vad som står om barnmorska, läkare, journalist, yrkesförare och arkitekt.

_Välj sedan ett eller ett par yrken som du är intresserad av och leta reda på mer information.

_Arbetsförmedlingens tidning heter

#76

#145

_Platsjournalen. _Här kan du läsa
aktuella nyheter om arbetsmarknaden.
_Surfa in på www.platsjournalen.se
och läs vad man skriver om just nu.

__LOGGBOK: __Svenska på arbetsplatsen

_Arbetar du? _Eller gör du praktik?
_I så fall kommer du i kontakt med svenska varje dag. _Det är en bra möjlighet om du vill lära dig språket snabbare. _Då måste du bli bra på att lyssna, samtala och läsa de texter som finns på din arbetsplats.

_Skriv ner _-ord och uttryck; som används på din arbetsplats. ---

_Skriv ner _samtalsämnen som är vanliga på din arbetsplats. ---

_Vad pratar man om på lunchrasten?

_Vad säger man till varandra när man träffas på måndag morgon? ---

_Vad säger man till varandra när man skiljs åt på fredag eftermiddag? ---

_Vilka texter finns på din arbets-
plats? ---

#148

#77

_Vad kan du?

_Du och din lärare skriver datum efter a), b) och c).

_Nyckel:

- a) _Jag måste träna mer
- b) _Jag kan
- c) _Läraren bekräftar

_Jag förstår texterna i kapitlet.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan berätta om arbeten som jag har haft och arbeten som jag vill ha.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan skriva ett __CV och ett personligt brev.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan berätta om mig själv i en anställningsintervju.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag förstår och kan använda orden på sidan #69.

- a) --- b) --- c) ---

- _ Jag förstår när jag lyssnar på texten på sidorna #71--#72.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag kan använda adjektiven på sidan #73.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag vet hur adjektiven förändras när de står framför olika substantiv.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag förstår anställningsannonserna på sidorna #100--#101 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag kan läsa anställningsannonser i tidningar och på _Internet.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag kan läsa lönebeskedet på sidan #103 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag hittar på _Arbetsförmedlingens hemsida.
a) --- b) --- c) ---
- _ Jag vet vad en fackförening arbetar med.
a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår vad a-kassa, medbestämmandelagen och kollektivavtal betyder.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan ta reda på mer om arbetsliv och fackföreningar.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet hur jag ska lära mig språk när jag arbetar eller gör praktik.

a) --- b) --- c) ---

#152

#78

_Harstad, _Fredrik
_Hostetter, _Jenny

__SFI-BOKEN __ÖVA!
_Kurs _C och _D

_Överförd från första upplagan
utgiven av _Geerups _Utbildning __AB
med __ISBN
#978-#01-#40-#66657-#4

_Specialpedagogiska skolmyndigheten
#2011

_Volym tre av fyra

_Till punktskriftsläsaren

_För att framhäva vissa ord, är mar-
kering av enstaka/flera ord, kursiv
stil använd i första hand.

_En _Nordenkarta kan vara till hjälp
för några övningar.

_Bildbeskrivningar finns till de
bilder som behövs för att lösa upp-
gifterna.

_Svaren skrivs på _Perkinsmaskin/
datorn i en egen mapp.

_Diagrammen på sid. #116 och #127 är
omarbetade till tabellform.

_För att slå upp ord behövs ett
lexikon eller en svensk ordbok.

_Synpunkter och kreativa idéer
mejlas till:
anpassningsfunktionen~åspsm.se

_Ii

_Innehåll volym tre

_Siffran inom parentes hänvisar till svartskriftsbokens sidor.

_Till punktskriftsläsaren....._I

_Kapitel #6 -- _Svenska

 språket (#79)#156

 Diktamen (#90)#175

 Utblick (#92)#181

 Läs mer: _Isländska är som tusen år gammal svenska (#93)#182

 __LOGGBOK: _Nya ord och uttryck (#95)#187

 _Vad kan du? (#96)#188

_Kapitel #7 -- _Identitet

 (#97)#191

 Diktamen (#104)#205

 Läs mer: _Två minoritets-språk i _Sverige (#106)#209

 __LOGGBOK: _Minoriteter (#110)#219

 _Vad kan du? (#111)#220

_Kapitel #6 -- _Svenska språket

_Vilken plats?

_Skriv rätt nummer (#1--#15) efter rätt beskrivning. _Titta på en reliefkarta över _Sverige om du behöver hjälp.

- #1 _Borås
- #2 _Gävle
- #3 _Göteborg
- #4 _Haparanda
- #5 _Helsingborg
- #6 _Kramfors
- #7 _Malmö
- #8 _Piteå
- #9 _Stockholm
- #10 _Storå
- #11 _Södertälje
- #12 _Tärendö
- #13 _Uppsala
- #79

#14 _Växjö
#15 _Örebro

--- _Huvudstaden är den enda svenska stad som har mer än en miljon invånare.

--- _Sveriges andra största stad ligger på västkusten och har _Sveriges största hamn.

--- _Sveriges tredje största stad ligger i södra _Sverige, nära den danska huvudstaden _Köpenhamn.

--- _Sveriges fjärde största stad ligger vid _Fyrisån och har ett berömt universitet.

--- _Sveriges sjätte största stad ligger i _Närke i närheten av _Mälaren och har ett berömt slott.

--- _Hamnstad norr om _Malmö där _IKEA har sitt huvudkontor.

--- _Staden som heter _Gevalia på latin ligger norr om _Uppsala och har ett berömt kafferosteri.

--- _Staden som är känd för textilindustri och postorderföretag ligger en timmes bilresa från _Göteborg.

#154

#79

- _Industriort söder om _Stockholm
där _Scania har sitt huvudkontor.
 - _Knutpunkt mitt i _Småland som
bland annat har en berömd domkyr-
ka.
 - _Kuststad mellan _Luleå och
_Skellefteå i norra _Sverige som
är berömd för palten, dialekten
och havsbadet.
 - _Norrlandsort nära _Ångermanäl-
vens mynning, i närheten av de
branta klipporna som brukar kallas
_Höga kusten.
 - _Sveriges östligaste tätort har
nästan vuxit ihop med _Torneå på
den finska sidan av gränsen.
 - _Liten ort i _Lindesbergs kommun
som har fått namn efter en å och
som ligger i närheten av _Nora och
_Örebro.
 - _By i norra _Sverige mellan
_Torne älv och _Kalixälven som
inte har mer än knappt #200 invå-
nare.
- :::: #80 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Karta över _Sverige

#80

#155

_Elisabeth kommer från _Syd-
tyrolen, men nu arbetar hon i
_. _Helsingborg.

_Eva har pluggat i _Lund, men nu
bor hon i _._Malmö.

_Har du besökt några av dessa plat-
ser? _Vilka andra platser har du va-
rit på? _Markera dem på en relief-
karta.

::: #82 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Sverige i siffror

_Här hittar du fakta om _Sveriges
geografi, men siffrorna har tagits
bort från texten. _Fyll i rätt siff-
ra i luckan. _Du kan titta i ordru-
tan

=== _Ordruta =====

- a tredje
- b #300 kilometer
- c #1 #570 kilometer
- d #3 #140 km\$#2
- e #800 #000
- f #29:e

#82

#157

g #460 kilometer
h #2 #111 meter
i #5 #648 km§#2
j #1,2 miljoner

=====
_Sverige är ungefär --- från norr
till söder.

_Huvudstaden _Stockholm har cirka
--- invånare, även om det bara bor
--- människor i _Stockholms kommun.

_Vänern är med sina --- _Sveriges
största sjö.

_Den är _Europas --- och världens
--- största sjö.

_Vänern täcker alltså en större
yta än _Sveriges största ö, _Got-
land, som är ---.

_Sveriges högsta berg heter
_Kebnekaise och mäter --- över ha-
vet.

_Sveriges största flod -- _Klaräl-
ven -- är --- lång, men det är bara
--- som rinner genom _Sverige.

_Ordbetoning

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #12. _Hur betonas orden? _Mar-
kera den stavelse som betonas.

studera förstås kommunicera andra
språket samhället bekväm dessutom
svenska lära

::: #83 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Uttryck med räkneord

_I många svenska uttryck används
siffror. _Vet du vilka ord som sak-
nas i dessa meningar? _Välj bland
orden i ordrutan. _Alla ord ska inte
användas.

=== _Ordruta =====

_Ordlista

nolltid första andra tredje
tredjedel fem femma femtioelfte
sjuttiotal #70-talet hundrade
varannan

=====

#83

#159

- #1 _Jag har inte fått något av jobben jag har sökt, men jag tänker inte ge upp i --- taget.
- #2 _Medan jag väntar på att hitta något eget hyr jag en lägenhet i --- hand.
- #3 _Jag har misslyckats de första gångerna, men nu hoppas jag att det blir --- gången gillt.
- #4 _Jag tröttnade på honom när han sa samma sak för --- gången.
- #5 _Han är äldre än mig. _Jag är född #1981, men han föddes på ---.
- #6 _Jag har inga planer för nästa år, men skulle jag få jobbet blir det en helt annan ---.
- #7 _Hon är född här, så hon kan området på sina --- fingrar.
- #8 _Det är en populär film. _Biljetterna tog slut på ---.
- #9 _Kontoret som jag jobbar på har ett --- anställda.
- #10 _Jag och min man turas om att vara hemma med barnen --- dag.

_Var finns betoningen?

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #13 och markera alla betonade
stavelser!

_Silvia

_ _Varför ville du lära dig
svenska?;

-- _Jag har alltid varit intresse-
rad av språk, men jag ville inte
läsa något vanligt språk som alla
andra studerar.

_Mina vänner läste engelska, tyska
eller franska efter gymnasiet, men
jag ville göra något annorlunda.

_Svenska passar mig bra eftersom
jag har tyska som modersmål.

_Ibland förstår jag nya ord även
om jag inte har hört dem förut.

_Många av de svenska orden liknar
tyska ord.

_Men jag har problem med uttalet!

_När jag är färdig med studierna
vill jag flytta till _Sverige.

_Kanske reser jag dit och börjar jobba som tysklärare.

_Jag har varit i _Stockholm, _Kiruna och _Göteborg.

_I somras arbetade jag på ett hotell i _Göteborg i sex veckor.

_Stockholm är den vackraste staden, men _Göteborg är också okej.

_Betonade stavelser, rytm och melodi

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #14. _Vilka stavelser betonas?
_Markera de betonade stavelserna.

_Rhianna

_Jag har bott i _Sverige i ett och ett halvt år.

_Jag kom hit för att studera, men jag har också arbetat deltid.

_Det är förstås viktigt att kunna kommunicera med andra.

_Det är också svårt att vara en del av samhället och känna sig bekväm om man inte kan språket.

_Och dessutom är svenska ett coolt språk att lära sig!

#162

#85

_Det är viktigt med ett bra uttal

_Kristy _Mc_Kamey växte upp i
_Powell _River i _Kanada. _I maj
#2002 flyttade hon till _Sverige för
att göra praktik på ett företag i
_Göteborg.

-- _Det var meningen att jag skul-
le stanna i tio månader, men redan
efter en vecka i _Sverige träffade
jag min blivande man. _Praktiken
förlängdes, och när den var slut
bestämde jag mig för att skaffa en
ny utbildning i _Sverige. _Nu känner
jag mig hemma här.

_Innan _Kristy började läsa på
universitetet var hon tvungen att
lära sig svenska.

-- _Under den första tiden i
_Sverige lärde jag mig ingen svenska
alls. _Jag hade ju inte planerat att
stanna, och arbetsspråket på jobbet
var engelska. _De flesta svenskar är
väldigt duktiga på engelska, så jag
klarade mig överallt. _Men när jag

väl bestämt mig för att fortsätta
leva i Sverige gick det snabbt.

Jag klarade SFI på tre månader,
och därefter tog det ungefär ett år
innan jag var klar med Svenska B.

Det blev stressigt eftersom jag
ville in på en högskoleutbildning
som bara började en gång om året.

Kristy utbildade sig till recep-
tarie, och efter utbildningen fick
hon jobb på ett apotek i Göteborg.

På jobbet har hon fortsatt att ut-
veckla sina språkkunskaper.

-- Det är viktigt för mig att ha
ett bra uttal när jag talar svenska.

Jag har tränat mycket på det. Jag
möter ju många kunder i mitt arbete,
och då vill jag helst att de ska
koncentrera sig på vad jag säger --
inte på min brytning, eller var jag
kommer ifrån. Om kunderna märker
att jag inte är svensk är det lätt
att de börjar tänka på annat.

Just uttalet är ett av svenskans
svåraste moment.

-- Grammatiken är faktiskt ganska
enkel och konsekvent, men uttalet
har jag jobbat mer med. Jag har

haft stor nytta av mina lärare, som lärde mig regler om vad man ska göra med tungan och hur man ska forma munnen. Det fungerar faktiskt. Men det finns fortfarande några ord som jag har problem med, som .engagemang och .arrangemang. Och ord med många .r, som till exempel .lärare.

Det svenska ordförrådet har mycket gemensamt med engelskans, men det finns många nya uttryck att lära sig.

-- Jag tycker om att använda uttryck som jag tycker låter svenska. Som när jag svarar kunderna med idiomatiska uttryck som -i vanliga fall; eller -generellt sett;. Småord som alltså och precis är också roliga att använda, om man lyckas fläta in dem på rätt ställe, så att det låter bra. Dessutom gillar jag att konstruera nya, långa ord.

Svenskans sammansatta ord är fantastiska -- man kan bygga hur långa ord som helst.

Nu kan Kristy svenska mer eller mindre flytande.

-- _Men jag pratar fortfarande engelska med min man. _Det skulle kännas väldigt konstigt om vi började prata svenska nu, eftersom vi pratade engelska när vi lärde känna varandra. _Dessutom är det avslappnande att få prata sitt modersmål ibland, och viktigt att hålla engelskan levande. _Numera händer det ibland att jag måste leta efter vissa ord när jag pratar engelska. _Det är pinsamt -- särskilt när jag pratar med mina föräldrar.

::: #86 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Rätt eller fel?

_Läs texten på förra sidan och avgör om meningarna är rätt eller fel.

_Skriv ett _R efter de meningar som är rätt och ett _F efter de meningar som är fel.

_Kristy har bott i _Sverige i tio månader. ---

_Kristy bodde i _Sverige innan hon flyttade till _Kanada. ---

#166

#86

_Kristy arbetar på ett apotek. ---

_Kristy arbetar på ett företag som heter ___SKF. ---

_Kristy klarade ___SFI på mindre än ett halvår. ---

_Kristy tycker att det är svårt med det svenska uttalet. ---

_Kristy pratar alltid svenska med sin man. ---

_Kristy upplever att hon har blivit sämre på engelska. ---

_Fråga och svar

_Här har _Kristy svarat på frågor om sitt förhållande till _Sverige och svenskan. _Para ihop de svar (a--m) som passar bäst till frågorna (#1--#12).

_Exempel: _Var kommer du ifrån? a

#1 _När flyttade du till _Sverige?

#2 _Varför flyttade du till _Sverige? ---

#3 _När började du lära dig svenska?

#86

#167

verbpartiklar och bilda substantiv
-- som att åka ur kan bli en uråkning.

e _Jag började läsa på ___SFI när jag hade bott i _Sverige i drygt ett år.

f _Jag läste mycket, både böcker och tidningar. _Och så försökte jag lösa enkla korsord.

g _I början kunde jag bli tyst och blyg, särskilt när jag satt i stora sällskap. _Nu går det bättre, men det kan fortfarande vara svårt att skämta på svenska. _Jag är inte riktigt lika rolig på svenska, och det kan vara jobbigt ibland.

h _Ja, det händer. _Det hjälper förstås att jag ser så svensk ut.

_Många tror att jag kommer från _Norge eller _Tyskland.

i _Jag fick en betald praktikplats genom en organisation som hette ___IASTE. _Från början var det meningen att jag skulle stanna i tio månader.

j _Jag är receptarie, vilket betyder att jag jobbar på apotek. _Jag

trivs, eftersom jag hela tiden träffar nya människor samtidigt som jag är specialist inom ett område. Det är utvecklande.

k Sverige har ett fantastiskt välfärdssystem. Jag tycker att man får mycket tillbaka för den skatt man betalar. En sådan sak som fem veckors semester skulle vara en dröm i Kanada.

l Det beror på dialekten. Jag tycker mycket om göteborgska -- det låter superkonstigt! Stockholmska är också fint. Det påminner mig faktiskt lite om engelska.

m Min familj. Vi har en väldigt tät kontakt i min släkt, och det känns jobbigt att bo så långt bort. Dessutom finns det vissa maträtter, affärer och TV-program som jag kan sakna ibland. Annars är det mycket som är gemensamt mellan Kanada och Sverige. Jag känner mig mer hemma här än i USA.

_Sms-svenska

_När man chattar eller skriver e-post och sms kan det vara bra att uttrycka sig snabbt och kort. _Därför är det vanligt att använda förkortningar och annorlunda stavningar när man skriver. _Vet du vad dessa ord och symboler betyder? _Para ihop orden och symbolerna (a--k) med rätt förklaring (#1--#11).

- a #7k ---
- b #3vligt ---
- c cs! ---
- d e ---
- e _H! ---
- f iaf ---
- g iofs ---
- h _Pok ---
- i :-) ---
- j :- (---
- k :-_D ---

#1 puss och kram
#2 glad
#3 är
#4 _ Vi ses!
#5 i och för sig
#6 sjuk
#7 skrattar
#8 ledsen
#9 i alla fall
#10 _ Hej!
#11 trevligt

_Svara på sms

_Du har fått dessa sms. _Vad svarar du? _Tänk på att ett sms oftast inte är längre än #160 tecken.

=== _Sms =====

_H! _Jag kan inte komma loss i dag, för min man jobbar sent : (
_E de ___OK om vi ses i morgon istället? _Puss o kram _Anna

_Hej! _Tack för den fina presenten! _Har du lust att komma förbi

#172

#88

på en kopp kaffe senare i veckan?
_Det vore roligt att träffas igen!
_Hälsn _Johan

=====

::: #89 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Hörövning

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #15. _Sex personer berättar om
hur de lär sig svenska. _Hur lär de
sig bäst? _Välj bland alternativen
#1--#7.

_Exempel: _Abdulkhader #1

_Shukri ---

_Rosario ---

_Sabri ---

_Yasemin ---

_Benat ---

#1 berättar sagor för mina barn

#2 lyssnar på radio

#3 läser böcker

#4 läser svenska tidningar

#5 pratar med människor jag möter

#89

#173

#6 läser från text-__TV

#7 lyssnar på människor jag möter

#174

#89

_Diktamen

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #16.

_Fyll i de ord som saknas.

_Reza _Talebi har vuxit upp i _Iran.

_Nu bor han i _Sverige.

_Språk har alltid --- mig. _Som
barn hälsade jag gärna på de ut-
ländska --- i min hemstad _Hamadan.

_Jag sa _hello och de --- _hello!

_Jag blev --- när de förstod mig --
jag hade sagt mina första ord på
---. _När jag blev äldre --- jag att
bläddra i min släktings stora bok-
samling. _Där fanns böcker på flera
olika språk. _Jag blev --- när jag
inte förstod vad det stod i dem, men
också ---.

_Reza lämnade _Iran i början av
#1980-talet.

_I exil träffar man --- som man
vill kommunicera med. _Det var så
jag lärde mig engelska, ryska,

svenska, --- och lite arabiska. I
Sovjet gick en --- i uppfyllelse,
nämligen att få läsa Dostojevskijs,
Tolstojs och Pusjkins mästerverk
på originalspråk. Det ger en helt
annan ---, för alla språk har sin
egen --- och karaktär. Översätt-
ningar tar --- på det. Hur ska man
berätta om en --- vinterkväll i
Kiruna på persiska? Det går inte!
Så småningom hamnade Reza i
Finspång.

Min starka sida är att jag alltid
vågar ---. Många av mina --- lärde
sig uttryck som "Jag kan inte
svenska". Istället ville jag lära
mig hur man säger "Jag kan ---!"
Jag vet att jag fortfarande gör
många ---, men jag bryr mig inte om
det. Jag gör mitt ---!

::: #91 ::::::::::::::::::::::::::::::

IT-ÖVNING: Svenska dialekter

Är du intresserad av dialekter? Då
kan du besöka hemsidan
<http://swedia.ling.gu.se>. Här kan
#176 #91

du lyssna på mer än #100 svenska dialekter från hela Sverige -- och dessutom från de delar av Finland där man talar svenska. För varje dialekt finns det en inspelning av en äldre man, en äldre kvinna, en yngre man och en yngre kvinna. Du kan läsa texten samtidigt som du lyssnar, så att det blir lättare att förstå.

Gör så här:

#1 Gå in på hemsidan

<http://swedia.ling.gu.se>

#2 Klicka på - Välj ett landskap eller en ort; längst upp på hemsidan.

#3 Klicka på det landskap där du bor.

#4 Vilken ort ligger närmast den ort där du bor? Klicka på den.

#5 Lyssna på äldre man, äldre kvinna, yngre man och yngre kvinna.

Förstår du vad de säger? Känner du igen dialekten? Vem är lättast att förstå?

#6 Flera av personerna som du har läst om i SFI-BOKEN LÄS! kom-

#91

#177

mer från orter som är med på hem-
sidan. _Lyssna på deras dialekter!

_Mattias

-- _Jag kommer från _Ängelholm,
ganska nära _Össjö.

_Lyssna på dialekten som talas i
_Össjö.

_Förstår du vad de säger?

_Klas

-- _Jag kommer från _Orust.

_Lyssna på dialekten som talas i
min hemkommun.

_Förstår du vad de säger?

_Anna

-- _Jag kommer från _Storå i när-
heten av _Nora.

_Lyssna på dialekten som talas i
_Nora.

_Förstår du vad de säger?

_Jenny

-- _Jag kommer från _Nydala i när-
heten av _Kramfors.

_Lyssna på dialekten som talas i
_Kramfors.

#178

#91

_ Förstår du vad de säger?

_ Harriet

-- _ Min mamma kommer från _ Pargas,
inte så långt ifrån _ Dragsfjärd.

_ Lyssna på den finlandssvenska
dialekten som talas i hennes
hemstad.

_ Förstår du vad de säger?

::: #92 ::::::::::::::::::::::::::::

_ Pitemålet -- en svensk dialekt

_ Pitemål är en dialekt som talas i
byarna runt _ Piteå i norra _ Sverige.

_ Det är en dialekt som skiljer sig
ganska mycket från den svenska som
talas i andra delar av _ Sverige.

_ Therés, som du träffade på sidan
#44 i ___ SFI-BOKEN ___ LÄS!, kommer
från _ Piteå. _ Här berättar hon mer.

-- _ Pitemål är svårt att förstå
till och med för mig. _ I staden

_ Piteå talas en variant av dialekten
som kallas pitefint. _ Eftersom jag
inte har bott i _ Piteå de senaste
åren har mitt eget språk påverkats

#92

#179

mycket av rikssvenskan, men alla kan höra att jag kommer från norra Sverige. Dessutom tycker jag om att använda dialektala ord och uttryck. - Remidjen, löög; och .nalta är exempel på ord som man inte förstår i resten av Sverige. De betyder -bestick, ljuga; och .litegrann.

Om du är intresserad av att lyssna på hur pitemålet låter kan du gå in på hemsidan <http://swedia.ling.gu.se>

Skriv eller diskutera

#1 Talar man någon dialekt i den ort som du bor i?

#2 Finns det dialektala ord som inte används på andra platser i Sverige?

#3 Finns det olika dialekter i ditt språk?

_Utblick

_Kan du höra skillnad på olika svenska dialekter? _Prata med några olika personer om var de kommer ifrån, och hur det har påverkat deras språk.

_Läs mer: _Isländska är som tusen år gammal svenska

_Om du vill veta hur svenska lät för tusen år sedan är det bara att åka till _Island. _Isländska liknar nämligen det språk som talades i _Sverige förr i tiden. _Katr^in, som du träffade på sidan #155 i __SFI-boken __LÄS!, kommer från _Island. _Här berättar hon mer.

-- _För tusen år sedan var det inte så stor skillnad mellan svenska, norska, danska och isländska. _Vi talade nästan samma språk i hela _Norden.

_Svenskan har förändrats under åren. _Under #1500- och #1600-talet påverkades det svenska språket mycket av tyskan. _Under #1700-talet påverkades svenskan av franskan, och under de senaste tvåhundra åren har svenskan påverkats mycket av engelskan. _Det finns många tyska, franska och engelska lånord i det #182 #93

svenska språket.

På Island har förändringarna gått långsammare. Det beror bland annat på att Island är en ganska isolerad ö. Isländskan har inte påverkats lika mycket av andra språk. Dessutom är isländskan ett litet språk. Det finns bara #320 #000 människor på Island. Många islänningar är rädda för att språket ska försvinna om det påverkas för mycket av andra språk.

Därför är det ovanligt med engelska lånord också i modern isländska. Vi har förstås också ord för alla nya saker som finns i samhället, som datorer, mp#3-spelare och mobiltelefoner, men istället för att låna från engelskan försöker vi hitta egna, isländska ord.

. Telefon är ett bra exempel. Det heter .s^imi på isländska. Egentligen är det ett gammalt isländskt ord som betyder .tråd. Om man sätter .far (som betyder flytta) framför .s^imi får man ordet för .mobiltelefon, nämligen .fars^imi.

__Ett bevis på att språket förändras långsamt är att islänningar kan förstå texter som är tusen år gamla. __Om svenskar försöker läsa så gamla texter får de däremot stora problem.

__Men några lånord finns det förstås också i isländskan. __Ibland får de isländska orden svårt att slå igenom. __Det är till exempel nästan ingen som använder det isländska ordet __.flatbaka -- vi säger hellre __.pizza.

::: #94 ::::::::::::::::::::::::::::::

__Sant eller falskt

__Skriv ett __S efter de meningar som är sanna och ett __F efter de meningar som är falska.

--- __Det finns fler engelska lånord i svenska än i isländska.

--- __Svenskan och isländskan har utvecklats på samma sätt de senaste tusen åren.

- _För tusen år sedan pratade man ungefär samma språk i _Sverige och på _Island.
- _Det är ungefär #320 #000 människor som har isländska som modersmål.
- _Mobiltelefon heter s[^]imi på isländska.
- _På isländska är det ingen som säger pizza -- man säger _flatbaka istället.

_Diskutera eller skriv

- #1 _Diskutera frågorna tillsammans med någon annan i gruppen.
- #2 _Bläddra i en svensk tidning. _Hur många engelska lånord hittar ni?
- #3 _Vilka lånord finns det i ditt språk?
- #4 _Påverkas ditt språk också av engelskan?
- #5 _Finns det andra språk som påverkar ditt språk?

_Språklektion

- #1 _ Vad är det svåraste i svenskan?
_ Är det ordförrådet, grammatiken, uttalet eller något annat? _ Har du lättast för att läsa, skriva, lyssna eller prata? _ Diskutera med någon i gruppen, eller skriv ner dina åsikter på ett papper.
- #2 _ Nu är det din tur att vara språklärare! _ Hur gör man en kurs för nybörjare på ditt språk? _ Vad är lätt och vad är svårt? _ Vad är det första du skulle lära ut? _ Hur ser den första lektionen ut? _ Gör en lektionsplanering för någon som inte kan ett ord av ditt språk.

__LOGGBOK: _Nya ord och uttryck

_ Vilka nya svenska ord och uttryck har du hört eller sett de senaste dagarna?

_ Läs skyltar på stan, titta på nyheter på __TV och lyssna på människor som pratar med varandra. _Skriv ner alla ord och uttryck, gärna i en mening och med en översättning på ditt språk. _Välj rubrikerna: _Ord, _Mening, _Översättning

_Ord, _Mening, _Översättning
---, ---, ---

_Vad kan du?

_Du och din lärare skriver datum i rutorna.

_Nyckel:

- a) _Jag måste träna mer
- b) _Jag kan
- c) _Läraren bekräftar

_Jag förstår texterna i kapitlet.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan förklara varför jag vill lära mig svenska.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan prata om svenska med andra.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan jämföra svenska med andra språk som jag kan.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan placera ut några svenska orter på en karta.

- a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet att svenska också talas i
_ Finland.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan jämföra svenska med norska
_ och danska.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan använda räkneorden på sidan
_ #82 och #83.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan höra när ord betonas.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag känner igen några vanliga
_ SMS-FÖRKORTNINGAR.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår när jag lyssnar på tex-
_ terna på sidan #89 och #90.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag känner igen några svenska dia-
_ lekter.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan beskriva reglerna för det
_ svenska uttalet som finns på sidan
_ #120 i SFI-BOKEN LÄS!

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet att alla bokstäver i skrift
_ inte ska uttalas.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan skriva och berätta om mina
språkliga erfarenheter.

a) ---) --- c) ---

_Kapitel #7 -- _Identitet

_I vilken ordning?

_Här berättar några personer om sig själva. _Tyvärr har meningarna hamnat i fel ordning.

_Sortera meningarna rätt genom att skriva nummer (#1--#5) efter alla meningar.

_Du får hjälp med den första meningen.

_Anita

#1 _När jag var barn pratade de finska med mig, så när jag började skolan var finska mitt första språk.

#2 _De är nyfikna på mitt ursprung, och jag har rest till _Finland och sökt mina finska släktingar.

#3 _Men i skolan fick jag många svenska kompisar, och jag blev mer och mer intresserad av att bli så svensk som möjligt.

#4 _Jag har vuxit upp i en svensk småstad tillsammans med mina finska föräldrar.

#5 _Det är först när jag fick egna barn som jag har börjat söka efter mina finska rötter igen.

#4 --- --- --- ---

_Miriam

#1 _När jag var liten kunde pappa ge mig dåligt samvete, eftersom jag tyckte att det var mitt fel att han tvingades bo här i det gråa och kalla _Sverige.

#2 _Däremot blev jag en stolt brasilianska när jag var tillsammans med mina kompisar.

#3 _Jag har en brasiliansk far och en svensk mamma.

#4 _Jag brukar resa dit några månader på vintern, när klimatet är kallt i _Sverige och varmt i

#192

#97

_Brasilien.

#5 _Under de senaste åren har jag
upptäckt _Brasilien på nytt.

#3 --- --- --- ---

::: #98 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Thomas

#1 _Jag föddes på ett sjukhus i _Sri
_Lanka.

#2 _Det var på barnhemmet som jag
träffade mina svenska föräldrar
för första gången.

#3 _När de såg mig för första gången
var jag två månader gammal.

#4 _Efter bara några dagar kom jag
till barnhemmet _God _Chapel
_Convent.

#5 _Knappt en månad senare var vi på
väg till _Sverige, mitt nya hem-
land.

#1 --- --- --- ---

#98

#193

_Adelisa

#1 _Varken jag eller mamma trivdes där, och det tog inte så lång tid innan vi flyttade tillbaka hem igen.

#2 _Därför var det hans förslag att vi skulle flytta tillbaka.

#3 _Särskilt pappa längtade tillbaka till sitt gamla hemland.

#4 _Vi köpte ett hus i _Kelantan, en delstat som ligger i en ganska konservativ del av landet.

#5 _Jag föddes i _Sverige, men mina föräldrar kommer från _Malaysia.

#5 --- --- --- ---

_Shameran

#1 _Jag är assyrier och kommer från _Bagdad i _Irak.

#2 _Det blev så svårt att jag och min man bestämde oss för att lämna _Bagdad #2006.

#3 _Efter kriget mellan ___USA och _Irak har det däremot blivit

#194

#98

mycket värre.

#4 _Mina släktingar säger att vardagslivet i _Bagdad har blivit lite lättare nu, även om man helst inte går utanför dörren.

#5 _Eftersom jag är assyrier är jag kristen, men jag kan inte minnas att vi hade några problem med att bo i _Bagdad när jag var barn.

#1 --- --- --- ---

::: #99 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Tidsuttryck

_Välj det uttryck (a-c) som passar bäst.

#1 _Först var det svårt, men --- gick det bättre.

a då

b ofta

c sedan

#99

#195

#2 _Efter gymnasiet flyttade min kompis utomlands, och jag har aldrig sett henne ---.

- a till dess
- b då
- c sedan dess

#3 _Jag besöker min mamma --- i veckan.

- a flera gånger
- b då och då
- c några dagar senare

#4 _Jag är hemma hela dagen, så du kan komma förbi ---.

- a när som helst
- b så ofta du kan
- c oftare och oftare

#5 _Jag har problem med min dator.
_Den hänger sig ---.

- a lite senare
- b i början
- c med jämna mellanrum

#6 _Han har inte hittat någon egen lägenhet, så --- bor han kvar hos oss.

- a här och nu
- b av och till
- c tills vidare

:::: #100 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Huvudverb och hjälpverb

_Ett hjälpverb måste stå tillsammans med ett huvudverb. _Tillsammans med huvudverbet kan hjälpverbet ändra tempus, bilda passiv form, eller förändra meningens betydelse.

_Läs texten om _Samir _Doski. _Byt form på verbet som är markerat så att du använder hjälpverbet som

#100

#197

finns inom parentes. _Se meningen i
exemplet.

_Exempel: _Jag _växte upp i
_Dohuk i den irakiska delen av
_Kurdistan. (har)

_ - _Jag har vuxit upp i _Dohuk i
den irakiska delen av _Kurdistan.;

_Jag är konstnär och _försörjer mig
på min konst. (försöker) ---

_Konsten är viktig för mig. _Jag
_.målar för att leva. (måste) ---

_Sverige är tyvärr ett mörkt land,
men det _lever man med. (får) ---

_Efter så många år i _Sverige _lär
jag mig det svenska språket bättre.
(bör) ---

_Jag _tänker mig att resa tillbaka
till _Kurdistan på semester, (kan)

men jag _flyttar inte tillbaka.
_Sverige är mitt hemland nu. (vill)

#198

#101

_Bisatsinledare

_ Vilket ord passar i luckan? _ Välj bland orden i ordrutan. _ Meningarna är hämtade från kapitel #7 i __SFI-boken __LÄS!

=== Ordruta =====
att eftersom ifall innan när
om som trots att
=====

_ Nanna _ Huolman har skrivit en film om _ Kid _ Svensk, --- handlar om en ung tjej och hennes mamma.

_ Jag tror att jag har blivit starkare som person, --- jag vet att jag klarar svåra situationer.

_ Jag fick läsa svenska som andraspråk, --- svenska är mitt modersmål.

_ Vilka ord har du lärt dig --- du arbetade med det här kapitlet.

_ Det kändes som om det var mitt fel --- pappa tvingades leva i det

kalla, tråkiga _Sverige.

_Mina klasskamrater frågade mig
--- jag inte skulle resa tillbaka
hem igen.

_Indianerna levde i ___USA långt
--- européerna kom dit.

_Huvudsats och bisats

_Bind ihop meningarna så att det
blir en mening istället för två.

_Gör på samma sätt som i exemplet.

_Markera sedan alla bisatser. _Skriv
på ett papper.

_Exempel:

_Den här texten handlar om

_Adelisa.

_Hon har vuxit upp i _Sverige med
malaysiska föräldrar.

_Den här texten handlar om

_Adelisa, som har vuxit upp i

_Sverige med malaysiska föräldrar.

_När jag var liten flyttade vi till-
baka till _Malaysia. _Pappa längtade
tillbaka till sitt hemland.

#200

#101

_Vi flyttade till en stad i
_Malaysia. _Staden ligger nära den
_thailändska gränsen.

_Jag fick en chock när jag kom till
_skolan. _Lärarna var stränga.

_Nästan alla flickor hade sjal på
_sig. _Skolan var mycket religiös.

_I den åldern vill man vara som alla
_andra. _Jag tog också på mig en
_sjal.

_Jag tyckte om _Malaysia när vi var
_där på semester. _Nu trivdes jag
_inte alls.

_Både jag och mamma ville tillbaka
_hem. _Ett år senare flyttade vi till
_Sverige igen.

_ Vilka är orden?

_ I varje mening saknas ett ord.

_ Fyll i ordet. _ Det sökta ordets antal bokstäver finns inom parentes, efter meningen. _ Alla ord är hämtade från kapitel #7 i __SFI-BOKEN __LÄS!

_ Vågrätt

#1 _ Vi såg en omdiskuterad film som tog upp ett känsligt ---. (#4)

#2 _ Min pappa trivdes inte i _ Sverige. _ När jag var liten gav det mig dåligt ---, eftersom jag trodde att det var mitt fel att pappa tvingades bo här. (#7)

#3 _ Mina föräldrar var starka i sin identitet, så jag tycker själv att jag fick en --- uppväxt. (#5)

#4 _ I skolan fick jag veta att jag tillhörde andra generationens ---, trots att jag alltid har känt mig som en svensk. (#10)

- #5 _Det var krig i _Bagdad, så man gick helst inte utanför --- om det inte var absolut nödvändigt. (#6)
- #6 _Jag trivs bra i det varma, brasilianska klimatet. _När jag kommer tillbaka till _Sverige är jag alltid full av ---. (#6)
- #7 _Jag vet vad min biologiska mamma heter, men än så länge har jag inte tagit --- med henne. (#7)

_Lodrätt

- #8 _När man är i tonåren vill man gärna vara som alla ---. (#5)
- #9 _När jag var liten åkte vi till _Sri _Lanka, så att jag fick se landet jag föddes i med egna ---. (#4)
- #10 _När min son började ställa frågor om mina finska rötter förstod jag att _Finland var en viktig del av min ---. (#9)
- #11 _Jag fick en --- när vi flyttade tillbaka till _Malaysia -- det var så mycket som var annorlunda! (#5)

#12 _Eftersom jag såg annorlunda ut
kunde jag aldrig gömma mig när jag
var liten. _Det var oftast trött-
samt att alltid stå i ---. (#7)
:::: #103 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Korsord

#204

#103

_Diktamen

_Lyssna på cd-skivan till ___ÖVA!
spår #17. _Fyll i de ord som saknas.
_Nadja _Vasic har vuxit upp i en
svensk förort tillsammans med tre
syskon och marockanska föräldrar.

-- _Det finns egentligen bara ---
med att tillhöra två kulturer, ef-
tersom jag är van vid att möta andra
kulturer och nya sätt att ---. _Men
det blir problem när --- förväntar
sig att du ska vara på ett speciellt
sätt. _I skolan delades man ofta in
i ---, som _-andra generationens in-
vandrare; eller _-elever med ut-
ländsk; ---. _Jag fick läsa svenska
som andraspråk trots att mitt första
språk är ---. _Och jag vet inte hur
många gånger jag har fått --- "Var
kommer du ifrån?". _Svaret _-att jag
är; --- accepteras inte -- jag är ju
inte blond och har inte blåa ögon.
_Det är så en "---" ska se ut.

_Jag blir lättare accepterad som svensk när jag börjar ---, eftersom alla kan höra att jag pratar --- svenska. _I _Marocko är det --- -- jag är en marockanska från _Marocko så länge jag inte --- något. _Marockanskan är ju trots allt mitt ---. _Men marockaner frågar aldrig varifrån jag ---, de frågar var jag ---. _Där blir jag en marockanska som bor i ---.

-- _Mina föräldrar ville ge mig trygghet och en tydlig --- genom att jag fick veta var jag kommer ifrån. _Min pappa brukar säga att en person är som ett ---, där rötterna står för olika delar av identiteten -- språket, kulturen, ---, religionen och så vidare. _Om man vårdade och stärkte de olika delarna skulle --- växa sig starkare. _Man kan --- av en gren i trädet, men har det stora och starka --- kan man inte dra upp det från ---. _Och nu, när jag själv har blivit mamma, försöker jag föra den --- vidare. _Min dotter ska känna sig som ett växande --- med starka rötter.

_Hörövning

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #18. _Lal _Nun, _Aytikin och
_Sofia tillhör tre olika minorite-
ter. _Lyssna på deras berättelser
och svara på frågorna.

_Lal _Nun

#1 __Hur många människor är chin?

#2 __I vilka länder bor chin-folket?

#3 __Vad heter chin-folkets språk?

_Aytikin

#1 __Hur många människor är uigurer?

#2 __I vilka länder bor uigurerna?

#3 __Vad heter uigurernas språk?

_Sofia

#1 __Hur många människor är samer?

#2 __I vilka länder bor samerna?

#3 __Vad heter samernas språk?

#208

#105

_Läs mer: _Två minoritetsspråk i
_Sverige

_På sidan #138 i __SFI-BOKEN __LÄS!
träffade du sångerskan _Sofia
_Jannok. _I den här artikeln läser
du mer om hennes modersmål -- samis-
ka. _I nästa artikel möter du _Sofia
_Mörtlund, som talar ett annat av
svenskans minoritetsspråk --
meänkieli.

_Samiska

_Samiskan är ett språk som talas i
norra _Sverige, _Norge, _Finland och
på _Kolahalvön i _Ryssland. _Samman-
lagt är det mellan #20 #000 och
#40 #000 personer som kan samiska.
_Språket är släkt med finskan, men
språken är inte så lika att finnar
och samer förstår varandra utan
problem. _Det är inte ens säkert att
två samer förstår varandra när de
pratar med varandra. _Det är nämli-
#106 #209

gen stor skillnad på olika samiska dialekter.

_Många samiska dialekter

_Sex av de samiska dialekterna har ett skriftspråk. _Den största samiska dialekten kallas nordsamiska.

_Den talas av cirka #15 #000 människor, eller #80% av alla som kan något samiskt språk. _Lulesamiskan är näst störst med cirka #2 #000 talare. _Kildinsamiska är med sina #800 talare störst av de samiska dialekterna i _Ryssland, och den enda dialekt som skrivs med kyrilliska bokstäver. _Sydsamiska talas av cirka #500 personer.

_Dessutom finns det några samiska dialekter som är mycket, mycket små. _Umesamiska och pitesamiska är sådana exempel. _Det finns bara ett tjugotal människor som kan tala umesamiska och pitesamiska, och de flesta av dem är mycket gamla. _Ännu färre kan den ryska dialekten tersamiska. _Umesamiska, pitesamiska och tersamiska finns med på listan

#210

#106

över språk i världen som riskerar att dö ut. Ett språk som redan har strukits från den listan är akkala-samiskan. Det försvann den #29 december #2003 när Marja Sergina, den sista talaren, dog.

Samiska ord

Det samiska språket har många ord för natur, väder och jakt. Det finns till exempel över hundra olika ord för att beskriva snö. Det är inte så överraskande, eftersom alla språk formas av det samhälle där det talas. Samiskan är inget undantag.

Modern samiska har många lånord från svenska, norska och finska.

Dator heter till exempel dihtor på samiska och cykel heter sihkel.

Andra ord kommer från engelska.

Internet heter till exempel ihnterneti på samiska.

=== Bildtext =====

VM i renkapplöpning arrangeras varje år i Kautokeino.

=====

_Samiska namn

_Många orter i norra _Sverige har fått sina namn från det samiska språket. _Kiruna kommer från det samiska ordet giron, som betyder ripa.

_På vägskyltarna in till _Kiruna används både det samiska och det svenska namnet. _Sveriges högsta berg -- _Kebnekajse -- har fått sitt namn efter ett ord i lulesamiskan.

_Giebnneg^ajsse betyder nämligen "hög och spetsig fjälltopp med en kittel".

::: #107 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Samiskan i dag

_Flera av de samiska dialekterna är hotade, men på senare år har man gjort mycket för att rädda språken.

_Åtminstone nordsamiskan är stabil i dag. _Det finns både böcker, tidningar och ___TV-SÄNDNINGAR på nordsamiska. _Om du åker till den norska kommunen _Kautokeino kan du till och med studera på en nordsamisk högsko-

#212

#107

la. _Ä_r du intresserad av hur samiska låter kan du titta på nyhetsprogrammet _O^d^dasat. _Det sänds varje vardagseftermiddag på svensk TV.

=== _Textruta =====

_Tre nordsamiska ord

hej! -- dearvva eller bures

förlåt -- andagassii

_Hur mår du? -- _Mii gullo?

=====

_Från störst till minst

_Om du har läst texten om samiskan nogga klarar du av att numrera de samiska dialekterna i storleksordning från #1 till #7 efter hur många människor som talar dialekten. _Börja med den dialekt som är störst.

--- _Akkalasamiska

--- _Kildinsamiska

--- _Lulesamiska

--- _Nordsamiska

--- _Sydsamiska

#107

#213

--- _Tersamiska
--- _Umesamiska
::: #108 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Förstår du texten?

#1 _Ungefär hur många människor ta-
lar samiska?

#2 _I vilka länder talas samiska?

#3 _Vilken av de samiska dialekter-
na som nämns i texten har dött ut?

#4 _Kan du ge exempel på några sa-
miska ord?

#5 _Vilket är det samiska namnet på
staden _Kiruna?

#6 _Var ligger den samiska högsko-
lan?

#7 _Vad är _O^d^dasat?

#214

#108

_Meänkieli

_Samiska är ett av _Sveriges fem nationella minoritetsspråk. _De andra är finska, jiddisch, romani och meänkieli (eller tornedalsfinska).

_Det är språk som har talats länge i _Sverige.

_Sofia _Mörtlund talar meänkieli. _Hon har vuxit upp i _Kangos, en by i norra _Sverige med cirka #200 invånare.

-- _Meänkieli talas i _Tornedalen, en dal som ligger i både _Sverige och _Finland. _Språket liknar finska. _Vi har kvar flera gamla ord och uttryck som har försvunnit i det finska språket. _När finnar hör mig prata tycker de att jag låter gammaldags.

_Sofia fick inte chansen att använda meänkieli i skolan. _All undervisning var på svenska.

-- _Det fanns bara en skola i _Kangos, men vi var inte så många elever. _Kommunen ville lägga ner skolan. _Då bestämde sig våra för-

äldrar för att driva skolan på egen hand. De startade en friskola.

::: #109 ::::::::::::::::::::::::::::::

När skolan i Kangos blev en friskola blev det lättare att förändra innehållet.

-- Våra föräldrar ville ge oss en annan skola än den som de själva hade gått i. På mina föräldrars tid handlade nästan all undervisning om hur det var att leva i södra

Sverige. Men vi fick istället lära oss om våra traditioner och vår egen kultur och historia. Tyvärr fanns det inte så många böcker på meänkieli på den tiden, så nästan all undervisning var fortfarande på svenska. En timme i veckan hade vi en lektion på meänkieli.

Sedan dess har det hänt mycket.

-- Nu finns det böcker och TV-program, och till och med en lärobok för den som vill lära sig språket.

Man kan studera meänkieli på Stockholms och Luleås universitet.

Men meänkieli är trots det ett hotat språk. Många yngre människor pratar svenska med varandra. Jag

#216

#109

har till exempel två yngre bröder
som inte förstår meänkieli.

_Rätt eller fel?

_Är meningarna rätt eller fel?

_Skriv ett _R efter meningarna som
är rätt, och ett _F efter meningarna
som är fel.

--- _Det finns fem nationella mino-
ritetsspråk i _Sverige.

--- _Meänkieli kallas för tornedals-
finska med ett annat ord.

--- _Meänkieli är mer likt svenska
än finska.

--- _Det är bara gamla människor som
kan meänkieli.

--- _Efter att skolan i _Kangos blev
en friskola är all undervisning på
meänkieli.

--- _Efter att skolan i _Kangos blev
en friskola anpassades undervis-
ningen till den lokala kulturen.

--- _Meänkieli är bara ett talspråk
-- man kan inte skriva på meänki-
eli.

--- _Sofia är inte orolig för
meänkielis framtid.

#218

#109

:::: #110 ::::::::::::::::::::::::::::::

__LOGGBOK: _Minoriteter

_ Vilka minoriteter finns det i ditt hemland?

_ Talar de något eget språk?

_ Har de speciella traditioner?

_ Har de rättigheter, som innebär att de till exempel kan utöva sin egen kultur?

_ Skriv och berätta!

_Vad kan du?

_Du och din lärare skriver datum efter a), b) eller c).

_Nyckel:

a) _Jag måste träna mer

b) _Jag kan

c) _Läraren bekräftar

_Jag förstår texterna i kapitlet.

a) --- b) --- c) ---

_Jag kan diskutera min och andras identitet, till exempel hur det känns att tillhöra två kulturer.

a) --- b) --- c) ---

_Jag kan skriva en text om mig själv i jag-form.

a) --- b) --- c) ---

_Jag kan placera meningarna på sidorna #97 och #98 i rätt ordning.

a) --- b) --- c) ---

_Jag kan använda tidsuttrycken på sidan #99.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vad det är för skillnad på
_ huvudverb och hjälpverb.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet hur man inleder en bisats.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan använda orden på sidan #102
_ och #103.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår när jag lyssnar på tex-
_ terna på sidan #104 och #105.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan berätta om minoriteter och
_ minoritetsspråk i mitt eget land.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet något om samerna och det
_ samiska språket.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vilka _ Sveriges fem minori-
_ tetsspråk är.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan söka efter mer information
_ på _ Internet.

a) --- b) --- c) ---

#222

#111

_Harstad, _Fredrik
_Hostetter, _Jenny

__SFI-BOKEN __ÖVA!
_Kurs _C och _D

_Överförd från första upplagan
utgiven av _Geerups _Utbildning __AB
med __ISBN
#978-#01-#40-#66657-#4

_Specialpedagogiska skolmyndigheten
#2011

_Volym fyra av fyra

_Till punktskriftsläsaren

_För att framhäva vissa ord, är mar-
kering av enstaka/flera ord, kursiv
stil använd i första hand.

_En _Nordenkarta kan vara till hjälp
för några övningar.

_Bildbeskrivningar finns till de
bilder som behövs för att lösa upp-
gifterna.

_Svaren skrivs på _Perkinsmaskin/
datorn i en egen mapp.

_Diagrammen på sid. #116 och #127 är
omarbetade till tabellform.

_För att slå upp ord behövs ett
lexikon eller en svensk ordbok.

_Synpunkter och kreativa idéer
mejlas till:
anpassningsfunktionen~åspsm.se

_ I i

_Innehåll volym fyra

_Siffran inom parentes hänvisar till svartskriftsbokens sidor.

_Till punktskriftsläsaren....._I

_Kapitel #8 -- _Omvärlden

(#112)#223

_Diktamen (#121)#246

_Läs mer: _Tillbaka till

_Sri Lanka (#122)#248

__LOGGBOK: _Reseminnen

(#124)#253

_Vad kan du? (#125)#254

_Kapitel #9 -- _Jämställdhet

(#126)#256

_Diktamen (#131)#267

_Utblick (#134)#273

_Läs mer: _Jämställdhet --

viktiga genombrott

genom historien (#135) #274

__LOGGBOK: _Kvinnor och män

i arbetslivet (#136) ..#278

_Vad kan du? (#137)#279

_Kapitel #10 -- _Demokrati

(#138)#282

_Diktamen (#143)#300

_Iii

_	Läs mer: _	Demokratin i	
_		Sverige (#146)	#306
__	LOGGBOK: _	Frågor om	
		demokrati (#147)	#310
_		Vad kan du? (#148)	#311

_Kapitel #8 -- _Omvärlden

_I vilken ordning?

_Här berättar några personer om sig själva. _Tyvärr har meningarna hamnat i fel ordning. _Sortera meningarna rätt genom att skriva nummer (#1--#5) efter alla meningar. _Du får hjälp med den första meningen.

_Roshni

#1 _Sedan kom jag till _England, där jag arbetade på ett företag i _London.

#2 _Jag trivs bra i _Sverige och stannar gärna här i några år.

#3 _Mitt första utlandsjobb fick jag i _USA.

#4 _Jag har vuxit upp vid en

kuststad i södra _Indien.

#5 _Under det senaste året har jag arbetat på ett svenskt företag strax utanför _Stockholm.

#4 --- --- --- ---

_Ismael

#1 _Det har jag haft stor nytta av, särskilt när jag bodde i _Paris.

#2 _Nu är det svårare med språket, men jag klarar mig eftersom jag kan en hel del engelska också.

#3 _Från början kommer jag från ön _Madagaskar.

#4 _Jag har bott i _Paris i många år, men nu bor jag i _Sverige.

#5 _Det är en gammal fransk koloni, så nästan alla där kan tala franska.

#4 --- --- --- ---

#224

#112

_Johan

#1 _Just nu praktiserar jag på
_FN:s befolkningsfond i _Köpen-
hamn.

#2 _Jag tycker nämligen om att arbe-
ta med internationella frågor.

#3 _Om jag vill göra det i framtiden
måste jag antingen flytta utom-
lands eller till _Stockholm.

::: #113 :::::::::::::::::::::::

#4 _Det är där de flesta internatio-
nella organisationerna har sina
huvudkontor.

#5 _Jag trivs bra, men det hade va-
rit ännu roligare att arbeta ute
på fältet, till exempel _Afghanis-
tan eller _Kenya.

#1 --- --- --- ---

_Eskil

#1 _När jag var ung ville jag resa
och upptäcka världen.

#2 _Det var intressant, men det blev
ännu mer spännande när jag bodde i
_Mellanöstern.

#113

#225

- #3 _Jag bestämde mig för att resa runt i _Afrika och _Mellanöstern.
- #4 _Då besökte jag bland annat _Mekka och _Medina, och i _Israel blev jag tagen av polisen.
- #5 _Först var jag i _Afrika, där jag reste längs blå _Nilen och genom _Sudan.
- #6 _De höll mig kvar i nästan ett helt dygn innan de släppte mig.

#1 --- --- --- --- ---

_Antonius

- #1 _Det första jag upptäckte när jag kom ner var att det var stor skillnad på vardagsarabiskan och den klassiska arabiska som jag hade lärt mig.
- #2 _Men efter några dagar i huvudstaden _Amman kom man in i det, och då gick allting mycket lättare.
- #3 _Det var en märklig slump, eftersom jag egentligen inte var intresserad av grammatik.

#226

#113

- #4 _Däremot har jag alltid varit fascinerad av språk, _Mellanöstern och _Jordaniens beduiner.
- #5 _Till och med en så enkel sak som att köpa bröd på marknaden var svårt!
- #6 _Det var därför jag åkte ner till _Jordanien så fort jag fick chansen.
- #7 _Efter gymnasiet började jag läsa arabiska på universitetet.

#7 --- --- --- --- --- ---
 :::: #114 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Åke reser gärna utomlands

_Läs först texten om _Åke. _Para sedan ihop meningarna #1--#7 med a--g så att de stämmer med texten.

_Åke _Renåker växte upp i _Malmö. _Nu är han pensionär, men innan dess arbetade han inom försvaret.

-- _Under de första åren i det militära var jag signalist. _Så småningom blev jag officer inom flyg-

#114

#227

vapnet. _Jag arbetade på _Bråvalla flygflottilj i _Norrköping i #35 år.

_Efter att _Åke blev pensionär har han fått mycket tid över för sina intressen.

-- _Jag började släktforska för några år sedan. _Dessutom tycker jag mycket om att vara ute i naturen tillsammans med min hund _Nemo. _Och så har jag tre barn och fem barnbarn, så det är inte svårt att få dagarna att gå.

_Men helst av allt vill _Åke tillbringa sina dagar med att resa. _Det har blivit både många och långa resor.

-- _I mitt arbete har jag rest runt i nästan hela _Sverige, men nu vill jag gärna se mer av världen.

_Jag är intresserad av militärhistoria och reser gärna till platser där det har utkämpats viktiga slag. _Jag har bland annat rest till _Poltava i _Ukraina, som är en viktig plats för den svenska historien. _Och så har jag rest runt i _Europa och besökt platser som var viktiga under första och andra världskriget. _Det var lä-

rorika resor, men allra intressantast var nog ändå Vietnam. Jag har varit där två gånger. Människorna är trevliga, naturen är vacker, maten är god -- och dessutom har landet en mycket intressant historia.

a Sedan Åke blev pensionär ... #2

b Åke arbetade i Norrköping ...

c Åke bodde i Malmö ... ---

d Åke reste runt i hela Sverige

... ---

e Åke reste till Poltava ... ---

f Åke tycker att Vietnam ... ---

g Åke promenerar gärna i naturen

... ---

#1 eftersom han är intresserad av militärhistoria.

#2 har han haft mer tid för sina intressen, som att resa, släktforska och vara tillsammans med sin familj.

#3 innan han blev pensionär.

#4 medan han arbetade.

#5 när han var barn.

#6 tillsammans med sin hund.

#114

#229

#7 är det intressantaste av alla
resmål.

::: #115 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Resebyråns frågor och svar

_En resebyrå har samlat vanliga frågor från sina kunder på hemsidan.

_Kan du para ihop rätt fråga (a--e) med rätt svar (#1--#7)? _Det finns fler svar än frågor.

_Exempel: _Vad gör jag om jag inte är nöjd med min resa? #1

a _Hur sent kan jag beställa biljetter? ---

b _Behöver jag teckna en reseförsäkring på resan? ---

c _Behöver jag pass eller visum på resan? ---

d _När är bokningen bindande? ---

e _Kan jag checka in på flyget online? ---

#230

#115

#1 _Vår resebyrå har en unik nöjd-kund-garanti på alla resor. _Kontakta vår kundservice så hjälper vi dig tillrätta.

#2 _Vi rekommenderar att du alltid är fullt försäkrad på din resa, men behovet varierar beroende på vad din hemförsäkring täcker. _Vi hjälper gärna till att komplettera din hemförsäkring.

#3 _Oftast är det svårt att beställa resor med kortare framförhållning än fyra dagar. _Om du är sent ute kan du alltid ringa oss, så ska vi göra vårt bästa för att hjälpa dig.

#4 _Efter att du har betalat din resa. _Om du är osäker på om du verkligen ska åka rekommenderar vi att du bokar vårt fördelaktiga avbeställningsskydd.

#5 __UD har information om alla världens länder på sin hemsida, och avråder om resmålet bedöms som farligt. _Sidan uppdateras löpande, så vi rekommenderar att du tar del av informationen strax innan

avresa.

#6 _De flesta flygbolag erbjuder numera den tjänsten. _För att underlätta din resa har vi listat de flygbolagen på vår hemsida.

#7 _Det är ditt ansvar att ta med giltigt pass, visum eller andra eventuella dokument som krävs.

_Många länder kräver att passet är giltigt i minst #6 månader efter hemresedatum. _Om du är osäker rekommenderar vi att du ringer vår kundservice, så hjälper vi till.

::: #116 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Ska du resa någonstans på semestern?

_Nordea har frågat ett antal svenskar vad de ska göra på semestern. _I tabellen kan du jämföra hur de svarade #2008 och #2007. _De som har svarat kan ange flera alternativ. _Använd tabellen för att svara på frågorna.

#232

#116

=== Tabell =====

Stanna hemma

#2007: #67%

#2008: #62%

I Sverige

#2007: #59%

#2008: #51%

Till Norden

#2007: #15%

#2008: #14%

Till övriga Europa

#2007: #31%

#2008: #28%

Till USA

#2007: #2%

#2008: #2%

Till Asien

#2007: #2%

#2008: #1%

_Till övriga delar av världen

#2007: #1%

#2008: #1%

_Vet ej

#2007: #2%

#2008: #2%

_Har ingen semester

#2007: #3%

#2008: #4%

=====

#1 _Hur många procent av de som svarat har planerat att resa inom Norden?

#2 _Vilka resmål har blivit mer populära år #2008?

#3 _Finns det någon trend över människors resande som syns i diagrammet?

_På resande fot

_Ordet .resa finns i flera mer eller mindre fasta uttryck. _Vad passar i luckorna? _Ibland är fler än ett alternativ möjligt, men välj det

#234

#116

ord från ordrutan som du tycker passar bäst.

=== _Ordruta =====
bort fritt hemifrån inom land
och rike runt där hem in
kollektivt tur och retur
=====

_En resa --- från _Arlanda flygplats
kostar #2 #900 kronor.

_Vi kom in i _Nordkorea, men vi
kunde inte resa --- utan att ha med
oss en guide.

_Under valrörelsen kommer politi-
kerna att resa ---.

_Det svenska landslaget fick resa
--- när de förlorade kvartsfinalen.

_Det har varit mycket att göra på
jobbet, men nu ska jag resa --- i
tre veckor. _Det är skönt att komma
utomlands ett tag.

_Jag har köpt ett månadskort, så
nu kan jag resa --- i hela kommunen.

_Det var ett misstag att lämna
landet. _Nu har hon svårt att resa
--- i landet igen.

_Jag har inte fått mitt pass, så
#116 #235

än så länge får jag bara resa ---

_Sverige.

::: #117 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Svengelska

_Det svenska språket påverkas av engelskan. _När man använder många engelska ord i sitt språk, eller talar engelska med kraftig, svensk brytning -- kan man skämtsamt säga att man talar _svengelska.

_Dessa engelska ord används i det svenska språket, men ofta finns det andra, svenska ord som betyder samma sak. _Vet du vilka? _Para ihop rätt siffra (#1--#14) med rätt svensk synonym (a--n). _Slå upp orden om du är osäker på vad de betyder.

#1 airbag

#2 e-mail

#3 fast food

#4 highlights

#5 inlines

#6 online

#7 outstanding

#236

#117

#8 pressrelease
#9 printer
#10 stroke
#11 t-shirt
#12 talkshow
#13 van
#14 whiplashskada

a direktansluten
b e-post
c höjdpunkter
d i en klass för sig
e krockkudde
f minibuss
g pisksnärtsskada
h pratprogram
i pressmeddelande
j rullskridskor
k skrivare
l slaganfall
m snabbmat
n t-tröja

#117

#237

_Prefix

_Här är en lista på några av svenskans vanligaste prefix. _Några av dem ska användas i meningarna nedan. _Vet du vilka? _Alla meningarna kommer från kapitel #8 i __SFI-BOKEN
__LÄS!

- an-
- av-
- be-
- bi-
- efter-
- er-
- för-
- före-
- in-
- inne-
- miss-
- mot-
- o-
- om-
- till-
- und-
- #238

under-
upp-
uppe-
ur-
ut-
utan-
ute-
van-
åter-
över-

#1 _Just nu bor jag i _Sverige, men jag har inte --- stämt vad jag vill göra i framtiden.

#2 _När vi var utan vatten i elva dagar fick vi --- vända regnvatten och flodvatten.

#3 _Mette har varit i _Mexico och arbetat med ___TV-PROGRAMMET _Paradise hotel, men nu är --- spelningarna --- slutade.

#4 _För att stanna i _Paradise hotel måste man hitta en rumskamrat, och den som --- lyckas har en vecka på sig innan hon eller han blir --- röstad.

#5 _Selma _Lagerlöf skrev barnboken _Nils _Hölgerssons --- bara resa

#118

#239

genom Sverige.

- #6 Efter --- bildningen fick Aytikin jobb på ett medelstort företag --- för Stockholm.
- #7 Aytikin är uighur, en folkgrupp som --- står av cirka #10 miljoner människor.
- #8 Ungefär #1--#2% av den kinesiska --- folkningen är muslimer.
- #9 Du kan låna på morgonen, baka ett bröd på --- middagen, sälja brödet på eftermiddagen och --- tala --- baka lånet på kvällen.
- #10 Om man råkar ut för en --- lycka, som till exempel en --- svämning, drabbas alla i hela byn.
- #11 Om man använder prefixet o- får man ofta en --- sats till det --- sprungliga ordet.
- #12 Katrⁱⁿ --- söker hur de nya lagarna fungerar i praktiken.
- #13 På senare år har --- sprungsbe-
folkningen fått allt svårare att --- leva.
- #14 Allt som de brukade göra för att få mat -- som att jaga, samla mat och driva boskap -- är --- bjudet.
- #240 #119

_ Suffix

_ Suffix är betydelsebärande orddelar som placeras sist i ett ord. _ Det finns många suffix i svenskan. _ Här är en lista över de vanligaste. _ Använd några av dem för att komplettera meningarna längst ner i övningen. _ Meningarna kommer från kapitel #8 i SFI-BOKEN LÄS!

_ Suffix som bildar substantiv:

- are (till exempel användare)
- dom (sjukdom)
- ent (konsument)
- era (kopiera)
- het (medvetenhet)
- iker (diabetiker)
- ing (datorisering)
- inna (väninna)
- is (dagis)
- ism (kommunism)
- itet (identitet)
- lek (kärlek)
- or (dator)

- sion /-tion (diskussion, konsumtion)
- ska (spanjorska)
- skap (vänskap)
- ör (frisör)

_ Suffix som bildar adjektiv:

- aktig (sötaktig)
- al (neutral)
- bar (bärbar)
- ig (tråkig)
- isk (ekologisk)
- iv (produktiv)
- sam (långsam)
- artad (godartad)

_ Suffix som bildar verb:

- a (stressa)
- isera (demokratisera)
- na (kallna)

_ Suffix som bildar adverb:

- vis (årsvis)

#1 _ Johan vill arbeta i en internationell organisa ---.

#2 _ Nu prakt --- han på ___FN:s be-folkningsfond.

#242

#119

#3 _Mette har svårt att plan ---
sina arbetsuppgifter i förväg.

#4 _När de talar använder de ofta
ett klickande ljud, som inte finns
i något europeé --- språk.

#5 _Jenny _Lind var en operasång ---
från _Stockholm. _Hon brukade turn
--- i _England och __USA.

#6 _När jag besökte beduinerna möt-
tes jag av en gästfri --- och ge-
neros --- som jag aldrig förut ha-
de upplevt.

#7 _Det är över hundra människor
inblandade i en så stor __TV-PRO-
duk ---.

#8 _Som producent ansvarar _Mette
för att alla prakt --- detaljer
fungerar.

#9 __TV-SERIEN får mycket uppmärksam
--- när den sänds.

::: #120 :::::::::::::::::::::::::::::::

#10 _Förut spelade jag själv i ett
band, men nu arbetar jag mest som
produc --- åt andra musiker.

#11 _Om man inte kan låna pengar är
det svårt att ta sig ur fattig
---.

#12 _Personerna som du just har läst om har erfaren --- av att besöka andra länder.

_Hörövning

_Lyssna på cd-skivan till ___ÖVA!
spår #19. _Här berättar några av de personer som du mötte i ___SFI-BOKEN
___LÄS! om resor de har gjort de senaste åren. _Vilken bildbeskrivning passar till vilken berättelse? _Para ihop personen med rätt bildbeskrivning (#1--#5).

_Katr^in ---

_Therés ---

_Hanna ---

_Fredrik ---

_Johan ---

=== _Bildbeskrivningar =====

#5 svartvita fotografier.

_Bild #1 visar en båthamn. _Några båtar ligger inne i hamnen.

_Några båtar ligger utanför hamnen. _Ett högt torn och en stad syns i bakgrunden.

#244

#120

_Bild #2 visar ett ånglok med vagnar som åker över en bro. _Det ryker från loket. _I bakgrunden syns berg.

_Bild #3 visar vatten med många fåglar bl.a. svanar. _Intill vattnet ligger flera stora byggnader. _En byggnad har ett kyrkliknande torn.

_Bild #4 visar en liten båt med tak. _Några människor sitter i båten. _I bakgrunden syns en vit sandstrand och träd.

_Bild #5 visar en elefant med unger i öppet landskap.

=====

_Diktamen

_Lyssna på cd-skivan till __ÖVA!
spår #20. _Fyll i de ord som saknas.

_Aytikin _Alim bor och --- i
_Stockholm. _Hon kom till _Sverige
för att ---.

-- _Jag har redan en utbildning från
_Kina, men när jag hade --- några år
ville jag gärna studera vidare. _En
vän tipsade mig om att man kunde ta
en masterexamen i ---. _Här är ut-
bildningarna både --- och av hög
kvalitet. _Det är ---.

_Efter utbildningen fick _Aytikin
jobb på ett medelstort företag utan-
för ---.

-- _Jag ville gärna stanna i ---
och jobba ett tag. _Det kändes bra,
eftersom jag hade fått lov att stu-
dera här i --- år. _Men det är inte
så --- att få arbete på svenska
företag. _Tack och lov satsade jag

hårt på att lära mig --- redan när jag kom hit.

Även om vi använder mycket engelska på jobbet är de flesta av mina --- svenskar. Jag skulle känna mig utanför om jag inte förstod vad de sa på möten och ---.

Aytikin är också tacksam mot sina ---.

-- Mina föräldrar är själva välutbildade och tycker att utbildning är något mycket ---.

De uppmuntrar mig och har alltid varit ett bra ---.

Nu har Aytikin bott i Sverige i snart --- år. Vad som händer de närmaste åren är ---.

-- Jag har --- bestämt vad jag ska göra i framtiden. Kanske bor jag kvar här, kanske --- jag någon annanstans. Vi får se!

_Läs mer: _Tillbaka till _Sri _Lanka

_Thomas _Johansson är adopterad från
_Sri _Lanka. _På sidan #130 i __SFI-
boken __LÄS! berättade han mer om
sin uppväxt i ett litet svenskt sam-
hälle. _I vintras reste _Thomas
tillbaka till _Sri _Lanka tillsam-
mans med en vän, _Mikael (som du kan
läsa om på sidan #64 i __SFI-BOKEN
__LÄS!). _Här berättar de mer om sin
resa.

-- _Jag tycker mycket om _Sri
_Lanka. _Det är ett fantastiskt
land. _På något konstigt sätt känner
jag mig mer avslappnad och mycket
lugnare när jag är där. _Jag vet
inte vad det beror på, men kanske är
det för att jag inte sticker ut på
samma sätt som i _Sverige. _I
_Sverige hamnar jag alltid i
centrum. _I _Sri _Lanka kan jag
smälta in mycket lättare och vara
mig själv.

_Thomas har varit i _Sri _Lanka
#248 #122

flera gånger. För Mikael är det första gången.

-- Det första som slog mig när vi landade är att Sri Lanka är vackert. Vi har besökt både stora städer och små byar, och träffat många människor. Naturen är storlagen och stränderna är underbara. Dessutom finns det många intressanta historiska och religiösa platser som man kan besöka.

Thomas och Mikael har bland annat besökt barnhemmet som Thomas kom till när han var liten.

-- Det är förstås en väldigt speciell känsla att komma tillbaka till barnhemmet. Jag är både lockad och inte lockad av att ta reda på mer om min bakgrund. När jag var #25 år fick jag ett brev med information som jag inte visste förut. Jag fick till exempel veta vad min biologiska mamma heter och vilken stad hon kommer ifrån. Men jag har inte tagit kontakt med henne ännu. Kanske gör jag det någon gång i framtiden -- vi får se.

::: #123 :::::::::::::::::::::::

_Det finns flera minoriteter i
_Sri_Lanka. _Thomas är inte helt
säker på vilken av dem han tillhör.

-- _Nej, det är en av alla saker
som är oklar om mitt ursprung.

_Kanske är jag singales, kanske är
jag burgher. _I så fall stammar jag
från de europeiska koloniserarna
som kom till ön under #1600-talet.

_Det enda jag vet säkert är att jag
inte är tamil. _Just nu är det fred
i _Sri_Lanka, men de olika minori-
teterna har haft en djup konflikt de
senaste åren.

_Mikael läste på inför resan.

-- _Singaleserna är buddhister,
medan tamilerna oftast är muslimer.

_Ungefär #30% av befolkningen är ta-
miler, och de flesta av dem bor på
öns norra sida. _Singaleserna har
länge haft stora fördelar --

singalesiska är till exempel offici-
ellt språk, buddhismen är statsreli-
gion och singaleserna har haft lät-
tare att få bra jobb och utbildning.

_Till sist fick tamilerna nog och
krävde en egen stat. _Inbördeskriget
#250 #123

rasade i tjugo år, men sedan #2002 har det varit vapenvila. År #2009 verkar det som om kriget äntligen fick ett slut.

_Sant eller falskt

_Skriv ett _S efter de meningar som är sanna och ett _F efter de meningar som är falska.

#1 _Thomas har aldrig varit i _Sri Lanka förut. ---

#2 _Mikael har aldrig varit i _Sri Lanka förut. ---

#3 _Thomas är född i _Sri Lanka. ---

#4 _Mikael är född i _Sri Lanka. ---

#5 _Thomas är tamil. ---

#6 _Mikael är tamil. ---

#7 _Just nu är det fred i _Sri Lanka. ---

#8 _Tamiler är buddhister, medan singaleser är muslimer. ---

#123

#251

_Vem säger vad?

_Mikael och _Thomas turas om att berättas i texten om _Sri _Lanka. _Vem är det som berättar vad? _Sätt ett _T bredvid det som _Thomas säger, och ett _M bredvid det som _Mikael säger.

#252

#123

__LOGGBOK: _Reseminnen

_Tycker du om att resa? _Har du gjort någon resa den senaste tiden?

_Skriv och berätta! _Vart reste du?

_Hur länge var du borta? _Hände det något speciellt under resan?

_Om du har foton från resan kan du skriva om dem eller berätta om dem för någon annan i gruppen.

_Vad kan du?

_Du och din lärare skriver datum efter a), b) eller c).

_Nyckel

- a) _Jag måste träna mer
- b) _Jag kan
- c) _Läraren bekräftar

_Jag förstår texterna i kapitlet.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan prata om egna och andras erfarenheter av att resa till ett annat land, till exempel vad som var spännande eller svårt i landet.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan placera meningarna på sidorna #112 och #113 i rätt ordning.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan para ihop frågor och svar på sidan #115.

- a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår diagrammet på sidan #116.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan ge exempel på några olika lånord.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår lånorden på sidan #117.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan använda några vanliga prefix och suffix.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår när jag lyssnar på texterna på sidorna #120 och #121.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår fraserna på sidan #148 i ___SFI-BOKEN___ LÄS! och kan använda dem i egna meningar.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan namnet på några utländska valutor.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vilka personer som finns på de svenska sedlarna.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan diskutera fördelar och nackdelar med att bo i olika länder och arbeta med olika jobb.

a) --- b) --- c) ---

_Kapitel #9 -- _Jämställdhet

_Är _Sverige jämställt?

_Sex personer får svara på frågan om
_Sverige är ett jämställt land.

_Svaren har sammanfattats med en
mening.

_Vilken mening (#1--#5) tycker du
passar ihop med vilket svar?

_Dzenita

-- _Ja, _Sverige är mer jämställt
än många andra länder, även om det
fortfarande finns en del problem.

_Kvinnor har till exempel sämre lön
än män, även om de har samma jobb
och utbildning. _Så är det inte i
mitt hemland _Bosnien. _Där är det
utbildning, erfarenhet och ålder
som har betydelse. _Det spelar
inte någon roll om du är man eller

kvinna.

_Per- _Åke

-- _Sverige är ganska jämställt, men det kan bli mycket bättre. _När en kille och en tjej får jobb samtidigt går det fortare för killen att göra karriär, även om tjejen är duktigare. _Det verkar som om tjejerna får stanna på samma arbete, medan killarna får nya, spännande arbetsuppgifter. _Det är min erfarenhet.

_Ellinor

-- _Som tjej ska du helst vara tyst, lydig och duktig. _I skolan är det till exempel nästan alltid killarna som tar plats. _Och i arbetslivet brukar männen berätta om hur duktiga de är. _Därför tror jag att de får högre lön och bättre jobb.

_Gunilla

-- _Det finns många problem kvar att lösa. _Men alltfler tycker att

#126

#257

jämställdhet är en viktig fråga --
och det är ett första steg för att
man ska få till en förändring. _Jag
tycker att det har blivit bättre.

_När jag var ung var det en sensati-
on om man såg en man med barnvagn,
men det är vanligt i dag.

_Mikael

-- _Nej, för det finns många män
som aldrig släpper fram kvinnor.

_Jag har själv arbetat för en chef
som nästan bara anställde män. _Han
skämtade om kvinnor på ett sätt som
jag tyckte var obehagligt. _Dessutom
tyckte han att det var okej att
flirta med unga kvinnor, trots att
han själv var över #70 år.

#1 _Män med ledande positioner i ar-
betslivet stänger ute kvinnor och
släpper helst fram andra män.

#2 _Kampen för jämställdhet går åt
rätt håll.

#3 _Sverige är ganska jämställt, men
vissa länder har kommit längre

#258

#126

inom några områden.

#4 _Män klarar sig bättre än kvinnor för att de är bättre på att ta plats.

#5 _Kvinnor har svårare att göra karriär, trots att de ofta gör ett bättre jobb.

::: #127 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Kvinnliga parlamentariker

_Så här har andelen kvinnor i den svenska riksdagen utvecklats sedan kvinnlig rösträtt infördes på #1920-talet.

=== Tabell =====

#1920	#0%
#1925	ca #2%
#1930	ca #1%
#1935	ca #2%
#1940	ca #4%
#1945	ca #5%
#1950	ca #8%
#1955	ca #10%
#1960	ca #12%
#1965	ca #11%

#127

#259

#1970 ca #15%
#1975 ca #23%
#1980 ca #26%
#1985 ca #31%
#1990 ca #37%
#1992 ca #32%
#1995 ca #40%
#2000 ca #43%
#2006 #47%

_Källa: _Women in national
parliament

=====

_Andelen kvinnor som sitter i något
av världens alla parlament har ökat
de senaste åren. _År #1998 fanns det
bara fem länder där andelen kvinnor
var mer än #30%. #2008 hade den
siffran stigit till #17 länder, och
i början av #2010 var den #24 län-
der. _Genomsnittet är cirka #18%.
_Sverige var länge det land i
världen med högst andel kvinnliga
parlamentariker, men nu finns
_Sverige på andra plats.

#1 _Rwanda #56%
 #2 _Sverige #47%
 #3 _Sydafrika #45%
 #4 _Kuba #43%
 #5 _Island #43%
 #6 _Argentina #42%
 #7 _Finland #42%
 #8 _Nederländerna #41%
 #9 _Norge #39%
 #10 _Danmark #38%
 #11 _Angola #37%
 #12 _Costa Rica #37%
 #13 _Spanien #36%
 #14 _Andorra #36%
 #15 _Belgien #35%
 :::: #128 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Länder utan kvinnliga parlamentari-
ker

_Belize #0%
 _Nauru #0%
 _Oman #0%
 _Palau #0%
 _Qatar #0%
 _Salomonöarna #0%
 _Saudiarabien #0%
 #128

#261

_Tuvalu #0%

_Källa: _Women in national
parliament

#1 _Ungefär vilket år fick _Sverige
mer än #30 % kvinnliga parlamenta-
riker?

#2 _Andelen kvinnliga parlamentari-
ker har ökat under #1900-talet,
men efter ett val sjönk andelen
igen. _Vilket år var det?

#3 _Vid två tillfällen under #1900-
talet ökade andelen kvinnliga par-
lamentariker kraftigt. _Vilka år
var det?

#4 _Det finns bara ett land där mer
än hälften av alla parlamentariker
är kvinnor. _Vilket är det?

#5 _I hur många länder finns det
inga kvinnliga parlamentariker
alls?

#262

#128

_ Sammansatta ord

_ Sätt samman dessa ord till ett.

_ Ibland måste du ta bort, lägga till eller byta ut en bokstav.

- resa + väska ---
- stad + del ---
- år + tid ---
- motor + cykel ---
- kvinn + jour ---
- vecka + dag ---
- utrop + tecken ---
- fråga + tecken ---
- kök + bord ---
- soffa + kudde ---

_ Långa ord

_ I svenskan är det möjligt att sätta ihop ord till långa ordkedjor. _ Därför kan sammansättningarna bli nästan hur långa som helst. _ Här är några exempel. _ Markera de olika

orddelarna.

#1 praktikplatsdagbok
#2 morgontidningsprenumerant
#3 handbollsmålsvakt
#4 jämställdhetsminister
#5 bostadsrättsföreningsstyrelse
#6 kostnadsredovisningsskyldighet
:::: #130 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Meny

_Läs igenom menyn och markera alla sammansatta ord.

_Förstår du vad de betyder?

_Meny -- _Restaurang _Smakbiten

_Kötträtter

_Ryggbiff med rödvinssås och vitlökssmör #139 kronor

_Fläskfilémedaljong med gorgonzolasås #129 kronor

_Cognacsflamberad pepparstek #129 kronor

_Grillspett med tzatzikisås #89 kronor

#264

#130

_Fiskrätter

_Laxfilé med handskalade räkor och vitvinssås #119 kronor

_Pinje- och rosmarinfyllda rödspättefiléer med sherrysås #99 kronor

_Dessert

_Lyxig choklادتårta med passionsfrukt, färska hallon, jordgubbar och mintgrädde #69 kronor

_Särskrivningar

_Även personer som har svenska som modersmål kan ha problem med att skriva ihop sammansatta ord. _Ibland förändras betydelsen när man särskriver. _Läs igenom dessa meningar och skriv ihop de ord som egentligen ska vara sammansatta.

#1 _Jag är inte rädd att visa fram fötterna!

#2 _På varuhusets entréplan kan man hitta barn under kläder.

#130

#265

#3 _Varuhuset har fortfarande kvar
sina gamla kassa apparater.

#4 _Marcus går till en sjuk gymnast
för att få massage.

#5 _Massören är lång hårig och har
blåa ögon.

_Diktamen

_På cd-skivan till __ÖVA! spår #21 berättar förskolläraren _Håkan Sandberg om sitt arbete. _Lyssna på texten och fyll i de ord som saknas.

-- _Min --- har alltid varit en viktig förebild för mig. _Det var hon som fick mig att --- jobbet som förskollärare. _Egentligen ville jag bli ---, men när vi valde inriktning på lärarprogrammet hade jag blivit intresserad av --- i yngre åldrar. _Det var inte särskilt vanligt att män valde den ---. --- mina #80 kurskamrater var #77 kvinnor.

_Efter utbildningen fick jag jobb på en liten --- i _Lerdala utanför _Skövde.

_Här finns knappt #50 barn och tre ---. _Jag vet att det finns --- mot manliga förskollärare, men de --- som jag träffar är väldigt positiva. _Det är --- att barnen får träffa

både män och kvinnor på ---.

_Det är synd att det är så --- män som arbetar med små barn. _De flesta tänker nog inte ens på att ---

finns. _Men jag --- med mitt jobb.

_Man har stor frihet att --- sin arbetssituation, och det är väldigt roligt att arbeta med ---. _De visar så mycket ---.

::: #132 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Hörövning #1

_På cd-skivan till ___ÖVA! spår #22 kan du lyssna när några personer svarar på frågan om de tycker att

_Sverige är jämställt eller inte.

_Lyssna och välj det svar (a--c) som du tycker passar bäst med vad de säger.

_Svar:

a ja

b nej

c både ja och nej

#268

#132

b _Hur stor andel kvinnor fanns
det i norska företag år #2003?

--- #7%

--- #25%

--- #40%

--- #50%

c _Vad är resultatet av lagänd-
ringen enligt den norska
jämställdhetsministern?

--- _Effekterna av lagändringen
är positiva

--- _Effekterna av lagändringen
är negativa

--- _Effekterna av lagändringen
har uteblivit

--- _Effekterna av lagändringen
har inte gått att mäta

#2 _Kvinnorna tar plats i _Rwanda

a _Hur många procent kvinnor måste
det finnas i parlamentet enligt
_Rwandas grundlag?

--- #9%

--- #30%

--- #50%

--- #56%

b _Hur många procent av parlamen-
tarikerna är kvinnor efter se-
naste valet?

#270

#133

--- #9%
--- #30%
--- #50%
--- #56%

c _ Vilken av dessa poster innehas
_ .inte av en kvinna?

--- talmannen
--- presidenten
--- utrikesministern
--- handelsministern

::: #134 :::::::::::::::::::::::

_ Sätt ihop meningarna

_ Para ihop inledningen (#1--#6) på
dessa påståenden med det avslut
(a--f) som du tycker passar bäst.

#1 -- _ Jag vill bli politiker ... a
#2 -- _ Inte nog med att kvinnor ofta
har dåligt betalda jobb ... ---
#3 -- _ Jag vill gärna bli sjukskö-
terska ... ---
#4 -- _ Jag tycker om dig ... ---
#5 -- _ Jag har alltid tyckt ... ---
#6 -- _ Jag är inte feminist, ...

#134

#271

- a ... så att jag kan bekämpa orättvisorna i samhället.
- b ... för att du är ärlig och vågar stå för dina åsikter.
- c ... att män och kvinnor ska ha lika lön för lika arbete.
- d ... dessutom får de ofta ta det tyngsta ansvaret hemma.
- e ... trots att jag vet att de flesta som arbetar inom vården är underbetalda.
- f ... men att han fick chefsjobbet bara för att han är man kan jag inte acceptera.

_Diskutera

_Hur ser man på män och kvinnor i ditt hemland? _Finns det någon skillnad på kvinnans roll i _Sverige och kvinnans roll i andra länder? _Sätt dig tillsammans med några andra i gruppen och intervjua varandra. _Om du vill kan du spela in samtalet på cd, mp#3 eller dator.

_Utblick

_Ta reda på hur många män och kvinnor som sitter i kommunledningen för din kommun. _Skriv ett e-brev eller intervju någon av dem och fråga hur kommunen arbetar med jämställdhetsfrågor.

__IT-ÖVNING

_En kvinnojour är en organisation som hjälper misshandlade kvinnor, och som synliggör och skapar debatt om problemet med mäns våld mot kvinnor. _Det finns cirka #160 kvinnojouurer över hela _Sverige. _Gå in på hemsidan www.roks.se och ta reda på om det finns någon jour i din hemort, eller vilken som ligger närmast.

Läs mer: Jämställdhet -- viktiga genombrott genom historien

Med jämställdhet menar man att kvinnor och män ska ha samma makt att forma sina egna liv och det samhälle vi lever i. Det innebär att kvinnor och mäns kunskaper och erfarenheter ska tas tillvara, men också att man eftersträvar en jämn fördelning mellan män och kvinnor inom alla områden i samhället.

Jämställdhet handlar oftast om män och kvinnor, medan jämlikhet är ett vidare begrepp. Det innefattar rättvisa förhållanden mellan alla grupper i samhället, alltså även grupptillhörigheter som handlar om till exempel etnicitet, religion och social tillhörighet.

Även om det finns mycket kvar att göra har utvecklingen gått framåt de senaste #150 åren.

_Här är några viktiga årtal:

#1845: _Både män och kvinnor får samma rätt att ärva en släkting

#1846: _Ogifta kvinnor kan driva eget företag inom vissa hantverks- och handelsyrken

#1863: _Ogifta kvinnor blir myndiga vid #25 års ålder

#1864: _Männen förlorar rätten att aga sin hustru

#1873: _Kvinnor kan ta akademisk examen

#1874: _Alla kvinnor -- alltså även gifta kvinnor -- får rätt att bestämma över sin inkomst

#1919: _Kvinnor får kommunal rösträtt

#1921: _Kvinnor får rösta till riksdagen

#1935: _Lika pension för kvinnor och män införs

#1938: _Preventivmedel tillåts

#1939: _Kvinnor får inte avskedas för att de är gravida eller ska gifta sig

#135

#275

- #1947: Karin Kock blir den första kvinnan i regeringen och barnbidraget införs
- #1951: Kvinnor som gifter sig med utländska medborgare får behålla sitt svenska medborgarskap
- #1955: Tre månaders betald barnledighet för kvinnor införs
- #1958: Kvinnor kan bli präster
- #1969: Den svenska grundskolan ska verka för jämställdhet
- #1974: Föräldrar kan dela på föräldraledigheten
- #1975: Abort tillåts fram till #18:e veckan
- #1980: Lagen mot könsdiskriminering i arbetslivet införs
- #1982: Kvinnor och män kan välja vilket efternamn de vill ha när de gifter sig
- #1983: Alla yrken öppnas för kvinnor, även inom försvaret
- #1998: Omskärelse av kvinnor förbjuds
- #1999: Köp av sexuella tjänster förbjuds

_Diskutera

- #1 _ Finns det några händelser i listan som är viktigare än andra?
- #2 _ Jämför med de andra i gruppen.
_ Har ni samma åsikter om vad som är mycket viktigt och mindre viktigt?
- #3 _ Vad tror du blir nästa viktiga genombrott i utvecklingen mot ett mer jämställt samhälle?

__LOGGBOK: __Kvinnor och män i arbetslivet

_Skriv ner ditt svar på frågorna.

_Diskutera gärna först med någon annan i gruppen.

_Finns det jobb som passar bättre för kvinnor?

_Finns det jobb som passar bättre för män?

_Varför får kvinnor lägre lön även om de har samma bakgrund och jobb som männen? _Vad kan man göra för att lösa problemet?

_ Vad kan du?

_ Du och din lärare skriver datum efter a), b) eller c).

_ Nyckel:

- a) _ Jag måste träna mer
- b) _ Jag kan
- c) _ Läraren bekräftar

_ Jag förstår texterna i kapitlet.

- a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan säga vad jag tycker i fråga om jämställdhet.

- a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår diagrammet på sidan #127.

- a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan sätta ihop orden på sidan #129.

- a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet hur man bildar ett sammansatt ord.

- a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vad ett fuge-s är.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet att det sista ordet i en sammansättning är viktigt för ordets betydelse och grammatik.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan identifiera orddelar i sammansatta ord.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag undviker att särskriva ord som skrivs ihop.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår när jag lyssnar på texterna på sidorna #131, #132 och #133.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan sätta ihop meningarna på sidan #134.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår orden på sidorna #161 och #162 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet när man använder uttrycket _-han eller hon;.

a) ---) --- c) ---

_ Jag kan nämna några yrken som är mans- och kvinnodominerade.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag förstår statistiken på sidan
_ #171 i ___SFI-BOKEN ___LÄS!

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan skriva ett svar på någon av
_ insändarna på sidan #174 i ___SFI-
_ boken ___LÄS! och argumentera för
_ min egen åsikt.

a) --- b) --- c) ---

_Kapitel #10 -- _Demokrati

_Välj en mening som sammanfattar

_I __SFI-BOKEN __LÄS! träffade du
_Bengt _Göransson, som var ordförande
i demokratiutredningen. _Han berättade
om sin syn på demokrati.

_Här hittar du texten igen. _Läs
igenom ett stycke i taget och välj
den mening som bäst sammanfattar det
_Bengt _Göransson säger.

_ - _Du reser ofta runt och föreläser
om demokrati. _Vad brukar du prata
om?;

-- _En av de första saker jag tar
upp är hur viktigt det är att lära
sig att förlora. _Det är många som
tror att alla får som man vill i en
demokrati, men så är det inte. _Det

blir nästan aldrig som man vill.

_Tänk dig en familj med fem personer som ska komma överens om när de ska äta middag. _De måste ta hänsyn till de andras önskemål, och alla får inte alltid som de vill. _Om inte ens en familj kan komma överens är det förstås omöjligt att sköta ett helt samhälle så att alla blir nöjda.

a _Det är omöjligt att organisera ett samhälle så att alla alltid får som man vill.

b _Det är lätt att komma överens i en familj, eftersom det inte är så många som ska vara med och bestämma.

c _Det viktigaste i en demokrati är att göra alla nöjda.

_ _Hur kan man beskriva demokrati?
_Är det att majoriteten bestämmer över minoriteten?;

-- _Det kan man säga, men riktigt så enkelt är det inte. _Tänk på familjen igen. _Den femte personen kanske inte kan äta på den tid som man har bestämt, men han blir inte

utan mat för det. _Minoriteten måste respektera majoritetens beslut, men majoriteten får inte förtrycka minoriteten.

- a _Majoriteten har alltid rätt.
- b _Minoriteten har alltid rätt.
- c _Majoriteten fattar besluten, men man får inte köra över minoriteten.

_ - _Jag träffar ofta människor som inte bryr sig om att rösta. _De tror att deras röst inte betyder så mycket. _Vad säger du om det?;

-- _Jag har också hört många som säger att vanliga människor har mindre makt i dag än de hade förut.

_Det är struntprat. _Jag brukar ta min farmor som exempel. _Hon föddes #1875. _Tror du verkligen att hon kunde påverka sitt liv mer än vad dagens generation kan? _Problemet är att många lämnar ifrån sig sin makt.

_De säger att det är politikerna som sitter långt borta som bestämmer.

_Det är inte sant.

a _Många människor inser inte att de har stor möjlighet att påverka sina egna liv.

b _Dagens generation har mindre makt än de som levde på #1800-talet.

c _Dagens generation har samma möjlighet att påverka sina liv som man hade för drygt hundra år sedan.

::: #139 :::::::::::::::::::::::

_Men visst finns det personer som har mer makt än andra? __USA:s president har till exempel mer makt än du och jag.;

-- __USA:s förre president är ett bra exempel. _George _Bush kallades för världens mäktigaste man. _Han bestämde sig för att anfälla _Irak, men tror du verkligen att det gick som han hade tänkt sig? _Att bestämma betyder inte att man får som man vill. _Att ha makt är inte detsamma som att bestämma.

- a _Vissa människor har mer makt än andra.
- b _Att bestämma och fatta beslut är inte detsamma som att påverka och få som man vill.
- c _Amerikas president är troligen världens mäktigaste man.

_ - _Vad är politik?;

_ -- _Den svenske statsministern _Olof _Palme sa att politik är att vilja. _Han sa aldrig att politik är att bestämma. _Alla människor som vill något kan vara med och påverka en process.

- a _Att vilja och att bestämma är samma sak.
- b _Den svenske statsministern _Olof _Palme var duktig på att bestämma.
- c _Den som vill något har goda möjligheter att påverka.

_ - _Hur påverkar man?;

_ -- _Diskussionen och samtalet är viktigt. _När man pratar med andra människor får man idéer och tankar.

#286

#139

_Det är så nya åsikter föds. _Ibland måste man ta sig tid till att tänka.

- a _Nya idéer uppstår när människor samtalar och diskuterar.
- b _Det tar tid att diskutera.
- c _Att prata med andra är det bästa sättet att sprida sina åsikter.

_Men det finns de som är kritiska mot att demokratin tar för lång tid. _Vi lever i ett snabbt samhälle som kräver snabba beslut.;

-- _Ja, men trögheten är faktiskt värdefull för demokratin. _Det blir inte alltid rätt bara för att man fattar effektiva, snabba beslut.

_Jag brukar ställa en fråga: _Itali-
enaren _Leonardo da _Vinci levde för
#500 år sedan. _Han var en stor
konstnär, uppfinnare, biolog och ma-
tematiker. _Hur mycket fortare tän-
ker du än _Leonardo da _Vinci? _Tän-
ker du tre gånger fortare? _Trettio
gånger fortare? _Eller trehundra-
sen gånger fortare? _Om du tänker
efter, inser du att ni tänker i sam-
ma takt. _Med _Internet och sms kan
#139 #287

vi skicka våra tankar över hela jorden på mindre än en sekund, men det betyder inte att tänkandet går fortare.

a _Leonardo da _Vinci var troligen en av de klokaste människor som har levat.

b _Ny teknik gör att vi kan sprida våra idéer snabbt, men inte att vi tänker snabbare.

c _Numera går allting så fort att vi ibland måste fatta snabba beslut.

::: #140 ::::::::::::::::::::::::::::::

_ - Hur ska skolan göra för att eleverna ska bli intresserade av demokrati?;

-- _När jag besökte en skola strax innan ett val fick jag se att lärarna byggde upp valbås i klassrummet.

_Eleverna fick gå bakom en skärm och lägga papper i ett kuvert. _Men alla människor klarar redan av att lägga papper i kuvert utan att träna på det. _Sådan undervisning gör inte att eleverna blir klokare. _Det är bättre att prata om demokratiska

#288

#140

värderingar.

a _Ibland blir skolundervisningen för enkel -- den behandlar inte alltid rätt saker.

b _Ibland blir skolundervisningen för avancerad -- eleverna förstår inte vad de gör.

c _Det är viktigt att skolelever får träna på hur man röstar.

_ - _Hur ska läraren göra?;

_ -- _Läraren måste våga problematisera. _De flesta människor klarar av det. _En femtonåring vill kanske bygga en ny ungdomsgård i området där han bor. _Men vad händer med hans mormor om vi bygger ungdomsgården? _Har vi råd med både äldrevård och en ungdomsgård? _På det här sättet kan man problematisera, men samtidigt använda enkla, konkreta exempel. _De flesta ungdomar har en mormor, och kan förstå problemet.

- a _ När man är femton är det lättare att prata om ungdomsgårdar än om äldrevård.
- b _ Det går att problematisera skolundervisningen men ändå vara konkret.
- c _ Om man bygger en ungdomsgård finns det inte pengar över till äldrevård.

_ - Till sist -- vad är det viktigaste du vill säga om demokrati?;

-- _ Att det finns olika sätt att se på demokrati. _ Många människor tycker att det räcker med att rösta en gång vart fjärde år. _ Men man måste också ta ansvar för sin röst.

_ Du måste vara beredd att diskutera frågor som du är intresserad av.

_ Det är sådana diskussioner som ger dig makt att påverka.

a _ Det viktigaste i en fungerande demokrati är att alla röstar.

b _ Om man engagerar sig, samtalar och tar ansvar för sina åsikter är det inte lika viktigt att rösta.

c _En demokratisk medborgare nöjer sig inte med att rösta -- man måste också engagera sig, delta i samtal och ta ansvar för sina åsikter.

=== _Textruta =====

_Bengt _Göransson föddes i _Stockholm #1932. _Han är en socialdemokratisk politiker som var skol- och kulturminister mellan #1982 och #1989 och utbildningsminister mellan #1989 och #1991. _Under åren #1997 till #2000 var han ordförande för demokratiutredningen.

_Olof _Palme föddes i _Stockholm #1927. _Han var statsminister i _Sverige mellan #1969 och #1976 och mellan #1982 och #1986. _Olof _Palme mördades på _Sveavägen den #28 februari #1986. _Mordet är fortfarande ouppklarat.

_Leonardo da _Vinci föddes i _Toscana i _Italien #1452 och dog i _Frankrike #1519. _Han var måla-
#140 #291

#1 Den heliga Birgitta föddes #1303 och dog #1373. Hon tillhörde den politiska eliten i Sverige. När hon blev änka #1344 skrev hon ner regler för en ny klosterorden. Hon reste till Rom #1349, och #1370 gav påven henne tillåtelse att starta ett kloster i Vadstena. År #1399 blev hon utsedd till ett av Europas skyddshelgon.

#2 Anders Celsius föddes #1701 och dog #1744. Han var astronom, men är mest känd för att ha uppfunnit en temperaturskala som fortfarande används över stora delar av världen. Han utgick från vatten och bestämde vattnets kokpunkt till #0 grader och vattnets smältpunkt till #100 grader. Tre år efter att Celsius dött i tuberkulos föreslog en annan svensk vetenskapsman -- Carl von Linné -- att skalan skulle vändas.

#3 John Ericsson föddes #1803 och dog #1889. Han växte upp i

_Värmland, men precis som många andra svenskar flyttade _John _Ericsson till ___USA. _Det var där han gjorde flera av sina mest berömda uppfinningar -- bland annat propellern och varmluftsmaskinen. _Han konstruerade också skeppet _Monitor, som fick en avgörande betydelse under det amerikanska inbördeskriget.

#4 _Alfred _Nobel föddes #1833 och dog #1896. _Han var kemist och uppfann dynamiten #1866, men det är framför allt tack vare sitt testamente som han blivit berömd i hela världen. _Han ville använda en stor del av sin förmögenhet till ett pris som delades ut till den som gjort störst insatser inom fred, fysik, kemi, litteratur och medicin. _Nobelpriset delas ut den #10 december varje år.

#5 _Selma _Lagerlöf föddes #1858 och dog #1940. _Hon var en svensk författare som debuterade #1891 med romanen _Gösta

_Berlings saga. _Hon blev den första kvinna som fick _Nobelpriset i litteratur år #1909.

_Mest berömd är hon för _- _Nils _Holgerssons underbara resa genom _Sverige;, en barnbok som från början var tänkt att användas som en geografibok i skolan.

_Selma _Lagerlöf är porträtterad på den svenska #20-kronorsse-deln.

#6 _Dag _Hammarskjöld föddes #1905 och dog #1961. _Han utsågs till __FN:s generalsekreterare #1953, ett jobb som han behöll fram till sin död. _Han dog i en flygolycka i nuvarande _Zambia. _Det finns många teorier om att hans plan blivit nedskjutet och att _Hammarskjöld blev mördad, men det har aldrig bevisats.

#7 _Astrid _Lindgren föddes #1907 och dog #2002. _Hon var en barnboksförfattare som har sålt mer än #145 miljoner böcker. _Pippi _Långstrump, _Emil i _Lönneberga, _Karlsson på taket och barnen i _Bullerbyn är några

av hennes mest berömda figurer.
Många böcker har filmatiserats,
till exempel - Mio min Mio,
- Bröderna Lejonhjärta; och
- Ronja Rövardotter;. I
Vimmerby, där Astrid Lindgren
föddes, kan du besöka Astrid
Lindgrens värld.

#8 Ingrid Bergman föddes #1915
och dog #1982. Hon var skåde-
spelare och gjorde stor succé i
Hollywood. En av hennes mest
berömda filmer är . Casablanca
från #1942. Hon var också med i
två filmer av regissören Alfred
Hitchcock. Ingrid Bergman
fick tre Oscars för sina roller
i filmerna . Gasljus (#1944),
. Anastasia (#1956) och - Mor-
det på Orientexpressen;
(#1974).

:::: #142 ::::::::::::::::::::::::::::::

#9 Ingmar Bergman föddes #1918
och dog #2007. Han är den mest
berömde svenske filmregissören.
Hans genombrott kom #1944 när
han skrev manuset till filmen
. Hets. Under de kommande sex-

tio åren skulle han regissera över sextio filmer. _Jungfrukällan (#1960), _Såsom i en spegel; (#1961) och _Fanny och Alexander; (#1983) fick en _Oscar för bästa utländska film, och _Bergman själv oscar-nominerades nio gånger. _Han var gift sex gånger och fick sammanlagt nio barn.

#10 _Olof _Palme föddes #1927 och dog #1986. _Han var en socialdemokratisk politiker som blev statsminister två gånger. _Palme intresserade sig mycket för utrikespolitik, och blev internationellt berömd för sin kritik mot __USA under _Vietnamkriget. _Han protesterade också mot _Sovjets invasion i _Prag, _Pinochets regim i _Chile, _Francos regim i _Spanien och apartheid i _Sydafrika. _I februari #1986 sköts _Olof _Palme till döds på öppen gata i _Stockholm. _Mordet har aldrig klarats upp.

#11 ___ ABBA var en svensk musikgrupp som bestod av _ Björn _ Ulvaeus (född #1945), _ Anni- _ Frid _ Lyngstad (född #1945), _ Benny _ Andersson (född #1946) och _ Agnetha _ Fältskog (född #1950). _ Gruppen hade stora framgångar på #1970- och #1980-talen med låtar som _ Dancing _ Queen, _ Super _ Trouper, _ The winner takes it all och _ Waterloo. _ Gruppen splittrades #1982. _ Filmen _ - Mamma _ Mia; baseras på ___ ABBA:s musik.

#12 _ Zlatan _ Ibrahimovic föddes #1981. _ Han är en svensk fotbollsspelare som spelat i europeiska storklubbar som _ Ajax, _ Juventus, _ Inter och ___ FC _ Barcelona. _ Zlatan har vuxit upp i _ Rosengård i _ Malmö, men hans föräldrar kommer från _ Bosnien och _ Kroatien.

b _ Hur skulle listan över berömda personer se ut om den handlade om ditt hemland? _ Gör en lista med mellan fem och tolv namn och

skriv ner några saker som du vet om personerna.

_ Sex andra kända svenskar

_ I den här listan finns sex fler kända svenskar. _ Ta reda på mer om dem, till exempel genom att söka på Internet eller i ett bibliotek. _ Placera dem i tidsordning efter födelseår genom att skriva siffrorna #1--#6 före personen och skriv rätt yrkes bokstav (a--f) efter personen.

--- _Greta _Garbo ---
--- _Björn _Borg ---
--- _August _Strindberg ---
--- _Raoul _Wallenberg ---
--- _Cornelis _Vreeswijk ---
--- _Ingvar _Kamprad ---

a musiker
b diplomat
c företagare
d skådespelare
e idrottsman
f författare

#143

#299

_Diktamen

_På cd-skivan till __ÖVA! spår #24 berättar _Jabbril _Awil _Budul om sitt hemland _Somalia. _Lyssna på texten och fyll i de ord som saknas. _Ibland måste du fylla i två ord i samma lucka.

-- _Jag har vuxit upp med ---.
_Självklart hoppas det somaliska folket ---, men det är ännu viktigare att vi får ---.

_Många föredrar till och med --- diktatur istället för det --- som vi lever med nu. _Flera ledare har försökt att --- regering, men ingen är tillräckligt stark.

_Nu är --- på väg att utvecklas till ett religionskrig. _Men den verkliga --- är inte religion. _Som så många andra krig handlar --- i _Somalia om makt och pengar.

_Det är --- mycket farligt att leva i _Somalia. _Min mamma har ---
#300 #143

där.

__Hon säljer mat och kläder, men affären är ofta ---. __Hon får inte tag på ---, och om hon har hittat varor är det en stor risk att det blir ---. __Många länder kan vara korrumperade och ha stora ---, men ändå vara öppet för ---.

__Det gäller inte i ---. __Mogadishu är en farlig stad för ---.

__Det var --- för mig att gå i skolan när jag var ung. __Den offentliga skolan har stora ---, men det finns fortfarande privata skolor som är ---. __Nu ska jag försöka skaffa mig --- i __Sverige. __Jag vill --- bli yrkesförare.

__Förhoppningsvis kan jag resa tillbaka till --- någon gång i framtiden!

_Inspelningsövning

_Intervjua en kommunpolitiker.

_Skriv upp fem politiska frågor, till exempel om bostadssituationen, barnomsorgen, ungdomars situation eller arbetsmarknaden i kommunen.

_Lär dig frågorna utantill och förbered även en eller ett par följdfrågor till varje fråga.

_Ställ frågorna till en kommunpolitiker i din kommun.

_Fråga också vad hon eller han tycker är viktigt för att en demokrati ska fungera.

_Om du vill kan du spela in intervjun på en cd-skiva, mp3 eller din dator. _Skriv sedan ...

a en sammanfattning av vad politiker
kern tycker.

b en insändare i ämnet.

_Utblick

_Media fyller en viktig funktion i en demokrati. _Välj en svensk dagstidning eller kvällstidning, ta gärna den största dagstidningen på din bostadsort. _Ta reda på vem som äger tidningen -- är det staten, en familj eller ett företag? _Är tidningen politiskt färgad -- och hur märks det i så fall? _Titta på informationen om redaktionen. _Skicka ett mejl till en journalist på tidningen och fråga om hon eller han får skriva vad som helst eller om det styrs -- och i så fall av vem. _Kan journalisten till exempel kritisera politikerna i riksdag och regering? _Får han eller hon skriva vad hon tycker? _Finns censur? _Jämför med tidningarna i ditt hemland.

__IT-ÖVNING

_Alla svenska partier har en hemsida på _Internet. _Sök upp hemsidan för ett eller flera av partierna i rutan och besvara sedan frågorna.

=== _Textruta =====

_Partier:

_Centerpartiet

_Folkpartiet

_Miljöpartiet

_Piratpartiet

_Sverigedemokraterna

_Feministiskt initiativ

_Kristdemokraterna

_Moderaterna

_Socialdemokraterna

_Vänsterpartiet

=====

#1 _Vilken är partiets webbadress?

#2 _Vad heter partiledaren? ---

#304

#144

#3 _Sitter partiet i riksdagen?

--- ja

--- nej

::: #145 :::::::::::::::::::::::::::::::

#4 _Hur många procent röstade på partiet i det senaste riksdagsvalet? ---%

#5 _Finns partiet representerat i din kommun?

--- ja

--- nej

#6 _Hur många procent röstade på partiet i din kommun i det senaste kommunvalet? ---%

#7 _Vilka politiska frågor är viktiga för partiet? ---

_Läs mer: _Demokratin i _Sverige

_Vad är en demokrati? _Det finns en del grundläggande krav som måste uppfyllas för att ett land ska kallas för demokratiskt. _Det ska finnas åsiktsfrihet och yttrandefrihet, vilket innebär att alla medborgare får tro och tycka vad de vill, och dessutom ha rätt att sprida sina åsikter. _Alla ska vara lika inför lagen. _Människor som har liknande åsikter ska kunna organisera sig i ett parti. _Och så ska det finnas allmänna, fria val som utser politiska representanter till ett parlament.

_Sverige är en demokrati, men det betyder inte att alla som bor i

_Sverige har lika mycket makt. _Det är till exempel bara svenska medborgare över #18 år som får rösta till den svenska riksdagen. _Utländska medborgare kan däremot rösta i kommunalvalet och landstingsvalet om de
#306 #146

har varit folkbokförda i _Sverige i tre år -- eller i #30 dagar, om man kommer från _Norge, _Island eller ett ___EU-LAND.

_Den demokratiska modell som används i _Sverige -- och de flesta andra demokratiska länder -- kallas för indirekt eller representativ demokrati. _Väljarna utser representanter som i sin tur fattar beslutet. _Om väljarna inte är nöjda med beslutet kan de välja nya representanter vid nästa val.

_Det finns också något som kallas för direkt demokrati. _Då är alla som har rösträtt med och fattar beslut, till exempel på ett stormöte. _Det är svårt att styra ett helt land på det sättet, men inslag av direkt demokrati förekommer i föreningar och andra mindre sammanslutningar. _En beslutande folkomröstning är också en sorts direkt demokrati.

_Det är sällsynt att alla är överens om en politisk fråga. _Därför används ofta majoritetsprincipen när man fattar ett beslut. _Det förslag
#146 #307

som får flest anhängare -- majoriteten -- vinner, och de andra -- minoriteten -- måste acceptera beslutet. Ibland krävs det förstås att man ändrar på förslagen för att fler ska vara nöjda med beslutet. Det kallas för att kompromissa.

Den svenska demokratin fungerar ganska bra, i alla fall om man jämför med många andra länder. Det är många som röstar i riksdagsvalen, och allmänbildningen och kunskapen i samhällskunskap är ganska hög hos de flesta medborgare. Men det finns saker som oroar. Våldeltagandet hos de unga minskar. De traditionella partierna tappas medlemmar. Många är skeptiska mot de folkvalda politikerna, och allt fler viktiga beslut fattas av personer som inte är politiskt valda -- till exempel i företagens styrelserum.

_Förstår du texten?

- a _Vad är viktigt för att ett land ska vara demokratiskt?
- b _Vem får rösta i _Sverige?
- c _Vad är det för skillnad på indirekt och direkt demokrati?
- d _Vad betyder majoritetsprincipen?

__LOGGBOK: _Frågor om demokrati

_Välj en eller ett par av dessa frågor och fundera på vad du tycker.

_Skriv ner ditt svar eller diskutera med de andra i gruppen.

_Tycker du att det är viktigt att rösta?

_Är det rätt att man inte får rösta i riksdagsvalet om man inte är svensk medborgare?

_Är det känsligt att berätta för någon annan vilket parti man röstar på?

_Vad skulle du satsa på om du var politiker -- fler poliser, fler lärare, fler ingenjörer eller fler sjuksköterskor?

_Vad kan du?

_Du och din lärare skriver datum efter a), b) eller c).

_Nyckel:

- a) _Jag måste träna mer
- b) _Jag kan
- c) _Läraren bekräftar

_Jag förstår texterna i kapitlet.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan sammanfatta en text med en eller ett par meningar.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag kan söka information och berätta om kända personer.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag förstår när jag lyssnar på texten på sidan #143.

- a) --- b) --- c) ---

_Jag vet hur det svenska valsystemet fungerar.

- a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet hur man söker information om svenska partier.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet när det är val nästa gång.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet varför jag röstar eller varför jag inte röstar i demokratiska val.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet vilken ordklass ett ord tillhör.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan göra om substantiven på sidan #181 i ___SFI-BOKEN ___LÄS! till verb.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag känner igen ett verb och ett substantiv och hittar flera exempel från texterna.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag vet något om _Sveriges folkomröstningar.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan ge exempel på hur jag kan påverka mina egna studier.

a) --- b) --- c) ---

_ Jag kan framföra och argumentera
_ för en åsikt.

a) ---) --- c) ---

_ Jag kan diskutera abstrakta frågor
_ tillsammans med andra.

a) --- b) --- c) ---

#314

#148